

T.C.
Avrasya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı
Yönetim Bilimleri Bilim Dalı

**EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE İLETİŞİM: İLKÖĞRETİMDE
METAFORİK ANALİZ**

TUBA TEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Trabzon 2016

**EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE İLETİŞİM: İLKÖĞRETİMDE
METAFORİK ANALİZ**

Tuba TEKİN

Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
İŞletme Anabilim Dalı, Yönetim Bilimleri Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez DanıŐmanı
Yrd.Doç.Dr. Leyla AYDEMİR

Trabzon 2016

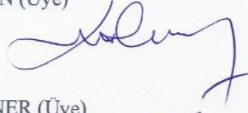
KABUL VE ONAY

Tuba TEKİN tarafından hazırlanan "Eğitim Örgütlerinde İletişim: İlköğretimde Metaforik Analiz" başlıklı bu çalışma, 21.11.2016 tarihinde saat 14: 00'de yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

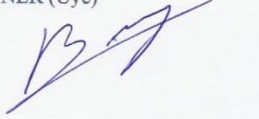
Yrd. Doç. Dr. Leyla AYDEMİR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Levent KALYON (Üye)

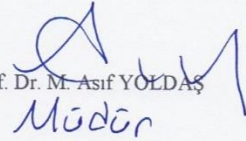
Yrd. Doç. Dr. Burak HERGÜNER (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. M. Asif YÖLDAŞ

Müdür

T.C.

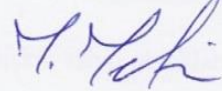
AVRASYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

(.21../11../2016..)

Tuba TEKİN

ÖZET

TEKİN, Tuba. Eğitim Örgütlerinde İletişim: İlköğretimde Metaforik Analiz, (Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, 2016.

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim becerilerini “okul, öğretmen, öğrenci ve veli” kavramına ilişkin sahip oldukları algıların, metafor aracılığı ile ortaya çıkarılmasıdır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubunu, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Samsun Vakıf İlköğretim Okulu dördüncü sınıfta eğitim gören 40 öğrenci ile 40 öğretmen olmak üzere toplam 80 kişi oluşturmaktadır. Yapılan metafor araştırmasında araştırma grubunu oluşturan öğrenci ve öğretmenlere Holger Lindemann’ın (2015) “Die große Metaphern-Schatzkiste” (Büyük Metafor-Hazine Sandığı) tekniği uygulanmıştır. Bu somut metafor araştırma tekniğinin uygulanması için, içerisinde çeşitli nesnelere (anahtarlık, kilit, düğme, makas, vb.) doldurulmuş bir kutu (hazine sandığı) hazırlanmıştır. İncelenmekte olan kişiden kutunun içerisinden, kurum veya şahısları sembolize edecek objeler seçmesi istenmiştir. Seçilen objelerin, kendilerine hazırlanmış olan renkli (kırmızı, mavi, sarı, yeşil, beyaz) ve çeşitli desenli kartonlardan bir tanesini seçerek yerleştirmesi istenmiştir. “Öğretmen/öğrenci/veli/okul için seçmiş olduğun obje... gibidir. Neden bu objeyi seçtin?” sorusuna verilen yanıtlar derlenmiş ve analiz edilmiştir.

Araştırmada; “Deneklerin okul/öğretmen/öğrenci/velilere ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?”, “Deneklerin okul/öğretmen/öğrenci/velilere karşı tutum ve iletişimleri nasıldır?” sorularına cevap aranmıştır. Seçilen metaforların analiz ve yorumlanma süreci; (1) metaforların belirlenmesi (2) metafor pozisyonlanmasının kategorilere ayrılması ve (3) pozisyonların değerlendirilmesi üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada, nitel araştırma desenleri arasında, eğitimde yaygın olarak kullanılan “Eylem Araştırması Yöntemi” temel alınmıştır. Katılımcılara, yeni bilgiler, beceriler, deneyimler kazandırmak ve kendi uygulamalarına karşı eleştirel bir bakış açısı geliştirmesine yardımcı olması sebebiyle eylem araştırmaları arasında “Özgürleştirici/ Geliştirici/ Eleştirici Eylem Araştırması” seçilmesi uygun görülmüştür. Çalışmanın sonucunda elde edilen; “Öğrencilerin, öğretmenlerin fazla ilgi ve eğitime karşı hassasiyetlerinden etkilendikleri.”, “Öğrencilerin okulu gizemli görmeleri.”, “Öğretmenlerin, velileri çok kırılgan ve narin görmeleri.”, “Öğretmenlerin eğitimde

tükenmez oldukları.” gibi noktaların sonuçlar arasında dikkat çekici olduğu görülmektedir. Araştırmada öğretmen-veli arasındaki iletişim becerisi yakın ve anlamlı olduğu görülse de, katılımcı öğrencilerin gözünde bu iletişimin yetersiz olduğu sonucu çıkmaktadır. Aynı şekilde öğretmenler, öğrenciler ile olan iletişimlerini yeterli görseler de, öğrencilerin gözünde bu iletişim yetersiz olarak algılandığı ortaya çıkmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak iletişim becerilerinin artması ve güçlenmesi için “kısa drama oyunları”, “yaratıcı drama uygulamaları” veya “eğitici oyunlar” gibi çözüm önerileri sunulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Metafor, iletişim, eğitim örgütleri, ilkökul öğrencileri, öğretmen-öğrenci ilişkisi

ABSTRACT

TEKIN, Tuba. Communication in Educational Institutes; Metaphoric Analysis at Primary Level, (Master Thesis), Trabzon, 2016.

The main core of the thesis is to analyse the perceptions of students, teachers and parents related to the communicational term via metaphors. It is aimed to analyse this process with 40 teachers and students of the 4th grades of a college of foundation in Samsun. While the metaphor analysis, Holger Lindemann (2015) "Die große Metaphern-Schatzkiste" technique has been applied to the participants. A treasure chest with a variation of objects is prepared for the metaphoric application. A subject is requested to choose some objects from the chest via associating them with the individuals or the institutions as well as to order them on a card-board. The target is to determine the subjects' ideas, perceptions, behaviours and values of communication into their subconscious mind.

In this research, answers were sought to the following questions: "What are the metaphors of the test persons in relation to school, teachers, students, parents?", "How the attitudes, relationships and communication of the test person is to the school, students, teachers and parents?" The analysis of metaphors and the process of interpretation; (1) Determination of metaphors (2) assign metaphor positioning in the categories and (3) it realizes in three stages to assessing the situation.

The method of action research is used as a base in the name of qualitative research patterns. In order to enhance the participant's new information, skills and experience on the experience and to develop a critical perspective on their own practice, types of action research "Liberating/Developer/Critical Action Research" was deemed appropriate.

As a result of the study, the data obtained are analyzed and are systematically reviewed. Some of the results are remarkable; "The students are affected by the interest and sensitivity to their education of their teacher", "The school is mysterious for the students", "Teachers think that parents are very fragile and tender", "Teachers are inexhaustible in education". Although research into the communication between teachers and parents is friendly and meaningful, students conclude that this communication is inadequate. Contrarily, teachers perceived the communication with

the pupils sufficient, but for the students, this communication is felt as inadequate. In conclusion, it is advised that the students determined that to work as a team with their teachers, to succeed in their education. According to the teachers, parents should be involved in achieving success in their goal. Based on the findings obtained from research to increase and strengthen their communication skills, "short drama games", "creative drama application" or "learning games" are offered as solutions.

Key Words: Metaphor, communication, educational institutes, primary schoolchildren, teacher-student connection, teacher-parent connection.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
RESİMLER LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM VE METAFOR

1.1 İLETİŞİMİN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI.....	7
1.1.1. Etkili İletişim	8
1.1.2. Örgütlerde İletişim.....	9
1.1.3. Eğitim Örgütlerinde İletişim.....	10
1.2 METAFORUN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI	13
1.2.1 Metaforun Türleri.....	15
1.2.1.1 Ölü Metafor	16
1.2.1.2 Kapalı Metafor	16
1.2.1.3 Soyut - Somut Metafor.....	17
1.2.1.4 Karma Metafor.....	17
1.2.1.5 Kavramsal Metafor	18
1.2.1.6 Ontolojik/Varlıksal Metafor	18
1.2.1.7 Yön Metaforu	19
1.2.1.8 Açık Metafor.....	19
1.2.2 İletişimde Metaforun Önemi ve Amacı	20
1.2.3 Örgüt Alanında Metafor.....	21

İKİNCİ BÖLÜM

METAFOR YÖNTEMİ

2.1 METAFOR UYGULAMANIN HAZIRLIK AŞAMASI.....	24
2.2 HAZİNE SANDIĞI.....	25
2.2.1 Hazine Sandığının ve Objelerin Seçimlerinin Açıklaması	25
2.3 METAFOR MATERYALLERİ VE KULLANIM AMAÇLARI.....	26
2.3.1 Desenli Kartonlar	26
2.3.1.1 A Desenli Kırmızı Karton.....	28
2.3.1.2 B Desenli Yeşil Karton.....	29
2.3.1.3 C Desenli Sarı Karton	31

2.3.1.4	D Desenli Mavi Karton	32
2.3.1.5	E Desenli Beyaz Karton	34
2.4	METAFOR UYGULANACAK OLAN DENEKLER	36
2.5	METAFOR ANALİZİNİN UYGULANIŞ ŞEKLİ	38

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METAFOR ANALİZİ

3.1	ÖĞRENCİLERİN METAFOR ANALİZİ	40
3.1.1	4.E ¹⁹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	40
3.1.2	4.K ¹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	42
3.1.3	4.K ² Adlı Öğrenci Metafor Analizi	44
3.1.4	4.E ²⁰ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	46
3.1.5	4.E ²² Adlı Öğrenci Metafor Analizi	48
3.1.6	4.K ³ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	50
3.1.7	4.E ²¹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	52
3.1.8	4.K ⁴ Adlı Öğrenci Metafor Analizi	54
3.2	ÖĞRETMENLERİN METAFOR ANALİZİ.....	56
3.2.1	Ö.K ³ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	56
3.2.2	Ö.K ¹ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	58
3.2.3	Ö.K ² Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	60
3.2.4	Ö.E ²⁷ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	63
3.2.5	Ö.E ²⁸ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	65
3.2.6	Ö.K ⁵ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	67
3.2.7	Ö.E ²⁹ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	69
3.2.8	Ö.E ³⁰ Adlı Öğretmen Metafor Analizi.....	71
3.3	VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ	73
3.3.1.	Öğrencilerden Elde Edilen Verilerin Sonuçları	73
3.3.1.1.	Erkek Öğrencilerin Verilerinin İstatistiksel Analizi.....	73
3.3.1.2.	Kız Öğrenci Verilerinin İstatistiksel Analizi	85
3.3.1.3.	Öğrencilerin Karton Seçimlerinin Sonucu	96
3.3.1.4.	Öğrenci Deneklerinin Metafor Pozisyonlamaları	97
3.3.2.	Öğretmenlerden Elde Edilen Verilerin Sonuçları.....	101
3.3.2.1.	Bay Öğretmenlere Ait Verilerinin İstatistiksel Analizi	101
3.3.2.2.	Bayan Öğretmenden Elde Edilen Verilerin Sonuçları	112
3.3.2.3.	Öğretmen Verilerinin Sonuçları	122
3.3.2.4.	Öğretmen Deneklerin Metafor Pozisyonlandırmaları.....	124
	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	128

KAYNAKÇA.....	131
EKLER.....	138
ÖZGEÇMİŞ.....	178

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Erkek Öğrencilerin İletişim Becerilerinin Sonuçları	73
Tablo 2. Erkek Öğrencilerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar	79
Tablo 3. Erkek Öğrencilerin Öğretmen İçin Ürettikleri Metaforlar	80
Tablo 4. Erkek Öğrencilerin Öğrenci İçin Ürettikleri Metaforlar.....	81
Tablo 5. Erkek Öğrencilerin Veliler İçin Ürettikleri Metaforlar	83
Tablo 6. Erkek Öğrencilerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar.....	84
Tablo 7. Kız Öğrencilerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği	85
Tablo 8. Kız Öğrencilerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar	90
Tablo 9. Kız Öğrencilerin Öğretmen İçin Ürettikleri Metaforlar	91
Tablo 10. Kız Öğrencilerin Diğer Öğrenciler İçin Ürettikleri Metaforlar	92
Tablo 11. Kız Öğrencilerin Veliler İçin Kullandıkları Metaforlar	93
Tablo 12. Kız Öğrencilerin Kendileri İçin Seçtikleri Metaforlar	94
Tablo 13. Öğrencilerin Karton Seçimleri.....	96
Tablo 14. Birden Fazla Metaforlar Kullanımı	97
Tablo 15. Kategorilere Ayrılan Pozisyonlandırmalar	98
Tablo 16. Öğrencilerin Metafor Pozisyonlamaları	99
Tablo 17. Bay Öğretmenlerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği.....	101
Tablo 18. Bay Öğretmenlerin Okul İçin Kullandıkları Metaforlar.....	107
Tablo 19. Bay Öğretmenlerin Öğretmen Arkadaşları İçin Ürettikleri Metaforlar	108
Tablo 20. Bay Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Kullandıkları Metaforlar.....	109
Tablo 21. Bay Öğretmenlerin Veliler İçin Ürettikleri Metaforlar	110
Tablo 22. Bay Öğretmenlerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar.....	111
Tablo 23. Bayan Öğretmenlerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği.....	112
Tablo 24. Bayan Öğretmenlerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar.....	117
Tablo 25. Bayan Öğretmenlerin Diğer Öğretmenler İçin Kullandıkları Metaforlar.....	117
Tablo 26. Bayan Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Kullandıkları Metaforlar	119
Tablo 27. Bayan Öğretmenlerin Veliler İçin Kullandıkları Metaforlar	119
Tablo 28. Bayan Öğretmenlerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar	121
Tablo 29. Öğretmenlerin Karton Seçimleri	122
Tablo 30. Birden Fazla Tercih Edilen Metaforlar.....	123
Tablo 31. Kategorilere Ayrılan Pozisyonlandırmalar	124
Tablo 32. Öğretmen Metafor Pozisyonlamaları.....	126

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Çalışma Alanı	24
Resim 2. Erkek/ Bay Deneklerin Materyalleri.....	24
Resim 3. Kız/ Bayan Deneklerin Materyalleri.....	24
Resim 4. Kız Deneklerin Objeleri ile Dolu Hazine Sandığı	25
Resim 5. Erkek Deneklerin Objeleri ile Dolu Hazine Sandığı	25
Resim 6. A Desenli Kırmızı Karton.....	28
Resim 7. B Desenli Yeşil Karton	29
Resim 8. C Desenli Yeşil Karton	31
Resim 9. D Desenli Mavi Karton.....	32
Resim 10. E Desenli Beyaz Karton.....	34
Resim 11. 4.K ¹⁹ .E, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	41
Resim 12. 4.K ¹ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	43
Resim 13. 4.K ² , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	45
Resim 14. 4.E ²⁰ , 4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	47
Resim 15. 4.E ²² , 4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	49
Resim 16. 4.K ³ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	51
Resim 17. 4.E ²¹ , 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	53
Resim 18. 4.K ⁴ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	55
Resim 19. Ö.K ³ , Bayan Öğretmen	57
Resim 20. Ö.K ¹ , Bayan Öğretmen	58
Resim 21. Ö.K ² , Bayan Öğretmen	62
Resim 22. Ö.E ²⁷ , Bay Öğretmen	64
Resim 23. Ö.E ²⁸ , Bay Öğretmen	66
Resim 24. Ö.K ⁵ , Bayan Öğretmen	68
Resim 25. Ö.E ²⁹ , Bay Öğretmen	70
Resim 26. Ö.E ³⁰ , Bay Öğretmen	72
Resim 27. 4.K ¹ , 4. sınıf, kız, yaş 10.....	138
Resim 28. 4.K ² , 4. sınıf, kız, yaş 10.....	138
Resim 29. 4.K ³ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	139
Resim 30. 4.K ⁴ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	139
Resim 31. 4.K ⁵ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	140
Resim 32. 4.K ⁶ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	140
Resim 33. 4.K ⁷ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	141
Resim 34. 4.K ⁸ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	141
Resim 35. 4.K ⁹ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	142
Resim 36. 4.K ¹⁰ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	142
Resim 37. 4.K ¹¹ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9.....	143
Resim 38. 4.K ¹² , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	143
Resim 39. 4.K ¹³ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	144
Resim 40. 4.K ¹⁴ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	144
Resim 41. 4.K ¹⁵ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	145
Resim 42. 4.K ¹⁶ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 10	145
Resim 43. 4.K ¹⁷ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	146
Resim 44. 4.K ¹⁸ , 4. Sınıf, Kız, Yaş 9	146
Resim 45. 4.E ¹⁹ , 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	147

Resim 46. 4.E ²⁰ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	147
Resim 47. 4.E ²¹ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	148
Resim 48. 4.E ²² ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	148
Resim 49. 4.E ²³ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	149
Resim 50. 4.E ²⁴ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	149
Resim 51. 4.E ²⁵ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	150
Resim 52. 4.E ²⁶ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	150
Resim 53. 4.E ²⁷ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	151
Resim 54. 4.E ²⁸ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10.....	151
Resim 55. 4.E ²⁹ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	152
Resim 56. 4.E ³⁰ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	152
Resim 57. 4.E ³¹ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	153
Resim 58. 4.E ³² ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	153
Resim 59. 4.E ³³ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	154
Resim 60. 4.E ³⁴ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	154
Resim 61. 4.E ³⁵ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	155
Resim 62. 4.E ³⁶ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	155
Resim 63. 4.E ³⁷ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	156
Resim 64. 4.E ³⁸ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	156
Resim 65. 4.E ³⁹ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	157
Resim 66. 4.E ⁴⁰ ,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9.....	157
Resim 67. Ö.K ¹ , Bayan Öğretmen.....	158
Resim 68. Ö.K ² , Bayan Öğretmen.....	158
Resim 69. Ö.K ³ , Bayan Öğretmen.....	159
Resim 70. Ö.K ⁴ , Bayan Öğretmen.....	159
Resim 71. Ö.K ⁵ , Bayan Öğretmen.....	160
Resim 72. Ö.K ⁶ , Bayan Öğretmen.....	160
Resim 73. Ö.K ⁷ , Bayan Öğretmen.....	161
Resim 74. Ö.K ⁸ , Bayan Öğretmen.....	161
Resim 75. Ö.K ⁹ , Bayan Öğretmen.....	162
Resim 76. Ö.K ¹⁰ , Bayan Öğretmen.....	162
Resim 77. Ö.K ¹¹ , Bayan Öğretmen.....	163
Resim 78. Ö.K ¹² , Bayan Öğretmen.....	163
Resim 79. Ö.K ¹³ , Bayan Öğretmen.....	164
Resim 80. Ö.K ¹⁴ , Bayan Öğretmen.....	164
Resim 81. Ö.K ¹⁵ , Bayan Öğretmen.....	165
Resim 82. Ö.K ¹⁶ , Bayan Öğretmen.....	165
Resim 83. Ö.K ¹⁷ , Bayan Öğretmen.....	166
Resim 84. Ö.K ¹⁸ , Bayan Öğretmen.....	166
Resim 85. Ö.K ¹⁹ , Bayan Öğretmen.....	167
Resim 86. Ö.K ²⁰ , Bayan Öğretmen.....	167
Resim 87. Ö.K ²¹ , Bayan Öğretmen.....	168
Resim 88. Ö.K ²² , Bayan Öğretmen.....	168
Resim 89. Ö.K ²³ , Bayan Öğretmen.....	169
Resim 90. Ö.K ²⁴ , Bayan Öğretmen.....	169
Resim 91. Ö.K ²⁵ , Bayan Öğretmen.....	170
Resim 92. Ö.K ²⁶ , Bayan Öğretmen.....	170
Resim 93. Ö.E ²⁷ , Bay Öğretmen.....	171

Resim 94. Ö.E ²⁸ , Bay Öğretmen.....	171
Resim 95. Ö.E ²⁹ , Bay Öğretmen.....	172
Resim 96. Ö.E ³⁰ , Bay Öğretmen.....	172
Resim 97. Ö.E ³¹ , Bay Öğretmen.....	173
Resim 98. Ö.E ³² , Bay Öğretmen.....	173
Resim 99. Ö.E ³³ , Bay Öğretmen.....	174
Resim 100. Ö.E ³⁴ , Bay Öğretmen.....	174
Resim 101. Ö.E ³⁵ , Bay Öğretmen.....	175
Resim 102. Ö.E ³⁶ , Bay Öğretmen.....	175
Resim 103. Ö.E ³⁷ , Bay Öğretmen.....	176
Resim 104. Ö.E ³⁸ , Bay Öğretmen.....	176
Resim 105. Ö.E ³⁹ , Bay Öğretmen.....	177
Resim 106. Ö.E ⁴⁰ , Bay Öğretmen.....	177

GİRİŞ

Dolaylı veya doğrudan etkileşim halinde olan insanların hayatlarında iletişim önemli bir rol üstlenmektedir. Cüceloğlu İletişim kavramını insanlar arasındaki düşünce ve duygu alışverişini ele almak şeklinde tanımlar (1999) ve iletişim becerilerinin bir insan yaşamının kaçınılmaz bir boyutunu oluşturduğunu belirtir (1987).

Yaşam boyu insanın ihtiyacı olan iletişim becerisi eğitim kurumlarında önemli bir yer teşkil eder. Ailelerinden sonra sosyal hayata atılan çocuklar, okula başlayarak iletişim becerilerini geliştirmeye başlarlar. Bu süreçte insanların farklı yapı, düşünce ve fikirlerde olduklarını keşfetmeye başlarlar. İletişim becerilerinin güçlenmesinde en önemli etkenlerden birisi de öğretmenlerdir. Öğrencinin okula ve derse karşı tutumunu olumlu veya olumsuz etkilemekte önemli role sahip öğretmenlerin öğrencilerle iletişimlerinde dikkatli ve özenli olmaları gereklidir.

Eğitim kurumundaki iletişim becerilerini değerlendirmek için öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişim üçgenini de bir o kadar doğru iletişimin kurulması, olası birtakım sorunlar önceden tespit edilmesini ve bu tespitin ardından dikkatli ve doğru yönlendirmeler yapılabilmesini mümkün kılar.

Başarılı olmak isteyen öğrenci öğretmeninden çekinmemeli, kendini rahat ve özgürce ifade edebilmelidir, gönül rahatlığıyla soru sorabilmelidir. En önemlisi de duygularını rahatlıkla dile getirebilmelidir. Duygu ve düşüncelerini rahatlıkla dile getiremeyen öğrencilerin birbirlerini anlamaları güçleştiği gibi, sağlıklı iletişim kurmaları da bir hayli zor olmaktadır. Rahat bir sınıf ortamı sağlaması beklenen öğretmenin samimiyetiyle öğrencileri motive etmesi ve cesaretlendirmesi de bir o kadar önemlidir. Bu şekilde kurulan doğru bir iletişim öğrencilerin karşılaştığı sorunlara çözüm bulunmasını da kolaylaştıracaktır.

İletişim yalnızca öğretmen ve öğrenci ilişkisi için değil, öğrencinin diğer öğrencilerle ve kendi çevresiyle olan iletişimi ve çevreye uyumu için de önemlidir. Sağlıklı iletişim kurabilen, özgüvenli ve kendinden emin davranışlarıyla arkadaşlarıyla iyi geçinen öğrencinin sınıfta ve derslerinde aktif katılımlar göstermesi ve sağlıklı iletişim kurması mümkün olacaktır.

Öğretmen-öğrenci ilişkisi velinin aktif katılımıyla daha da verimli bir hale gelmektedir. Velinin, öğrencinin öğretmenleriyle iletişim halinde olması ve çocukların

okul içindeki durumu hakkında bilgi edinmesi önemlidir. Sürekli gelişim ve değişim içinde bulunan öğrencilerin doğal iletişim yöntemlerinden uzaklaşarak elektronik iletişime ilgi duydukları düşünülürse, bunun sağlıklı bir şekilde önüne geçebilmek için öğretmen ve velilerin ortak bir tutum ve davranış sergilemeleri gerekli görülmektedir. Velilerin öğrenciye ilişkin tüm sorumluluğu öğretmenlere yüklememeleri, okul ve ev arasında sağlıklı bir iletişim bağı kurarak öğrencinin eğitim sürecine katkı sağlamaları, öğrenciyi çelişki içerisinde bırakmayacak davranışlara özen göstermeleri öğrencinin eğitiminin kalitesini artırıcı öneme sahiptir.

Öğretmen ve veli birbirleriyle aynı tutum ve davranışlar içerisinde olmalıdırlar. İletişimlerinde kendilerini iyi hissetmeleri için birbirlerine önem vermeleri gerekmektedir. Empati becerileri, iletişimde karşılaşacakları çatışmaları azaltacak ve olumlu ilişkiler kurmalarını sağlayacaktır. Aynı zamanda öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki eğitim sürecinde, iletişim sırasında yapılan hatalar uygun çalışmalarla engellenebilir (Dökmen, 1994: 93).

Son yıllarda dünyada olduğu gibi ülkemizde de metafor çalışmalarına olan ilginin arttığı görülmektedir. Metafor uygulamaları; sosyal ortamdaki faaliyetlere nasıl rehberlik ettiği, inançları, tutumları ve değerleri nasıl şekillendirdiği, örgütsel süreçleri nasıl ifade ettiği ve örgütsel yaşamın oluşturulmasına yönelik çalışmalarda kullanılmaktadır (Çelikten, 2006: 269-283). Birçok alanda olduğu gibi eğitim ve öğretim alanında da metafor çalışmaları yaygın olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde yapılan bilimsel çalışmalarda metafor üzerine öğrencilerin okul algıları (Balcı, 2008: 17), öğretmen adaylarının öğretmen kavramına bakış açıları (Saban, 2004: 43-59; Cerit, 2008: 3-13), eğitim yönetiminde müfredat geliştirme ve planlama, öğretmen alanında da öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşünceyi geliştirme, düşünme ve öğrenme yaklaşımı, (Arslan ve Bayrakçı, 2006: 100-105) ve coğrafya kavramı (Öztürk, 2007: 55-69) gibi çok farklı konularda araştırmalar yapılmıştır.

Örgütsel alanda çalışan birçok bilim insanı yönetim retoriğinin örgütsel etkinlikte çok önemli bir rol olduğu konusunda görüş birliğindedirler. Literatürün zengin yapısı metaforların gücünü ve konuşmanın diğer figürlerinin davranışlara etki etmesini, tutumlara şekil verişini ve örgüt hakkında olumlu ya da olumsuz bir imaj oluşturmasını sağlar (Hogler vd., 2008: 393-412). Kurum yönetiminde en yaygın olarak kullanılan metafor, günümüzde de görüldüğü üzere yöneticilerinin karşı karşıya olduğu güçlük,

metafor kullanma sanatında ustalık kazanmak, uğraşmaları gereken durumları görmek, anlamak, şekillendirmek için uygun yollar bulmaktır (Morgan, 1998). Metaforlar, örgüt üyelerinin bilişsel şemalarının çok önemli boyutlarıdır. Dünyayı anlamlandırmak için mercek görevi görür, örtük değerlendirmeleri şekillendirir ve geçerli metaforlara uygun eylemler katarlar. Soyut ve belirsiz olan fikirleri metaforla somutlaştırırlar, büyük oranda bilgiyi bütünsel olarak aktarır ve nesnelere hakkında yeni bakış açıları kazandırır (Jacobs ve Heracleous, 2006: 207-226).

Diğer yandan, metafor çalışmalarını iletişimdeki hataları inceleyerek çözüm yollarını oluşturmak için kullanılmaktadır. Bu yöntemle, bireyin bilinçaltında yatan farklı sorunları dışarıya aktarması ve gerçekçi olması sağlanmaktadır. Çünkü metaforlar, herhangi bir konu hakkında insanların ne düşündüklerini ifade edebilmeleri için konuya farklı bakış açılarından yaklaşabilmelerine imkân tanıyan bilişsel kavramlardır. Kavramların değerlendirilmesi ile farklı açılardan yaklaşılacak konunun anlaşılması ve gerçeğe dönük şekillendirilmesi sağlanmış olur (Morgan, 1998; Short, 200: 323-341, Kendall ve Kendall, 1993: 149-171; Sevim, Veyis ve Kınay, 2012: 38-47). Ben-Perety, Mendelson ve Kron'da (2003: 277-290). Metaforların eğitimde algı açılarından en önemlisi olduğunu ve metaforlar aracılığıyla, sınıfta öğretmenlerin sahip oldukları rolleri, öğrenciler ve eğitimle ilgili inanç ve varsayımlarının altında yatanları ortaya çıkarmanın mümkün olduğu belirtilmiştir. Metafor özellikleri: bir kavramı; farklı bir kavramla tanımlama, bir kavramı benzetme yönüyle betimleme, farklı boyutta ve kalıpla görme şeklinde sıralanabilir (Tomkins ve Lawley, 2002).

Danışanlar, sözel veya görsel metafor seçimleriyle kendilerini doğru ifade etmeye çalışmaktadırlar. Aralarında oluşan bağ ile, kişiler arasındaki bazı duygusal ve bilişsel deneyimler bir araya getirilebilmektedir (Robert ve Kelly, 2010: 182-188). Aynı şekilde Semerci'nin belirtmiş olduğu gibi; metaforlar canlı/cansız, soyut/somut olabileceği gibi olumlu veya olumsuz da olabilirler. Bunun yanında bilgi toplama veya sorgulama aracı da olabilen metaforlar, yeterince anlaşılmamış konuların daha kolay anlaşılmasını da sağlayabilmektedirler. Metaforların diğer önemli bir rolü ise, problemlerin net olarak ortaya konulmasını ve düşüncelerin özetlenmesini kolaylaştırmalarıdır (Semerci, 2007: 125-140).

Bu çalışmanın sınırlılığı, araştırmada materyal olarak kullanılan objelerin bireysel farkındalık algısının farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

Çalışmada insanların psikolojik ve çevreye karşı tutum algılarını nitel olarak ölçebilmek adına soyut halde duyguları obje yardımıyla somutlaştırmasını mümkün kılan “Soyut – Somut Metafor” türü kullanılmıştır.

İletişim becerileri sözel olan ve olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde ele alınmaktadır. Her bireyin özel hayatında öğrenim sürecinde önemli olan etkili iletişim becerisi meslek hayatında da kendini ifade edebilmek, anlatabilmek, karşısındakini anlayabilmek, çatışmaları önleyebilmek/yönetebilmek, çıkan problemleri çözebilmek için, kısacası kendisiyle ve sosyal çevresiyle anlaşabilmesi için ihtiyaç duyduğu temel bir beceridir (Lahninger, 1999). Bu bakımdan eğitimde önemli yer tutmaktadır (Nünning ve Zierold, 2008; Demiray, 2008: 75; Ergin, 2008).

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde bu araştırmanın konusu; ilköğretim kurumunda, öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim becerilerini metafor yöntemiyle somutlaştırarak değerlendirmektedir. Amacı ise; ilköğretim kurumunda, iletişim kavramına ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli algılarını, çeşitli metaforlar kullanarak saptamaktır. İletişimin etkisi, eğitim kurumunda öğrencinin derslerindeki başarısını ve eğitim sürecindeki gelişimini etkilemektedir. Bundan dolayıdır ki, bu amaç çerçevesinde öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişimlerini belirlenmiş olan metafor yöntemiyle inceleyerek belirtilecektir.

Metafor uygulanacak olan kişilerin ardından analiz esnasında iletişim becerilerini ölçmek için aşağıdaki açık uçlu sorular üzerinde durularak yanıt aranacaktır.

- 1) Deneklerin okula karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- 2) Deneklerin öğretmenlere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- 3) Deneklerin öğrencilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- 4) Deneklerin velilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?

Analiz esnasında değerlendirilecek ve incelenecek soruların ardından genel bir değerlendirme yapılacaktır. İnsanlar ve kurumlar arası iletişimlerin etkili, sağlıklı ve düzenli olabilmesi amacıyla, iletişimin rolünü saptayarak kurum içi etkili iletişim sorunlarına yönelik sanatsal çözümler önerilecektir. Örgüt içi ve dışı iletişim becerilerinin sürekli aktif halde tutulması insanların daha verimli ve istekli çalışıp, motive olmalarını sağlamaktadır.

Bununla birlikte bu çalışma 2014-2015 eğitim öğretim yılında Samsun'da bir Vakıf İlköğretim Okulunun 4. sınıf düzeyinde öğrencilerin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Metafor uygulamalarında okulun 40 öğretmeni ve 40 öğrencisi ile birebir görüşme gerçekleştirilmiştir.

Tezin yöntemi nitel araştırma desenleri bazında "Eylem Araştırması Yöntemi" temel alınmıştır. Eylem araştırması türleri arasında "Özgürleştirici/ Geliştirici/ Eleştirici Eylem Araştırması" uygun görülmüştür. Araştırma sürecinde belirlenmiş olan öğretmen ve öğrenci bizzat uygulamanın içinde yer almaktadır.

Araştırmanın kuramsal çerçevesinin oluşturulmasına öncelikle, metafor uygulamaları, iletişim becerileri, örgütler arası iletişim, etkili iletişim ve eğitim sürecindeki iletişimin psikolojik etkileri ele alan kaynakların taranmasıyla başlanmıştır. Kaynak taramalarında metaforlarla ilgili Holger Lindemann'ın yazmış olduğu "Die große Metaphern-Schatzkiste" kitabındaki metaforlarla çalışma tekniklerinden bir tanesi "Büyük Metafor-Hazine Sandığı" tekniğidir (Lindemann, 2015: 131). Elde edilen verilerin sentezlenerek araştırma sorunsalı etrafında tartışılmıştır. Metafor türleri taramaları arasından ise 'Soyut ve Somut Metafor' türleri kullanılmıştır. Bunun sebebi ise kavramlar arasındaki bir karşılaştırmanın doğrudan tecrübe edebilme derecesine dayanmasıdır. Metafor türlerine gelecek bölümde ayrıntılı olarak değinilecektir.

Araştırmanın hazırlık aşamasında uzman psikolog Ragıp Bayraktar ile birebir görüşme yapılmıştır. Kendisine sorulan soruların bazıları şöyledir;

- Hangi objeler metafor çalışmalarında daha etkili olabilir?
- Metaforların genel anlamları nelerdir?
- Deneklerle görüşmelerde hangi hususlara dikkat edilmesi gerekir? .

Metafor çalışmalarının sonucunda deneklerden elde edilen verileri tek tek ele alarak yorumlar analiz edilerek değerlendirilmiştir. Bayraktar ile görüşmeler, veri analizini zenginleştirmede kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümde; iletişim hakkında yapılmış çeşitli tanımlar ortaya konularak etkili iletişimin önemi vurgulanmıştır. Örgütlerde iletişim konusu ele alınarak eğitim örgütlerine geçiş yapılmıştır. Metaforun evrensel tanımı ve türleri de derlenmiştir. Ardından metaforun iletişimdeki önemini ve amacını belirterek örgüt alanında uygulanan metafor konu edinilmiştir. İkinci bölümde; metafor yöntemi ve

çalışmanın aşamaları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde; araştırmanın bulguları ve değerlendirmesi, daha sonra sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM VE METAFOR

Bu bölümde, iletişim hakkında yapılmış çeşitli tanımlar ortaya konularak etkili iletişimin önemi vurgulanmıştır. Örgütlerde iletişim konusu ele alınarak eğitim örgütlerine geçiş yapılmıştır. Metaforun evrensel tanımı ve türleri de derlenmiştir. Ardından metaforun iletişimdeki önemini ve amacını belirterek örgüt alanında uygulanan metafor konu edinilmiştir.

1.1 İLETİŞİMİN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI

Geçmişten günümüze kadar yapılmış olan iletişim ile ilgili çalışmalara bakıldığında iletişimin insan ve örgüt yaşamındaki önemine oldukça sık değinildiği görülmektedir. Günümüzde kullanılan iletişim kavramı, geniş kapsamlı bir bilgi alışverişini ifade etmektedir. İletişim kavramının 4560 çeşit kullanımı belirlenmiş olduğu gibi bunlardan bazıları; iletişimi düşüncelerin karşılıklı fikir alışverişi, iki kişinin birbirini anlaması, insanın karşısındaki kişiye kendini akıcı bir üslupla ifade edebilmesine olanak sağlar (Zıllıoğlu, 1993: 4).

Toplu halde yaşamaya başlayan insanlar; iletişimlerinde, sembolik mesajların karşılıklı ulaştırılmasıyla bazı anlamları aralarında paylaşırlar. Kaynaktan alıcıya doğru bir aktarım sağlayan iletişim ile bilginin, farklı tutumlar ve sonuçlar yaratması sağlanır. İnsanlar iletişim kurarak ortak değerleri paylaşma fırsatı bulurlar (Telman ve Ünsal, 2005: 19).

İletişim, kaynak ile alıcı arasında ortak bir etkileşim ve paylaşım sağlar. Bu nedenle koşulların gerektirdiği durumlara uygun olarak iletişim her zaman dil kullanılmasını gerektirmez. İletişimde, iletiyi karşı tarafa aktarabilecek giyim, mimik, jest ve semboller kullanılabilir. Bununla birlikte sözcükler şüphesiz iletişimde en etkin araçlardır (Onal, 1997: 30).

Oliver'a göre iletişim iki veya daha fazla kişi arasındaki fikirlerin, duyguların ve düşüncelerin, kelimeler, harfler ve semboller aracılığıyla alınıp verilmesidir (Oliver, 1997). Bunun teknik bir olgu olarak tanımlanabileceğini, sembollerin her zaman doğru

aktarılmadığını, semantik olarak iletilmek istenen olgunun istenen yönde etkili olmayacağını söylemek mümkündür (Akt. Kalla, 2005: 302-314).

Duygu, düşünce, inanç, tutum ve davranışlarını sözlü, yazılı ya da sözsüz olarak iletmek, insan davranışlarını değiştirmeye ya da belli bir sonuca ulaştırmaya yönelik amaca hizmet eder (Demirtaş, 2010: 411-444). Kısaca iletişim, bir bireyin diğerini etkileyebileceği bir süreç olarak ifade edilmektedir (Shonner, 1964: 55).

Bir örgütte çalışanlar ve yöneticiler arasında etkili iletişim, ilişkilerin iyi kurulmasında önemli rol oynar. Yöneticiler ve iş görenler açısından, iş tatmini yönünden, teknik ve uygulama aksaklıkları problem yaratabilir. Çalışanın yaptığı işi tam anlamıyla bilmesi, karşılıklı koordinasyonun sağlanması iletişim sayesinde gerçekleşir (Erdoğan, 1991: 203; Hellriegel ve Slocum, 1980: 171).

1.1.1. Etkili İletişim

Etkili iletişim becerisi her bireyin özel hayatında ve öğrenim sürecinde olduğu gibi meslek hayatında da kendini ifade edebilmek, anlatabilmek, karşısındakini anlayabilmek, çatışmaları önleyebilmek ya da yönetebilmek, çıkan problemleri çözebilmek için, kısacası kendisiyle ve sosyal çevresiyle anlaşabilmesi için ihtiyaç duyduğu temel bir beceridir (Lahninger, 1999). Bu bakımdan iletişim eğitimde önemli yer tutmaktadır (Nünning ve Zierold, 2008; Demiray, 2008: Ergin 2008).

Etkili iletişimde kimin, neyi, nasıl söylediği, konuşmacının konuşma tarzının dışında kiminle konuştuğu oldukça önemlidir. İletişim, konuşmacı konuşurken karşısındakine (alıcı) göre konuşma biçimini ayarlar, çünkü alıcının (dinleyicinin) kim olduğu, onunla olan ilişkisinin türü, statü farkı, yakınlık derecesi, rolleri gibi faktöre göre konuşma biçimi değişkenlik göstermektedir (Holly, 2001). Aynı şekilde dinleyicinin de neyi, nasıl anladığı önemlidir. Konuşmacının mesajı gönderdiği durumdaki amacı dinleyici tarafından çözümlenemeyebilir ya da dinleyici mesaja farklı anlamlar yükleyebilir. Aynı mesajı birkaç dinleyici farklı biçimde anlayabilir, tıpkı aynı konuyu ya da amacı birkaç konuşmacının farklı ifade edebileceği gibi. Bunun ötesinde birebir aynı sözü söyleyen kişiler bile farklı anlaşılabilirler (Erdem, 2009). Bunda da rol oynayan, iletişimin önemli faktörleri arasında bulunan ama sözlü olmayan ve iletişimde bir o kadar belirleyici olan mimik, beden dili, söyleyiş biçimi, ses tonu/vurgusu ve alıcının algısıdır (Schulz von Thun, 1981). Alıcı açısından bakıldığında ne

söylenildiğinden ziyade kimin söylediği ya da nasıl söylediği anlamayı etkilemektedir (Holly, 2001).

İletişimin amacını ulaşması etkililiği ile mümkündür. Etkili iletişimle kastedilen mesajı alıcının anlamlandırıldığı şekilde anlaması ve alıcının mesaj istikametinde hareketinin sağlanmasıdır. Bu yönüyle propagandadan daha geniş bir kavram olan iletişimin etkinliğini kaynak, iletişim, alıcı ve ortam gibi birtakım faktörler etkilemektedir (Larbi-Apau ve Moseley, 2009: 7-16; Kağıtçıbaşı, 1988: 164 -165).

1.1.2. Örgütlerde İletişim

Dünyanın değişmesi ve gelişmesiyle birlikte, örgütlerde değişmekte ve karmaşık bir hal almaktadır. Bu değişime uyum sağlamak için bireyler sürekli yenilenmekte ve beklentileri de artmaktadır. Örgütler arasındaki değişimi uyumlu bir şekilde sağlayan ise etkili iletişimdir. Günümüzde örgütler arasında başarıya ulaşabilmek için, değişimlere hızla ayak uydurabilmek gerekir. Bununla birlikte dinamik bir yapıya sahip olunmalıdır. Bu gerçeği önemseyen örgütler, dünyanın yenilenmesiyle birlikte, yönetsel etkinliğin ve örgütsel verimliliğin anahtarını insan olarak görmektedirler. İnsanın etkin ve örgütsel amaçlar doğrultusunda yönlendirilmesi ise örgütsel iletişim ile mümkündür (Tanrıverdi vd., 2010: 101-122).

Bovee ve Thill (2000) örgütsel iletişimi örgüt içinde bilgilerin ve fikirlerin alışverişi olarak tanımlarken, Argenti (2003) ise örgütsel iletişimi örgüt içindeki bütün çalışanlar için olumlu bir atmosfer yaratmak olarak tanımlamıştır. Örgütteki iletişim, hem yöneticiler arasında hem de çalışanlar arasında fikir alışverişi yapılarak sağlanmalıdır. Örgütlerin büyümesiyle birlikte oluşan karmaşıklıklar örgüt içi iletişimi zorlaştırır. Bunu önlemek için örgütsel iletişimin kalitesini arttırmak gerekmektedir (Akt. Kalla, 2005: 302-314).

Akat ve diğerlerine göre örgütsel iletişim, sadece örgütün içerisinde bulunan amaçlara göre değil, dış etkenlerinde bilgi ve düşünce alışverişlerini örgütle ilişkilendirilmesi gerektiren bir süreçtir (Akat vd., 2002: 342). Daft'a göre ise örgütsel iletişim, bilginin karşılıklı paylaşımıyla birlikte, çevresindekiler tarafından anlaşılması sürecidir (Daft, 1997: 560). Örgütsel iletişimde bilginin aktarılmasının ötesinde göndericinin alıcıyı etkilemesi de önemlidir (Akt. Kelly, 1999: 92-101). Aynı zamanda

örgütsel iletişim çevresiyle koordinasyon içinde olmalıdır (Demirtaş, 2010: 411-444). Stratejik planlamalar, örgütlerin etkin iletişiminde ve örgütün amaçlarına ulaşmasında önemli rol oynar (Kuchi, 2006: 219).

Rogers and Rogers (1976) iletişim sayesinde örgütteki bireylerin davranışlarının birbirlerine karşı daha anlaşılır olduğunu öne sürmektedir (Akt. Baker, 2002: 2).

Örgütsel iletişim dört temel amaç çerçevesinde gerçekleşir. Bunlar bilgi, motivasyon, kontrol ve örgütsel heyecandır (Eroğlu ve İspir, 2006: 64; Demirtaş, 2010: 411-444; Tutar, 2009: 163).

Sonuç olarak iyi bir iletişim ile çalışanların performans ve motivasyonlarını gittikçe üst seviyeye yükseltmek mümkündür. Örgütte iletişim sorunları söz konusu olduğu takdirde, bireylerin veya grupların yeteneklerini ve özgün düşüncelerini kısıtlamış olur. Sonuç olarak, etkili bir iletişim, örgütün etkin çalışmasının önemli bir faktörüdür.

1.1.3. Eğitim Örgütlerinde İletişim

Toplumsal yaşamda, başarılı ve doğru iletişimler amaca ulaşılabilir olmalıdır. Foltz bu durumu “Örgütsel iletişim, bir makinenin aksamadan çalışmasını sağlayan yağ gibidir” sözü ile desteklemektedir (Foltz, 1973: 3). Örgütsel iletişim için tüm söylenenler, eğitim örgütleri için de geçerlidir. Toplumun gelişimi için eğitim örgütlerinde iletişim ayrı bir önem taşımaktadır. Öğretmenlerin ve diğer çalışanların hem öğrenci hem velilerle irtibat halinde olmaları iletişimin en büyük eylemlerindedir.

Eğitim temelde bir iletişim etkinliğidir. Öğrenmenin, iletişimin gerçekleşmesi sonucunda alıcının davranışında bir değişikliğin oluşması olduğunu belirten Çilenti, öğrenmenin iletişimden ayrı düşünülmemeyeceğini, iyi bir öğrenmenin, iyi bir iletişimin ürünü olduğunu öne sürmektedir (Çilenti, 1988: 43). Bu bakımdan, yöneticilerin başarısı ile astlarla kurdukları iletişimin niteliği arasında doğru bir orantı kurmak yanlış olmaz (Bolat, 1996: 75-80).

Okullarda sağlıklı bir iletişim kurulması oldukça önemlidir. Çünkü okulun temel amacı eğitim ve öğretimdir. Özellikle de eğitim ve öğretimde öğretmen, öğrenci, yönetici ve veli arasındaki ilişki önemlidir. (Başaran, 2000: 267). Okul yöneticileri, öğretmenleri yönetim sürecine karar verme sürecine katmaz, motivasyonu sağlamaz,

etkili iletişim sürecine girmez, okulda güven ortamı oluşturmaz ve/veya çalışanlarıyla araya kalın duvarlar örerler ise okulun başarısına zarar verebilirler. Bunun nedeni ise, yönetici-çalışan ilişkisinin kalitesi ile çalışanların kuruma dair algılamaları arasında olan sıkı ilişkidir (Öksüz, 2008: 260).

Öğretmen ve öğrenci arasında ki bilgi kaybının ve anlam farklılığının öğretim sürecinde oluşması ise öğrenciden, öğretmenden, öğretim sürecinin içeriğinden veya öğretmen-öğrenci iletişiminden kaynaklanabilir. Bu kaybın ve sorunun giderilmesi ve önlenmesi için özellikle öğretmenlerin ve öğrencilerin etkili iletişimin niteliklerine sahip olması gerekir (Kızılloluk, 2001: 151-159). Öğretmenlerin iyi bir uzmanlığa sahip olmaları kadar mükemmel birer iletişimci de olmaları gerekmektedir. Öğretmenler bu becerilerini karşılarına çıkan problem çözümlerinde kolaylaştırmada, demokratik kararların alınmasında ve çatışmaların çözümünde kullanmalıdırlar (Güçlü, 1998: 63). Öğrencinin dersi sevmesinin, çalışma alışkanlığı kazanmasının öğretmen-öğrenci iletişimi ile doğru orantılı olduğu görülmektedir (Güçlü, 2001: 150).

Öğrencinin her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi sözlü iletişim becerisini etkili kullanabilmesine bağlıdır. Bir öğrencinin sözlü iletişim becerisinin gelişmesinde, doğru soru sorabilen, düşünebilen, düşündüren ve etkin olan becerileri kazanması önemlidir. Bunun tam aksi durumu ise öğrencinin duygu ve düşüncelerini doğru, anlaşılır ve etkili bir biçimde anlatamaması, bir bakıma düşünmemesi, içinde bulunduğu grubun etkinliğine karışmaması özetle öğrenmemesi oluşturur (Kavcar vd., 2004). Günümüzde öğrenci merkezli eğitim programlarında sınıf içi ve sınıf dışı öğrenmelerde öğrencilerin sözlü iletişim becerileri daha da önem kazanmaktadır (Saraç, 2006).

İş yaşamında iletişimin etkili ve çalışma koşullarının olumlu oluşu, hem çalışanın işyerine uyumunu, işini benimsemesini, hem de çalışmak ve başarılı olmak için güç kazanmasını kolaylaştırır. Çalışanın amaç ve beklentileriyle, işyerinin amaç ve beklentileri arasında denge, düzen ve uyum sağlamak bireyle işin bütünleşmesi anlamına gelmektedir. Bu durum işyerinde sağlıklı iletişim kurulmasını ve bunun sürdürülmesini sağlar (Köknel, 1997: 218-235). İş yaşamında bireyler sosyal bir grup oluştururlar. Bu sosyal grupta kişiler arasındaki ilişki kohezyon kuvvetine benzetilmektedir. Kohezyon kuvveti ne kadar fazla olursa bir cismin dayanıklılığını da o kadar fazla olmaktadır. Bir işyerinde sosyal grubu oluşturan kişiler arasında iletişim olumlu ve güçlü olduğunda grubun sürekliliği de artmaktadır (Erdoğan, 1994: 277).

Kurumsal iletişimin birçok fonksiyonu olmakla birlikte, temelde organizasyonu güçlendirmek, yeni değerler yaratmak ve organizasyonun gelecekte de var olmasını sağlamak en önemli amacıdır (Grof, 2001: 193).

Kurumlarda biçimsel olmayan iletişim, insanları birbirlerine bağlayan ve onları sosyal bir grup olarak ve uyumlu bir şekilde çalışmalarını sağlayan bir bağıdır. Bu bağın, iki insanı bazen yakınlaştırıcı bazen ise uzaklaştırıcı rol oynadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kişilerarası iletişim, işyerinde insan ilişkilerinin sürekliliğini sağlamada önemli bir faktördür. Uluslararası çalışma örgütü (ILO) kişilerarası iletişim becerilerini işyerinde başarılı olmak için bir gereklilik olarak bildirmiştir. İletişim etkili olduğunda bireyler arasında duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini, anlayışın oluşmasını, iletişim sürecinin etkili bir şekilde işlenmesini sağlamaktadır (Demir, 2000: 135).

Kurumlarda iletişimin olumlu olmasını sağlamak için öncelikle sağlam bir sistemin olması önem taşımaktadır. Luhman'a göre, bir sistem tanım gereği karşılıklı ilişkili parçalarının bir bileşimidir. Her sistem bir iç organizasyona sahiptir. Genel sistemler teorisi mekanik ve organik sistemlerden farklıdır. Zira onların parçaları arasındaki karşılıklı ilişkiler nedensel etkileşimler aracılığıyla değil, anlamlar sayesinde sağlanır. Yani sosyal sistemin farklı parçaları arasındaki bağlantı iletişim süreçleriyle sağlanmalıdır (Luhman, 2002: 20-24). Sosyal sistemin parçaları arasında 'mevcut' bağlantılar vardır. Bu 'mevcut' bağlantıların bir kısmının kaynağında 'geçmiş' ve 'gelecek'le olan ilişkiler saklıdır. Bellek ve öngörme gücüne sahip olan insan, sistemin farklı parçaları arasında ki bağlantıların doğasını kavramak için ilgili toplumun üyelerinin gözüyle olaya bakmalıdır. Bu sistemin parçaları arasındaki karşılıklı bağlantıların görülmesini sağlar (Cuff vd., 2013: 122).

Okulların mevcut vizyon ve misyonlarını gerçekleştirebilmesi ancak okullarda ortak çalışma ve iş birliği ile gerçekleşir. Bunun gerçekleşmesi ise iletişime bağlıdır. İletişim okulda aşağıdaki işlevleri yerine getirir (Başaran, 2000: 127-128):

- İletişim okulun en önemli girdisi bilgiyi taşır. Okulda herhangi bir alanda yenileşme bilgi sayesinde olduğu gibi okulun çevreye uyumu ve işbirliği o bilgiyi doğru kullanmasıyla gerçekleşir. İletişim, öğretmen-öğrenci-yönetici arasında üretilen bilginin akışını sağlamakta ve okulun varlığını sürdürmesinde temel bir araçtır.

- İlişkilere aracılık eden iletişim yönetimde ve eğitimde iletişim aracılığı ile gerçekleşir. İletişimde insanların birbirlerine aktardıkları anlamların avantaj ve dezavantajları görülebilir. Çünkü ilişkileri iletişim geliştirebildiği gibi, anlamların yanlış taşınması ya da anlaşılması sonucu ilişkileri bozabilir.
- İletişim etkileşime aracılık eder. Bu amaç doğrultusunda iletişimi başlatan kişi karşısındaki kişiyi bilinçli olarak harekete geçirmek ve onun davranışlarında değişiklik yaratmak ister. Aynı şekilde okullarda ki iletişim ister yönetsel ister eğitsel amaçlı olsun etkileşim amacı ile gerçekleşir. Yöneticiler öğretmeni, öğretmenler öğrencileri harekete geçirmek için etkileşim amaçlı iletişim sürecini kullanırlar.
- İletişim kararları taşır. Verilen yönetsel kararlar, örgütlerin etkililiğini artıran araçtır. Amaçlara yönelik alınan kararlar okulda, zamanında ve etkisini yitirmeyecek biçimde doğru kişi ve kişilere ulaştırılması gerekmektedir. Geciktirilen kararlar ise etkisini azaltan ya da yanlış anlaşılmasına yol açarak okulun iletişim sisteminin işlevsiz hale gelmesine sebep olur.
- İletişim belirli kuralları taşır. Amaçlanmış olan kuralların bireylere zamanında ve bozulmadan aktarılmasını etkili bir iletişim sağlar.
- İletişim geri bildirimleri taşır. Okulun işleyişi ve çıktılarıyla ilgili kusur, eksiklik, üstünlük ya da başarılarına ilişkin geri bildirimlere ihtiyacı vardır.
- Okulun öğretme aracı iletişimdir. Sonuçta iletişim; bilgileri, kararları, kuralları taşınması, ilişkileri geliştirmesi ve geri bildirimleri sağlaması ile bir bütünlük sağlamaktadır. Okulların da düzenli işleyişi için bu bütünün, öğrenme ve kendini geliştirme sürecinde katkısı oldukça fazladır.

1.2 METAFORUN TANIMI, ÖNEMİ VE AMACI

“Metaforlar, olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardır” diyerek metaforu tanımlayan Saban (Saban, 2008: 463), metaforun yaşantımızda ne kadar geniş bir yere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Lakoff ve Johnson, “Metaforu prensipte yeni bir olguyu veya nesneyi bildiğimiz şeylerin özelliklerini kullanarak tarif etmek, açıklamak için kullanırız. Burada metaforun fonksiyonu bilinmeyeni anlamaya, anlatmaya

yardımcı olmasıdır” (1980: 36) diyerek metaforun işlevini açıklamışlardır. Kavram olarak metafor, bireyin soyut veya kavramsal bir olguyu anlama ve açıklamada kullanabileceği zihinsel bir araç olarak görülmektedir. Dil, düşünce ve eylem dâhil olmak üzere hayatın her alanında yer alan metaforlar herhangi bir konuyu başka bir konu yoluyla anlatmayı veya deneyim haline dönüştürmeyi ifade eder. Yani metafor mevcut zihinsel şemaları ortaya çıkarmanın kestirme yollarından birisidir (Saban, 2008: 460).

Lakoff ve Johnson “Kendi gerçeklerimizi metaforlarla açıklar ve bu metaforlara göre davranırız” (1980: 158) derken bir konu üzerindeki düşüncelerimizi açıklayan metaforların aynı zamanda davranışlarımıza da yön verdiğine değinmektedirler. Diğer bir ifadeyle, metaforlar sayesinde davranışları oluşturan gerçek düşünceler yansıtılır. Duygu, düşünce, inanç, tutum ve değer yargıları davranışları etkiler (Bandura, 1986: 391-399). Örneğin, bir konuya karşı oluşturulan değer yargıları, o konunun öğrenilmesini ve o konu ile ilgili meslek seçimini olumlu ya da olumsuz etkiler (Buerk, 1982: 19-25).

Metaforlar kabul edilmiş iletişim araçları olarak düşünülebilir (Hogler vd., 2008: 393-412). Metafor insanların hayal gücü ve deneyim alanlarını birbirine bağlar. Bizlerin gerçek algılarına ve yorumlarına önderlik eder ve hayal gücümüzü ve amaçlarımızı kesin ve açık olarak belirtmemize yardımcı olur (Cornelissen vd., 2008: 8-22). Metaforlar açık anlamda olduğu müddetçe ayrıntılı bir şekilde, kavramların altında yatan benzerlikleri, manaları ifade edilebilir, nitelendirebilirler (Steen ve Gibbs, 2004: 337-354).

Sınırlı kelime hazinesi, bir insanın bir düşünceyi anlamasından diğer bir düşünceyi anlamasına geçişinde karşılaştırmaların kullanılmasını gerektirmektedir. Metaforlar bu kategorilerdeki imajların meydana getirilmesinde ve yeniden yapılandırılmasında ayrıca eğitimsel uğraşlarda nelerin olduğunun anlamlandırılmasında yardımcı olabilmektedir (Çelikten, 2006). Metaforlar, bazen kelimelerin yetmediği yerde veya anlatımın kuvvetlendirilmesi gereken bir durumda önemli bir iletişim aracı olarak kullanılır. Bu bağlamda metaforlar, bireyin zihninin bir anlayış (kavrayış) biçiminden başka bir anlayış (kavrayış) biçimine hareket etmesini sağlayarak o bireyin belli bir olguyu farklı bir olgu olarak görmesine olanak tanır (Clarken, 1997; Saban, 2008: 460). Dolayısıyla metaforlar kavramların anlaşılması ve yorumlanmasını

kolaylaştırmaktadır. Diğer bir ifadeyle metaforlar analiz edilmek istenilen kavramların nasıl algılandığını ortaya çıkarmamıza yardımcı olur (Cerit, 2008; Rızvanoğlu, 2007). Metaforlar canlı/cansız, soyut/somut olabileceği gibi olumlu/olumsuz da olabilir. Bilgi toplama ve sorgulama aracı olabilen metaforlar aynı zamanda yeterince anlaşılmamış konuların daha kolay anlaşılmasını da sağlamaktadır (Semerci, 2007: 125-140).

Nietzsche'ye göre; insan metafor üreten bir hayvandır (Nietzsche, 1980: 82). Kofman'a göre ise insanın dünyaya açılan yaratma ve anlam taşıma eylemleridir. İnsanlık adına edinilen bir kazanç, insandaki bu metafor oluşturma dürtüsüdür (trieb). İnsanların bilgisi dahilinde metafor yaratma isteği gerçekleşmektedir (Karamehmet, 2012).

Nietzsche'ye göre, insanın metafor inşa etme dürtüsü çok kısa bir süre için bile olsa yok sayılamaz çünkü böyle bir durumda insan da yok sayılır. Bu ise insanın kaybolmuş ürünleri olan kavramlardan, onun zorunlu şatosu olarak, yeni, sağlam, düzgün bir dünyanın inşa edilmesiyle, gerçekte ne dize getirilmiş ne de üstesinden gelmiş olmaktadır. Ona göre insan faaliyeti için yeni bir saha ve yeni bir nehir yatağı arar ve bunu mitlerde ve tabii ki sanatta bulabilmektedir. Yani yeni aktarmalar, metaforlar ve düz değişmeceler (metonymien) yaratarak o durumdan alt üst eder kavramların kategorilerini ve hücrelerini, uyanık insanın dünyasını, amaçsız, ilişkisiz, düzensiz, son derece cazip, renkli ve hep yeniden sanki bir rüya gibi kurma konusunda ki merakını gösterebilmektedir (1980: 887).

1.2.1 Metaforun Türleri

Göstergebilimde metafor türlerinin farkı ayrımlar olduğu görülmektedir. Karamehmet ve Shuti Chandra'nın çalışmasında 18 metafor türünün varlığına değinmiştir. Bunlar; genişletilmiş/teleskop metafor, metonym, karışık metafor, mutlak metafor, imalı metafor, ölü metafor, zaman aşımı metafor, synecdoche metafor, kök metafor, aktif metafor, batık metafor, metafor dying, kavramsal metafor, pataphor, basit veya sıkı metafor, örtülü metafor, bileşik/gevşek metafor ve kompleks metafordur (Chandra, 2009).

Richard Northquist ise 13 metafor türünden bahseder: Mutlak metafor, kompleks metafor, kavramsal metafor, konvansiyonel metafor, yaratıcı metafor, ölü metafor,

genişletilmiş metafor, karışık metafor, sezgisel metafor, kök metafor, batık metafor, terapötik metafor ve görsel metafordur (Nordquist, 2015).

Tüm bu metafor türleri incelenirken bazen birbirleriyle iç içe geçmiş oldukları bazen ise birlikte kullanıldıkları görülmektedir. Sonuç olarak genel bir ayırım yapılarak incelendiğinde sekiz metafor türü ortaya çıkmaktadır. Bunlar: Ölü metafor, kapalı metafor, soyut ve somut metafor, karma metafor, kavramsal metafor, ontolojik metafor, yön metafor ve açık metafordur.

1.2.1.1 Ölü Metafor

Bir metaforun zamanla kökenleri unutulur ve kelimenin diğer bir deyişle ifade dilinin benimsenmiş bir parçası haline gelir.

Salman'ın ölü metafor için belirtmiş olduğu gibi, masanın ayağı, meselenin özü, politikanın nabzı, dağın eteği, içi acımak, içinde sindirememek vb. gibi metaforlar, uzun zamandır kullanılmaktadır. Bu sıradanlaşmış metaforlar benzeyenle benzetilen (taşıyıcı) arasında ki çakışmazlığın farkına varılmasını imkansızlaştırmıştır (2003: 53).

1.2.1.2 Kapalı Metafor

Bu metafor türünde, çağrıştırmaya ve anımsama sağlanmaktadır. Benzeyen açık bir dille ifade edilmez. Klasik edebiyatta kapalı metafora kendisine benzetilenin açıkça bulunmadığı, sadece onu hatırlatan, onunla ilgili bir unsurun bulunduğu eğretileme (istiare) denilir (Çınar, 2008: 132).

Ne efsünkâr imişsin âh ey dîdâr-ı hürriyet
Esîr-i aşkın olduk gerçi kurtulduk esaretten (Namık Kemal)

“Beyitinde “dîdâr-ı hürriyet” güzel bir kadına benzetilerek kadın söylenmemiştir. Ancak kadını çağrıştıran “güzel yüz” zikredilmiştir” (Özünlü, 2001: 107)

1.2.1.3 Soyut - Somut Metafor

Soyut ve somut metaforun kavramların arasındaki bir karşılaştırmanın doğrudan tecrübe edilebilme derecesine dayandırarak ayrılmasını savunan McCabe gibi Morgen ve Reichert da desteklemektedirler (McCabe, 1988: 105-132). Somut metaforlar bu kuramcılara göre doğrudan tecrübe edilebilen, karşılaştırmalara dayanan, yani beş duyuyla ilişkili olan metaforlardır (Morgen ve Reichert, 1999: 2). Soyut metaforları ise, doğrudan tecrübe edilemeyen karşılaştırmaları kapsamakta olduğunu belirtmektedirler. Bu metaforlar, elle tutulamayan maddi olmayan unsurlara dayanır (Karamehmet, 2012).

Somut kavram: Taş, kitap, masa vb.

Soyut kavram: Umut, sevgi, nefret vb. gibi örnekler verilmektedir (Dervişcemaloğlu, 2012).

Cümle içerisinde kullanılan soyut/somut metafor kavramlara bir örnek ise ‘taş kalpli adam.’ cümlesinde kullanılan somut kavramı (taş), soyut metafor olarak kullanılmaktadır.

1.2.1.4 Karma Metafor

Bu metafor iki ya da daha fazla taşıyıcı birleştirilerek oluşturulur. Karamehmet bu tür metaforlarda iki ya da daha fazla sayıda farklı benzetilen (taşıyıcı) ile birleştirilebilir veya iç içe geçirilebilir olduğuna değinmiştir. Karma metaforlara örnek olarak Shakespeare’in söz sanatlarında ve sonelerinde (Dervişcemaloğlu, 2012) oldukça sık rastlanmaktadır (Karamehmet, 2012: 99).

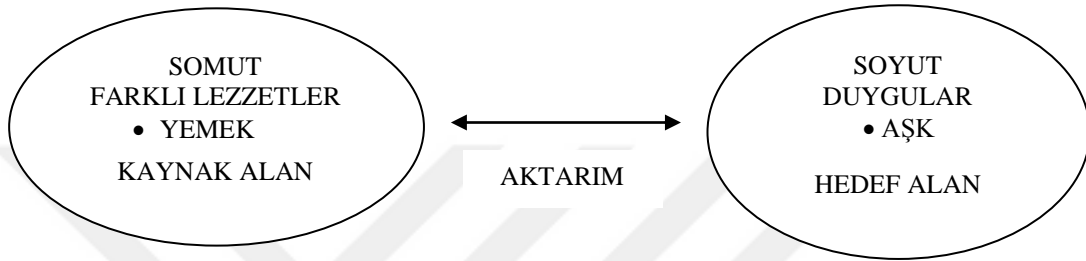
Şakaklarıma kar mı yağdı ne var?
Benim mi Allah’ım bu çizgili yüz?
Ya gözler altındaki mor halkalar?
Neden böyle düşman görünürsünüz,
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?

(Cahit Sıtkı TARANCI)

Bu şiirdeki “kar” sözcüğü, kişinin şakaklarındaki beyaz saçlara benzetilirken açık bir ifade kullanılmış ve açık metafor uygulanmıştır. Somut kavramlar “Şakak, kar, yüz, halka, ayna gibi” ile soyut kavramlar “düşman, dost gibi” kullanılarak şiirde soyut ve somut metafor kullanılmıştır.

1.2.1.5 Kavramsal Metafor

Kavramsal metaforlar dilimizde insanın dünyayı algılayışını kolaylaştırmak amaçlı kullanılmaktadır. Kavramsal metaforlar kaynak kavram alanı (source domain) ve hedef kavram alanı (target domain) olmak üzere iki kavram alanından oluşmaktadır. Hedef kavram alanı kaynak kavram alanı vasıtasıyla anlaşılır. Açık bir ifadeyle kaynak kavram alanı somut bir kavram, hedef bilgi alanı ise soyut/fiziksel bir kavram ya da nesnedir (Akşehirli, 2005: 2).

Şekil 1. Kavramsal Metafor Şeması

1.2.1.6 Ontolojik/Varlıksal Metafor

Ontolojik metafor fiziksel olmayan bir varlığı fiziksel bir varlık, madde/töz (substance) olarak gösteren metafordur. Felsefede ontoloji oluşun doğası ve ilişkileri ile ilgilenen metafizik dalı ya da oluşun doğası ve varlık türleri ile ilgili özel bir teoridir. Varlıksal metaforlarda bir şeyin ontolojik statüsü değişir. Bir şey başka bir şey olur. Akşehirli buna örnek olarak “Bu acıya dayanmak çok fazla sabır gerektirir” cümlesinde, soyut ve sayılamayan bir kavram olan sabır, sayılabilen fiziksel bir varlık olarak tasavvur etmiştir. Diğer bir örnekte “Zihnim çok dolu” cümlesidir. Bu cümlede zihin sanki içinde bir şeyler bulunan maddî bir varlık olarak belirtilmiştir. İnsanların soyut varlıklar hakkında varlıksal metaforlar kullanmaları adeta zorunlu bir nitelik taşır. Bahsi geçen cümlelerdeki sabır ve zihin kavramlarının varlıksal metafor kullanılmadan ifade edilmesi oldukça güçtür. Bu nedenle varlıksal metafor dilin temellerinden biridir. Çağdaş metafor teorisi metaforun sadece bir söz sanatı değil, dilin ve insan zihninin en temel çalışma biçimlerinden biri olduğunu söyler (Akşehirli, 2005: 3).

1.2.1.7 Yön Metaforu

İsminden de anlaşıldığı gibi yön metaforu kavramların birbiriyle mekânsal olarak ilişki içinde olduğu bir metafor türüdür. Somut denilebilecek fakat soyut duygu ve düşünceler de taşıyan ifade biçimlerinde örneğin moral değerlerine ve genel algıya bağlı kalarak aşağı-yukarı, içeri-dışarı, ön-arka gibi çevresel yönelimlere bağlı olarak gerçekleşmektedir. Lakoff ve Johnson'un "Metaphors We Live By" kitabında da belirtilmiş oldukları gibi; moral hep yüksekte, kötülükler hep yerde ve alçaktadır.

Akşehirli'ye göre yön metaforlar kavramların birbiriyle mekânsal olarak ilişki içinde olduğu metafor türüdür. Kavramsal metafor teorisinin ana öğretisine göre, soyut kavramları somut deneyimler ve duygularla anlaşılmaktadır. Bunların içinde en güçlüsü yeryüzündeki doğrudan fiziksel yaşam deneyimlerimizdir. Bunlardan bazıları ise yer çekimi kuvveti ve diğer kuvvetler, uzaklıklar, derinlikler, denge ve simetridir. Bütün bunlar Mark Johnson'un 'imaj tasarımı' (image schemata) dediği şeyin oluşumunu sağlar. İmaj tasarımı ise soyut kavramları fiziksel tecrübelerimizle kavramayı sağlayan bir mekanizmadır. İmaj tasarımları soyut fikirleri kavramlaştırırken kullanılır. Bu işlemler aşağı-yukarı, içeri-dışarı, ön-arka, sığ-derin gibi mekânsal yönelimlere bağlı olan yön metaforlarının kullanımı ile gerçekleşir. Düşey boyutların kullanımı yön metaforlarında özellikle yaygındır. Örneğin "moralim yükseldi" ifadesinde 'moral' kavramı düşey boyutta, aşağı-yukarı yönelimi içinde anlaşılan bir kavramdır. Bu nedenle 'morali yükselmek' ifadesi bir yön metaforu örneğidir. Bunun gibi "enflasyon düşmeye başladı" ifadesinde enflasyon, "yüksek statü" ifadesinde statü ve "ateşi yükselmek" ifadesinde ateş aşağı-yukarı yönelimi içinde kavranmaktadır (Akşehirli, 2005: 2-3).

1.2.1.8 Açık Metafor

Açık metafor türünde bir şeyin başka bir şeye benzetilirken açık bir ifade kullanılmaktadır.

"Benzeyeni düşürülen teşbihtir. Bu metafor türünün açık olarak nitelendirilmesi kendine benzetilenin açıkça ifade edilmesindedir" (Saraç, 2007: 119).

Örnek: Havada bir dost eli okşuyor tenimizi.

Bu cümlede "dost eli" sözcüğü ile rüzgâr kastedilmiştir.

1.2.2 İletişimde Metaforun Önemi ve Amacı

Metafor, “bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma” şeklinde tanımlanır. Burada, doğal olarak genellikle öne çıkarılan, “bir kelimeyi benzeştirme ve/veya ilgi yoluyla başka bir kelimenin yerini tutacak biçimde kullanma” özelliğidir, fakat genellikle iletişimin her alanında olduğu gibi burada da amaç, bu yönelimi oluşturan en önemli unsurdur (Paktin, 2010).

Nietzsche’ye göre kavramları inşa etmede, önce dil çalışır. Örnek olarak arıların önce petek yapmasını, bunları balla doldurmasını vermekte olduğu gibi bilim de durmadan kavramların o büyük kolumbaryumunda, görüşlerin mezarlıklarında çalışır, hep yeni daha yüksek katlar inşa eder, destek kurar, temizler, yeniler eski hücreleri ve her şeyden önce çabası, o olağanüstü yükselmiş bölmeli yapıyı doldurmak ve bütün ampirik dünyayı, yani insan biçimci dünyayı içinde düzene sokmaktır (Nietzsche, 1980: 880).

Nietzsche’nin belirttiği gibi insanların bu şekilde yapılar oluşturmaları, dilin kökenindeki metaforik dürtüyü unutmaları ve başka türlü hakikatlere karşı kendilerini savunma ihtiyacı duymalarından kaynaklanır. Toplu bir düzeyde yaşama ihtiyacı duyan insan hiyerarşik düzeni, yasaları, bilimi ve toplum sistemleri bu yapılarla oluşturmakta ve bu düzenleme esnasında kendilerine bir takım yalan ve gerçekler oluştururken var olanı da reddetmişlerdir. Hâlbuki bilgi ve oluşun bir arada olması söz konusu değildir (Nietzsche, 2002: 715).

1.2.3 Örgüt Alanında Metafor

Son yıllarda, dünyada olduğu gibi ülkemizde de metaforların belli başlı sosyal ortamlardaki faaliyetlere nasıl rehber olduğu, inançları, tutumları ve değerleri nasıl şekillendirdiği, örgütsel süreçleri nasıl gösterdiği ve örgütsel yaşamın oluşturulmasında nasıl vurgulandığına yönelik olarak ilginin arttığı görülmektedir (Çelikten, 2006: 270). İnsanların okulu kavramlaştırma duyarlı, analitik ve betimsel bir araç olarak metafor geliştirdikleri gibi eğitim uygulamalarının mevcut durumunu anlamada ve araştırmada da bir araç olarak metafor kullandıkları görülmektedir (Balcı, 2008: 17). Görüldüğü üzere örgütsel alanda çalışan birçok bilim adamı, yönetim retorığının örgütsel etkinlikte çok önemli bir rol oynadığı konusunda görüş birliğindedirler. Mevcut literatür metaforların gücünü ve konuşmanın diğer figürlerinin davranışlara ve tutumlara etkisini, ve örgüt hakkında oluşturduğu olumlu ya da olumsuz bir imajı göstermektedir (Hogler vd., 2008: 393-412). Metaforlar önceden ortaya konmuş şekilde örgütsel araştırmalar için de kullanılmaktadır. Örgütsel iletişimde örgütsel gelişim araştırmaları bireylerin ve grupların karar almalarında, kritik olaylarının algılanmasında metaforların oldukça yardımcı olduğunu göstermektedir (Cornelissen vd., 2008: 8-22). Eğitime yönelik örgütlenmelerde metaforlara müfredat geliştirme ve planlama, öğrenmeyi teşvik etme ve yaratıcı düşüncüyü geliştirme konularında başvurulmaktadır (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Eğitim çok çeşitli ve karmaşık boyutları olan bir sistemdir. Eğitim müfredatının kendi içerisindeki genişliği ve derinliği göz önünde bulundurulduğunda farklı kavram değerlendirmeleriyle karşılaşmaktayız. Bu sistemin çeşitli boyutları içerisinde değerlendirme önemli bir yer tutmaktadır. Bütün örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de değerlendirme oldukça önemlidir. Özellikle eğitim sürecinin değerlendirilmesi ve eğitime katkıda bulunan tüm etmenlerin katkısının değerlendirilmesi değerlendirme kavramının ana basamaklarını oluşturmaktadır. Çünkü eğitim örgütlerinde verilen eğitim hizmetinin amacına ulaşp ulaşmadığının belirlenmesi, eğitim-öğretim etkinliklerinin geliştirilmesi ve daha iyi bir eğitim verilmesi açısından çok önemlidir (Oğuz vd., 2007: 40).

Metaforlar yönetim alanında çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Günümüz yöneticilerinin karşılaştığı güçlük, metafor kullanmanı doğru şekilde yapmak, uğraşmaları gereken durumları görebilmek, anlamak, şekillendirmek için uygun yollar bulmaktır (Morgan, 1998). Metaforlar örgüt üyelerinin bilişsel şemalarının çok önemli

boyutlarıdır. Dünyayı anlamlandırmak için kullanılacak mercekler, örtük değerlendirmelerini şekillendirir, geçerli metaforlara uygun eylemler katarlar. Bu yönleriyle metaforlar soyut ve belirsiz fikirleri somutlaştırır, büyük oranda bilgiyi bütünsel olarak aktarır ve nesnelere hakkında yeni bakış açıları kazandırır (Jacobs ve Heracleous, 2006).

Organizasyonel gelişim literatüründe metaforun kullanımı, Gareth Morgan'ın çalışmalarında görülmektedir (Richardson ve McKenna, 2000: 209). Morgan'ın (1998) organizasyonlar için kullandığı makine, organizma, beyin, kültür, ruhlar hapishanesi, politik sistem, tahakküm ve akış ve dönüşüm olarak ifade ettiği sekiz metafor, insan kaynakları yönetimi profesyonellerinin organizasyonel konuları çoklu perspektiften analiz etmeleri ve anlamaları için de bir çerçeve oluşturmaktadır. İnsan kaynakları yönetiminde ise metaforların kullanımı, teorik düzeyde işlevsel yönüyle veya insan kaynakları yönetiminin kompleks bir yapıya sahip olması yönüyle kurgulanabilir (Shindell ve Willis, 2001: 309- 321).

Metaforlar diğer yandan, insan kaynakları yönetimi araştırmalarında; insan kaynakları planlaması, organizasyonel değişim, insan kaynakları geliştirme ve örgüt kültürü alanlarında kullanılmaktadır (Palmer ve Dunford, 1996: 7- 19). Örneğin Boselie ve arkadaşları (2005: 67-94) insan kaynakları yönetimi ile performans ilişkisi arasındaki belirsizlikleri, 'kara kutu' metaforuyla ifade etmişlerdir. İnsan kaynakları yönetimi Weick (1976: 1-19) tarafından, 'gevşekçe bağlanmış sistemler', Cohen ve arkadaşları (1972: 1-25) tarafından, 'çöp kutusu' metaforlarıyla tanımlanmıştır. Watkins (1989: 167- 184) insan kaynakları geliştirme teorileri yönünden; Marsick de (1990: 5-24) insan kaynakları yönetiminde, paradigmalara geçerliliğini araştırmada, metaforlara başvurmuştur. Kuchinke (2001: 366- 378), insan kaynakları yönetimi ve uygulamasına yönelik farklı teorik yaklaşımları metaforlarla ortaya koymuştur. Buna göre metaforlar, anlayış geliştirmeye ilave olarak, insan kaynakları yönetimi paradigmasını değiştirmede bir araç olarak da kullanılabilirler.

Cerit (2008) tarafından yapılan çalışma öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin müdür kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin görüşlerin ürettikleri metaforları ortaya koymak amacıyla yapılmış bir araştırmadır. Bu araştırmanın bazı sonuçları şöyledir; öğrencilerin %42'si öğretmenleri otoriter görürken, %35,3'ü otoriter olarak görmemekteler. Öğrencilerin %41,2'si öğretmenleri üretken, %42'si rehber, %63,8'i ise

çevresini aydınlatan olarak belirlemişlerdir. Öğretmenler ise öğretmenler için %37,4'ü otoriter olmadıklarını, %57,6'sı üretici, %62,6'sı çevresini aydınlatan ve %72,4 rehber olarak belirlemişlerdir.

Çanak (2011-2012)'in araştırmasında ise öğretmenlerin 'öğrenci velisi' kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmaya katılanlar tarafından 120 metafor geliştirilmiş olup bu metaforlar 7 kategoride toplanmıştır. Bunlar; yönlendirici ve geliştirmeye açık olarak veli, tamamlayıcı bir unsur olarak veli, menfaatçi biri olarak veli, eleştirmen olarak veli, koruyucu olarak veli, çok bilen olarak veli ve ilgisiz velidir.

Okula ilişkin metafor çalışmasıyla Saban (2008), katılımcılar (öğrenci, öğretmen ve öğretmen adayı) tarafından okul kavramına ilişkin toplam 75 adet metafor üretmiştir. Bu metaforlar 10 farklı kavramsal kategori altına toplanmıştır. Bunlar; sevgi ve dayanışma yeri olarak okul, bilgi ve aydınlanma yeri olarak okul, kültürlenme ve şekillendirme yeri olarak okul, büyüme ve olgunlaşma yeri olarak okul, hoş ve güzel bir yer olarak okul, araç olarak okul, geleceğin umudu ve güvencesi olarak okul, iş ve çalışma merkezi olarak okul, disiplin ve kontrol merkezi olarak okul, yol gösterici ve yönlendirici olarak okuldur, sonucuna varılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

METAFOR YÖNTEMİ

Bu bölümde, yapılmış olan metafor yöntemi ve çalışmanın aşamaları ele alınmıştır.

2.1 METAFOR UYGULAMANIN HAZIRLIK AŞAMASI

Metafor çalışması için seçilen sınıfta (bk. Resim 1) iki öğrenci sırtları birbirlerine dönük olacak şekilde oturulmuştur. Sağ masada erkek öğrencilerinin, sol masada ise kız öğrencilerinin uygulamada kullanacakları materyaller bulundurulmuştur. Uygulayıcı (Öğretmen) ise iki öğrencinin görebileceği bir şekilde konumlanmıştır.

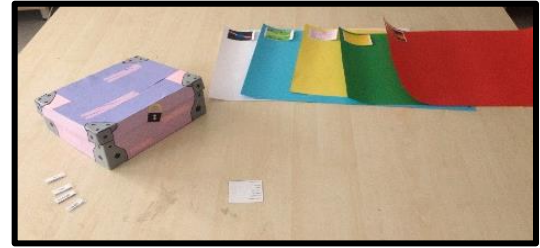
Resim 1. Çalışma Alanı

Tüm materyaller öğrencinin iyi ve düzenli görebileceği şekilde uygulama alanına (masaya) yerleştirilmiştir (bk. Resim 2, Resim 3). Desenli kartonlar öğrencilerin rahatlıkla görebilecekleri bir düzende konulmuştur.

Hazırlanmış olan hazine sandıkları deneklerin kolaylıkla uzanabileceği bir mesafeye konulmuştur. Okul, öğretmen, veli ve öğrenci kelimeleri yazılı küçük kâğıtlar yardım aracı olarak masaya konulmuştur.

Resim 2. Erkek/ Bay Deneklerin Materyalleri

Resim 3. Kız/ Bayan Deneklerin Materyalleri

2.2 HAZİNE SANDIĞI

Kız ve erkek deneklere göre, merak uyandırma amaçlı, iki ayrı hazine sandığı hazırlanmıştır. İçerisine altı farklı obje konulmuştur.

2.2.1 Hazine Sandığının ve Objelerin Seçimlerinin Açıklaması

Çocuk gelişimlerinde 9-10 yaş civarı çocukların ilgi alanları cinsiyet farkları ile doğru orantılı görülmektedir. Kız çocuklarının okuma yazma veya sözel yetenekleri, gelişmekte olan erkek çocukların (bk. Resim 5) uzay ilişkileri (bir cismi üç boyutlu görebilme) ve mekanik becerileri ve arabaya olan merakları söz konusudur (Yavuzer, 1993: 111). Bu dönemlerde çocuklar hemcinslerine daha fazla ilgi duymakta, hemcinslerinin kullandıkları malzemeler daha fazla ilgilerini çekmektedir. Bundan dolayı metafor çalışmasında bulunan hazine sandıklarının içerisindeki objeler cinsiyete göre ilgilerini çekebilecek objelerden seçilmiştir. Öğretmenlere sunulan sandıklarda yine cinsiyete göre ayrılan bu sandıklardan oluşmaktadır.

Hazine sandığının içerisinde bulunan altı obje farklı renklerden ve biçimlerden oluşmaktadır. Sandıkları altı objeyle sınırlandırmanın amacı deneklerin objeleri kendi aralarında karşılaştırma yapabilmesini mümkün kılmaktır. Analiz esnasında renklerin üzerinde durularak objelerin anlamı deneklere sözel olarak sorulacaktır. Sorulara verilen cevaplarda metafor olarak her objelerin denekler tarafından yer yer farklı anlamlar yüklenerek seçildiği görülecektir. Bundan dolayı objelerin ne anlama geldiğinin önceden tahmini veya yorumlanmasına gidilmemiştir. Öğrenci yorumlamalarına dayalı değerlendirmeler analizin temelini oluşturmuştur. Objelerin yanı sıra objelerin pozisyonlamaları ve deneklerin getirdikleri yorumları üzerine yapılacak ikinci bir değerlendirme söz konusudur.

Resim 4. Kız Deneklerin Objeleri ile Dolu Hazine Sandığı

Resim 5. Erkek Deneklerin Objeleri ile Dolu Hazine Sandığı

2.3 METAFOR MATERYALLERİ VE KULLANIM AMAÇLARI

Metafor çalışmaları için deneklere sunulacak materyaller hazırlanmıştır. Bu materyallerin kullanım amacı ve anlamları aşağıdaki şekildedir.

2.3.1 Desenli Kartonlar

Deneklere beş adet A3 boyutunda beş farklı renkte ve sağında yine beş farklı desen bulunan kartonlar hazırlanmıştır. Kartonlar beş ana renkten oluşmaktadır. Bunlar; kırmızı, yeşil, sarı, mavi ve beyazdır.

Desenli Kartonun Kullanım Amacı:

Bu kartonların her biri farklı anlamlar taşımaktadır. Birbirleriyle ilişkili olan karton rengi ve desen şekli kişinin kendi ruh halini yansıtmaktadır. Karton analizinde renklerin özelliklerine göre kişilik analizi yapılmaktadır. Kartonun sağ tarafında bulunan farklı desenler kişinin stresini, yorgunluğunu, sakinliğini, hırçınlığını vb. gibi psikolojik halini anlatmaktadır. Kartonlar incelenirken öncelikle kartonun sağ köşesine yerleştirilen ve her biri numaralandırılmış olan küçük desen ve sonrasında ise kartonun rengi (Menemencioğlu, 2015; Talas, 2016) baz alınarak karakter analizi yapılmıştır

Desenlerin asıl kullanım amaçları yukarıda değinildiği gibi karakter analizidir. Bu desenlerin etkileri çizgilerin farklılıklarından oluşmaktadır. İslimyeli'ye göre çizgiler, ve renkler fiziki yapılarından doğan bir takım anlam ve duygular uyandırlar. Kendilerine göre bir ruh taşırlar. Çizgi bir alanın konturlarının çizerek belli eder, kenarlarını belirler ve bir alanı böler. Bir biçim oluşturarak en öz manasıyla ve soyut bir şekilde gösterme yoludur. Gözü etkileyerek dikkati bir noktaya doğru çeker ve yüzeye ton değeri kazandırır. Çizgi bir motif, form, şekil, kompozisyon oluşturmanın aracı elemanı olduğu gibi hareketten doğar ve bir hareketi ifade eder. Bunun sonucunda çizginin hareketi ve bir dinamizmi var denilmektedir (İslimyeli, 1977).

Görsel sanatlarda bu çizgiler bütün çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Buna göre Yılmaz çizgilere çeşitli açıklamalar getirmiştir. Mesela düz çizgiler 90 derece açılar yaparak bir araya geldiklerinde durgunluk, durulma ve yerleşme etkisini kuvvetlendirmektedir. Farklı anlam taşıyan düz çizgiler 90 dereceden daha büyük ve daha küçük açılarla bir araya gelerek kırık çizgiler oluşturduklarında canlılık ve kıpırdanma duygusu uyandırmaktadır. Düz çizgi ise nerede kullanılırsa kullanılsın

durgunluk, durulma ve yerleşme etkisi bırakır (Yılmaz, 1986: 24-25). Bigalı “Resim Sanatı” kitabında dikey ve yatay çizgilerin sakinlik ve kusursuz durgunluğu empoze ettiğini belirtmektedir. Hareketin sembolleri ise diyagonal ve kavisli çizgilerdir (Bigalı, 1976: 223).

Çizgilerin psikolojik etkilerinde insanın gözüne hoş gelen çizgiler kendi etrafında bükülerek bir takım dalgalı yüzeyler yaratabilir. Bu hareketler gözü oyaladığı gibi ritmik bir karakter aldığında göze hoş gelebilmektedir. Eğri karakterli bir çizginin kendisine özgü bir akıcılığı vardır. Buna karşın ise çizginin ani yön değiştirmeleri heyecan, hayret ve tereddüt uyandırır ve kararsızlığı yaratır. Yatay çizgiler sükuneti, yukarı çıkan hatlar sevinci, aşağı inen çizgiler de kederi ifade ederler (Turani, 1997: 629).

2.3.1.1 A Desenli Kırmızı Karton

a) A Deseninin Analizi

Kırmızı kartonun köşesinde bulunan merkezde toplanan kırık çizgiler kişinin psikolojik yapısını, heyecan ve patlama duygusunu ifade etmektedir (Özkartal, 2009: 8). Bu A desenli kartonu seçen kişinin karakterinde sertliği, dinamizmi ve güveni ifade eder. Aynı zamanda çizgilerin yukarı doğru yükselmeleri yaşamı ve canlılığı ifade eder (Atalay, 1994: 149-150).

Resim 6. A Desenli Kırmızı Karton

Bayraktar'a göre (2015) bu desende var olan kırmızı, turuncu ve siyah renkler kartonu seçen kişi hakkında bu hayattan ne istediğini bilen, kendinden oldukça emin, bir o kadar da kararlı yanları ve duraksız enerjileriyle insanları şaşırtabilecekken yanları olduğuna dair ipucu vermektedir. Ayrıca kırmızı rengin etkisiyle kişi işlerine aşırı odaklı, başarılarına başarı katmak için hırslı (Ulaş, 2002) aynı zamanda başkaları tarafından övülerek takdir edilmekten hoşlanan bir özelliğe sahiptir. Turuncu rengin gösterdiği neşe verici, birlik olmayı yönlendirici ve zaman zaman huzursuz ediciliği temsil etmektedir (Ulaş, 2002). Diğer yandan yine bu kişiler tezcanlılıkları ile her şeyin hemen olmasını istemektedirler. Yüksek özgüvenleriyle liderlik yapması kendilerini memnun ve rahat hissetmelerini sağlamaktadır. Bu sırada toplum içerisinde bağımsız tavırlarıyla ve aynı zamanda etkili ve ikna edici konuşmalarıyla ilgi çekmektedirler. Çevrelerine belli etmedikleri bir asabiyet, gizli tuttukları, paylaşmadıkları yönleri de mevcuttur. Siyah rengin vermiş olduğu düşündürücülüğü, sakinliği, bazen de huzursuzluğu barındırmaktadır (Frieling, 1978: 35).

b) Kırmızı Renk Analizi

Kırmızı rengin element grubu ateştir ve sevgi, güç ve cesaret ile tanınmaktadır (Arroyo, 1978). Genellikle heyecan verici, neşeli, meydan okuyan, cüretkar ve güçlü bir yapıyı anlatır (Güler, 2008: 51)

Bu renk kişinin diğer insanlara karşı hep dik duran yapısı, eleştiriye açık olmayışı, kararlılığı, iş bitiriciliği ve sonuç odaklılığı, hırsı, aceleci, aktif, hareketli, şaşırtıcı, ilgi çekici, cesur, girişken, güçlü ve hayat dolu yanları hakkında bilgi verir (Ulaş, 2002).

2.3.1.2 B Desenli Yeşil Karton

a) B Deseninin Analizi

Yeşil kartonun üzerinde bulunan, bir noktaya doğru giden ve oval çizgilerden oluşan desen dikkat çekmeyi, etkilemeyi, iyiliği, devamlılığı ve yaratıcılığı temsil eder (Özkartal, 2009: 8).

Desende bulunan sarı tonlar insanın karakter yönünden kendinden emin aynı zamanda

Resim 7. B Desenli Yeşil Karton

barışık, mutlu ve sevgi dolu karakterleriyle özgür ve bağımsız davranışlar sergilemekte olduğunu gösterir. İlgi duydukları şeylere karşı heyecanlı, meraklı ve aktiftir (Kamlık, 1950). Resimdeki eğri çizgiler ise kıpırdanma, kaynaşma, hareket ve neşeyi ifade eder (Atalayer, 1994: 149-150).

Bayraktar (2015) bu desende yer alan çizgi renklerin kişinin işlerine, çalışmalarına değer veren, zamanını iyi kullanan, çoğu zaman işine düşkün olmasına yönelik ipuçları verdiğini belirtmiştir. Aynı zamanda kişinin sürekli mantık ile hareket etmeye eğilimli olduğunu, olumsuz olayların karşısında sabır ve soğukkanlılıklarıyla kimseyi kırmayarak çözüm yolu aradığını, başkalarına güvenmesinin zaman aldığını sembolize eder. Duygusal, ince düşünceli ve kırmak istemeyen bu kişiler çoğunlukla nazik, pozitif, rahat, esnek, mutludurlar ve yalnız kalmaktan hoşlanmazlar.

b) Yeşil Renk Analizi

Elementi toprak olan yeşil renk (Arroyo, 1978) karakterlerinin temel özellikleri kendisi ile barışık, tabiata önem veren, doğacı, barışçıl ve huzur dolu olmalarıdır. Bu kişiler ince düşünceli, kibar, kimseyi incitmek istemeyen, serinletici ve sakinleştirici bir etkiye sahiptir. İnsanı dinlendirici bir özelliğe sahiptirler. Her türlü sevgiyi barındırabilen, neşeli, adaletli, güvenilir, saygılı ve saygıyı bekleyen kişilerdir (Çabuk, 2000) .

Çalışmalarında gösterdikleri rahatlık zaman zaman kendilerini tembel, pasif ve yorgun hale getirebilmektedir. Kendilerine özen gösterdikleri gibi beslenmelerine dikkat eder, sağlıklı yaşam sürdürmek isterler. Her türlü zorlukta, soğukkanlılıklarını yitirmeden sakin kalarak, güçlü duruşlarını, bilgeliklerini ve zekâlarını göstermektedirler. Rahat bir yaşam içerisinde paraya ve materyale önem veren, egosu yüksek olan özelliklere sahiptirler (Bayraktar, 2015).

2.3.1.3 C Desenli Sarı Karton

a) C Deseninin Analizi

Sarı karton üzerindeki bir merkezden çıkan eğri çizgiler ritim, beraberlik ve çekiciliği ifade eder (Özkartal, 2009: 8). Desende mevcut olan renkler pembe ve beyazdır. Pembe neşenin, sevincin, şirinliğin, mutluluğun, canlılığın ve sevginin simgesidir. Yeniliği, özellikle duygusal anlamda

Resim 8. C Desenli Yeşil Karton

temizliği sebolize etmektedir (Özdem, 2006: 128). Beyaz saflığı, doğruluğu ve güveni, istikrarı, devamlılığı ve tarafsızlığı ifade eder (Serttaş, 2010: 77).

Bayraktar (2015) renkleri ve çizgileri bir bütün olarak insanın olgun düşünce ve yapısıyla, dürüst aynı zamanda masum kişiliğiyle çevresine güven veren, ahlaklı, inançlı, mutlu ve enerji dolu karakterli olarak değerlendirmiştir. Bir o kadar da insanları iyi gözlemleyen, doğru analiz eden, yorumlama yeteneği ile arkadaşları arasında ilgi çekmektedir. Bu ilgi kendilerinin hoşuna gider, hatta bundan gururlanırlar. Uzaktan çekingen, utangaç görünse de dost canlısı olduğu kadar aralarında neşeli, eğlenceli, espritüeldirler. Karakterlerinde büyük bir erdemlilik gizlidir. Art niyetsiz yapılarıyla insanlara çabuk güvenebilir, inandıkları gibi bir o kadar da hızlı kaynaşabilirler.

b) Sarı Renk Analizi

Sarı renk hava elementindedir (Arroyo, 1978). Gücü ve neşeyi simgeler (Serttaş, 2010: 75). Bu renk farklılığı seven, insanlara karşı sıcakkanlı, sevecen, konuşkan ve girişken karakterlerle uyumludur. Aynı zamanda bu karakter sevinçli ve coşkulu olduğu gibi ilham verici özelliğe sahiptir. Diğer yandan eğlenceye, mutluluğa değer verir, çocuk ruhlarını terk etmeyip, hüzünlü ortamlardan uzaklaşarak enerji yaymayı hedeflerler. Bu nedenle insanlara umut veren pozitif yapıya sahiptirler (Morton, 2016).

İş hayatında azimli, çalışmalarında hırslı ve iddialı olsalar da aynı zamanda özgür ve hür yaşamı benimsemektedirler. Entelektüel bir bakış ve yönetici tarafları ile insanlarla iç içe yaşamayı seven kişilerdir. Zaman zaman dikkatsiz, çalışmalarında dağınık, rahat ve esnek davranışlara da sahiptirler. Zihinlerinde sorunlara karşı hiç beklenmedik anda ilginç çözümler üretebilen, parlak fikirli, renkli düşünceli, yenilikçi, modern aynı zamanda ileri görüşlüdürler (Stadler, 2016).

2.3.1.4 D Desenli Mavi Karton

a) D Desenin Analizi

Mavi kartonun üzerindeki yuvarlak, ölçülü eğri ve birbirini destekleyen kırık çizgiler esnekliği, neşeyi, çoğalma duygusunu, emniyeti, güveni ve güçlülüğü ifade eder (Özkartal, 2009: 8). Desende ise beyaz ve yeşil tonları hakimdir. Yeşil renk sessizlik, verimlilik,

hayat, büyüme, doğa, bilgelik ve inancı çağırır. İnsanı dinlendirici bir özelliği olduğu gibi fiziki yorgunluğu giderir. Kendine saygı, adalet ve güveni temsil etmektedir (Çabuk, 2006: 23).

Bayraktar (2015) çizgileri renklerle birleştirerek yaptığı karakter analizinde kişinin saygılı, dürüst, tedbirli kişilikleriyle mükemmeliyetçi özelliklerine dikkat çekmektedir. Ayrıca planlı, programlı çalışmaya odaklı, hassas, hayatındaki insanları önemseyen ve çevreye çok çabuk güven veren özellikler taşır. Paylaşmayı ve yardımlaşmayı seven, iyi niyetli insanlardır. Başkalarından da anlayış ve saygı beklemektedirler. Olumlu enerji yayarlar. Bu şekilde insanların kendilerinin yanında kendilerini iyi ve güvende hissetmelerini sağlarlar. Aynı zamanda çok iyi sırdaşlardır. Çevreye karşı özenli davranarak onları kırmaktan sakınırlar.

b) Mavi Renk Analizi

Mavi renk su elementidir (Arroyo, 1978). Hoşnutluğu, iyi niyeti, dürüstlüğü, uyumu, yumuşak başlılığı, uzlaşmayı, iş birliğini ve huzuru çağrıştırılmaktadır. İçinde özgürlük ve uyum taşıyan bir renktir (Ulaş, 2002). Karakteri içten huzur dolu, şeffaf ve kadınımsı olan kişiyi sembolize eder. Bu kişiler duygusal ve duyarlıdırlar bu yüzden sezgileriyle riskleri önceden fark edip önlem almaktadırlar. Olayların olumsuz yönlerini fark edebilmeleri kaygı yaratabilmektedir. Mavi rengin fiziksel anlamı ise sessizliği, sakinliği, memnuniyeti ve pasifliği simgelemektedir (Teker, 2002: 83).

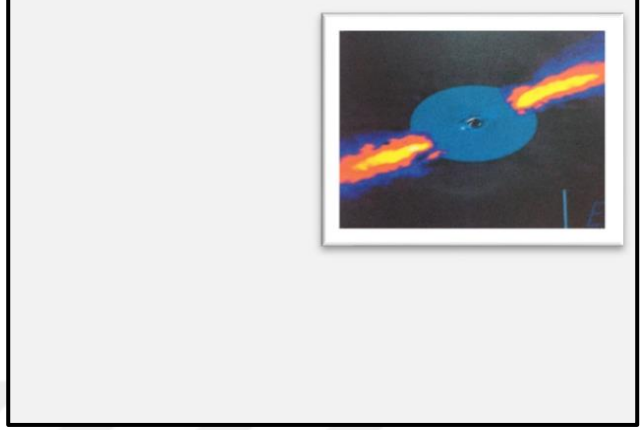
Her şeyi detaylı ve ince düşündükleri gibi bilmedikleri konuları araştırmayı da severler. Ciddi yapılarıyla ağırbaşlılıklarından taviz vermez, oldukça kararlıdırlar. Yarınları ve geleceğe önem vermelerinden dolayı tüm tedbirlerini önceden almaya gayret ederler. Sessizlik ve rahatlık telkin etmesi nedeniyle dinlendirici aynı zamanda da lider bir renktir. Bundan dolayı düşünmeye, karar vermeye, yaratıcı fikirlerin doğmasına yardımcı olmaktadır (Çam, 2006: 18).

Çalışmalarında düzen, tertip ve bir nizam bulunmaktadır. Mevcut bir görevi en iyi şekilde yapmayı hedeflerler. Duygusal ve sakin yapılarıyla yer yer melankolik olabilirler. İçeride dönük yapılarından dolayı yalnızlıktan hoşlanmaktadırlar. Laubali konuşmayı pek sevmediklerinden dolayı duygularını da açıkça ortaya koymazlar, mantık yoluyla düşünerek, analiz eder ve çözüm ararlar (Bayraktar, 2015).

2.3.1.5 E Desenli Beyaz Karton

a) E Desenin Analizi

Beyaz kartonun üzerinde bulunan mavi, kırmızı, sarı ve siyah renk bir noktadan çıkan radyasyon, titreşim ve kuvvet ifade ederler (Özkartal, 2009: 8). Kırmızı ve mavi renkler yukarıda belirtildiği gibi mavi rengin etkisiyle karakterde sakinlik, sessizlik, memnuniyet ve pasifliği simgelemektedir.

Resim 10. E Desenli Beyaz Karton

Psikolojik etkisi memnuniyet verici ve rahatlatıcı bir özelliğe sahip olmasıdır (Teker, 202: 83). Karakterin asilliğini, zekâsını, akıllılığını ve bilgeliğiyle yaratıcılığını belirtmektedir. Siyah renk ise gücü, lüksü ve tutkuyu temsil eder (Çam, 2006: 18). Aynı zamanda gizli, gizemli, dışa kapalı bilinmeyen bir yapıyı imgeler (Uçar, 2004: 49).

Bayraktar'a göre (2015) bu desenin çizgileri ve renkleri kişinin hem özel hem iş hayatındaki çalışmalarında zor tatmin olan, az beğenen, her şeyin en iyi şekilde yapılmasını isteyen yönlerini vurgular. Bu rengin sembolize ettiği kişiler inatçılığını saklayamayan, hedeflerinde başarılarına başarı katmayı amaçlayan, iyi birer kitap okuyucusudurlar. Araştırmayı seven yapısıyla adeta bir filozof gibidir. Bu şekilde her konuya hâkimiyetle liderlik yapabilme potansiyelleri bulunmaktadır. Sevdiklerine karşı iyi dost oldukları gibi fedakâr ve güven vericidirler. Kolay kolay da sevdiklerinden ayrılamamaktadırlar. Huzurlu, sevimli aynı zamanda doğruluğu seven yönleri sebebiyle çabuk dost edinirler. Eksik ve zayıf yönlerini bilmekte ve bunları gidermek için çaba göstermekte olan kişilerdir (Bayraktar, 2015).

b) Beyaz Renk Analizi

Beyaz rengin anlamı saflık, doğruluk ve güvendir. Aynı zamanda istikrarı, devamlılığı ve temizliği simgelemektedir (Serttaş, 2010: 77). Beyaz renk insanın içindeki sessizliği, durgunluğu, hak ve adaleti önemseydiğini gösterir. İyi niyetli, samimiyetli, uysal, hoş görülü ve sabırlı oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra asaleti, zarafeti ve soğukkanlılığı da ifade etmektedir. Bunların yanında beyaz huzur ve güven veren etkisiyle dürüstlüğün ve barışın simgesidir (Çabuk, 2006: 23).

Bu rengin sembolize ettiği kişi bilgeliği ve sonsuzluğu ruhunda taşımaktadır. Kendine güvenen, güçlü ve azimli kişiliği ile ön plana çıkmaktadır. Her şeyin en doğrusunu yapmayı için kimsenin kendisinin önünde durmasına tahammülü yoktur. Doğallıktan yana olduğu için yapmacık ilişkiler ve arkadaşlıklardan uzak durmaktadır. Aynı zamanda esnek yapısıyla hoşlanmadığı kişilerle de bir arada durabilerek mesafesini iyi koruyabilmektedir (Bayraktar, 2015).

2.4 METAFOR UYGULANACAK OLAN DENEKLER

Metafor çalışması, belirlenmiş olan Samsun'un bir vakıf ilköğretim kurumunda bulunan kırk öğretmene ve kırk 4. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Denekler 80 kişiden meydana gelir.

Öğrencilerin 4. sınıftan seçilmelerinin sebebi ise, bu sınıf çocuklarının 9-10 yaş arasında olmalarındandır. MEB (2013) araştırmasında bu yaş dönemde bulunan bir çocuğun zihin gelişimine göre;

- Daha gerçekçi düşünmeye başlar.
- Hiç görmediği bir nesneyi zihninde canlandırabilir.
- Düşüncesini eleştirir, düzeltir.
- Deyim ve atasözlerinin anlamlarını sezmeye başlar.
- Zihinsel tartışmalar yapar.

Duygusal ve Sosyal Gelişim;

- Derin düşüncelere dalar.
- Gergin endişeli ve unutkanlıdır.
- Güven duyabilir, dürüst ve eli açıktır.
- Kuralları sever.
- Arkadaşlarına uyar.
- Kendini eleştirir.
- Sporu sever.
- Bir şeyler biriktirir.
- Kötü kelimeler kullanır.
- Ana-babaya ihtiyacı vardır.
- Bebeksi davranışlara zaman zaman geri döner.
- Kolaylıkla cesareti kırılabilir.
- Kendine güvenir, kendini harekete geçirir.
- Ev dışı etkinlikleri sever.
- Dost tavırlı, içten, gözlemci, ısrarcıdır.
- Yeni ufuklar peşindedir.
- Kendi düşünce ve tavırlarını tahlil edebilir.

Yukarıda belirtilen özelliklerden yola çıkarak öğrencilerin soyuttan somut düşünme düzeyine geçmekte olduğu görülmektedir.

Denekler ile yapılan araştırma sonuçları öğrencinin ‘Sınıfı, cinsiyeti ve araştırmanın uygulama sırasına’ göre (ör. 4.K/E¹), öğretmenlerin ise için ‘Ö harfinin yanına, cinsiyeti, uygulama sırasına’ göre (ör. Ö.K/E¹) sunulmuştur.

2.5 METAFOR ANALİZİNİN UYGULANIŞ ŞEKLİ

Deneklere uygulanacak olan metafor çalışması üç aşamadan oluşmaktadır.

1. Birinci Aşama:

Öğrenci ve öğretmen denekler ikiye ayrılarak (kız/erkek) çalışma odasına alınmıştır. Denekler çalışma alanlarına uygun pozisyona göre oturduktan sonra kendilerine araştırma esnasında dikkat etmeleri gereken hususlar anlatılmıştır. Bunlar,

- a) Bu çalışmanın birebir çalışma olduğu
- b) Çalışma yapılırken diğer kişiye bakılmaması gerektiği
- c) Muhtemel soruların çalışmayı gözlemleyen (araştırmacıya) sorulması gibi hususlardır.

2. İkinci Aşama:

Çalışmanın yönergeleri baştan sona kadar, açık ve anlaşılır bir şekilde anlatılmıştır. Bu yönergeler ayrıntılarıyla aşağıda ele alınmıştır:

Birinci basamak: Çalışmaları kayıt etmek için denekler bir kâğıda isim ve soy isimlerini yazarlar.

İkinci basamak: Kartonların desenlerini ve renklerini inceleyerek 10 saniye içerisinde tercih ederler.

Üçüncü basamak: Deneğin kendisini sembolize eden metafor seçimi; 4. 5. 6. ve 7. basamaktaki istenilenleri deneğin kendi tercihiyle göre yapmasının gerekliliği belirtilmiştir.

Dördüncü basamak: Öğrenciyi sembolize eden metaforun seçimi

Beşinci basamak: Velileri sembolize eden metaforun seçimi

Altıncı basamak: Okulu sembolize eden metaforun seçimi

Yedinci basamak: Öğretmeni sembolize eden metaforun seçimi

Deneklerden üçüncü ve yedinci basamaklarda hazine sandığının içerisindeki objeler içerisinde 10 dakika içerisinde istenilen temalara uygun objelerin seçmesi istenmiştir. Seçilen obje sayısı kısıtlanmamış birden fazla obje seçme imkânı sunulmuştur. Bunun sebebi ise araştırmanın analizi yapılırken kişinin sembolize edecek birden fazla objeye ihtiyaç duyup duymadığını görebilmesidir.

Sekizinci basamak: Deneklerin belirlemiş oldukları objeleri ikinci aşamada seçtiği desenli karton üzerine yerleştirmesi istenmiştir.

Deneğe, yapacak olduğu çalışmayı ciddiye alması için bu deneyin amacı şu Şekilde ifade edilmiştir:

“Zeki, alışkan ve başarılı ğrenci olduğunuz için yaratıcılığınızı kullanarak ilerde neler yapabileceğinizi görmenizi sağlayacak önemli bir çalışmadır.”

3. üncü Aşama:

Denek ile hazırlamış olduğu çalışmayı birebir görüşmek için diğer bir deneğin dışarıda beklemesi sağlanmıştır. Araştırmacı çalışmasını anlatması istenen deneğin nasıl bir düşünce, fikir ve yaratıcılığa sahip olduğunu, bu esnada ‘Niçin bu objeyi seçtiniz?’ sorusuyla deneği doğru anlamaya çalışmıştır. Anlatımı biten deneğe teşekkür edilerek diğer bekleyen denek ile görüşülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METAFOR ANALİZİ

Araştırma verileri beş 5 kategoriye ayrılmış, her kategoriye sembolize edecek şekilde 8'er denek ele alınmıştır. Çalışmanın bu kısmında her kategoriye sembolize eden deneklerin verileri sunulmuştur. Diğer deneklerin uygulamaları çalışmanın sonunda yer almaktadır.

3.1 ÖĞRENCİLERİN METAFOR ANALİZİ

3.1.1 4.E¹⁹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.E¹⁹ kodlu öğrenci D desenli mavi kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Küçük Yeşil Şempanze	Lego Adam	Silahlı Asker	Yeşil Taş	Ampul

c) Metafor analizi

Deneğin kendisiyle barışık, huzur dolu, güçlü karakterli aynı zamanda zeki, çevik, ileriye dönük düşünebilen ve biraz melankolik yapısı vardır. Çevresindeki tüm insanlara karşı saygılı, dürüst ve yardımseverdir. Kimseyi incitmek veya kırmak istemez. Arkadaşlarına karşı sadık, iyi bir sırdaş, güvenilir bir dosttur. Onlarla uzun zaman vakit geçirmek hoşuna gider. Olumsuzluklardan uzak durmayı tercih eder, çevresindekileri pozitif enerjisiyle mükemmel bir şekilde etkilemektedir. Ailesine çok

değer verir. Ailesinin çocuklarını desteklediklerini, kolladıklarını, yalnız bırakmayıp her durumda yanlarında olduklarını bilir. Bu yüzden kendini güvende hisseder. İyi bir gözlemci olduğundan dolayı bazı velilerin okulunda öğretmenlere karşı kırıcı, sert zaman zaman öfkelerine hâkim olamadıklarını belirtmektedir.

Öğretmenleri kendisine huzur vermektedirler. Okul, hayatının merkezinde aydınlık saçmaktadır. Gelecekteki başarısının devamı için okumayı, sağlam duruşuyla rahat yaşamayı ve doğru mesleği tercih etmeyi planlamaktadır.

Kişisel iletişimlerine bakılacak olursa, insanlarla bir arada olmaktan ve konuşmaktan hoşlanır, arkadaşlarıyla oldukça yakın, veli ve öğretmenleri ile mesafelidir. Bu mesafe onlarla iletişim kurmasında zorluk çektiğini ve ilgilenmediğini göstermektedir. Genellikle hür yaşamaya çok önem verdiği için elindekilerini paylaşmaya gerek duymayan, fakat bunun yanlış olduğunu ve egosunu kontrol altına alması gerektiğini de bilen bir yapıya sahiptir.

d) Deneğin ifadesi:

“...Yeşil taşı altına benzettim, öğretmenlerim de altın gibi değerli gördüm... Veliler okula geldiklerinde öğretmenlerimize kızıyorlar... Üzülüyorum... Bundan dolayı asker seçtim... Öğrenciler neşeliler, okul da bilgili, ufku açıyor...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 11. 4.E¹⁹.E, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

3.1.2 4.K¹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.K¹ kodlu öğrenci C desenli sarı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Kırmızı Kalem	Sol Anahtarı	Şirin Nesne	Yüzük	Kelebek

c) Metafor analizi

Dürüst ve kendinden emin karakteriyle davranışlarında kararlı, bilgin, güçlü gözlemleriyle bir o kadar da olgun bir yapıya sahiptir. İlk bakışta utangaç gibi dursa da sosyal, neşeli, hayat doludur. Vaktinin çoğu zamanını dostlarıyla eğlenerek geçirir, bazen ise yalnız kalmaktan hoşnutluk duyar. Yeniliklere açık, güçlü, ileri görüşlü, diğerlerinden farklı olma arzusundadır. Eğlenceli, pozitif olması, ilişkilerinde erdemli davranışlarıyla dostlarını doğru analiz etmesi ve güzel dostluklar kurmasını sağlar. Güvenilir davranışlarıyla her ortama kolay uyum sağlar aynı zamanda çevresindekileri dikkatli konuşmalarıyla etkiler.

Çalışmalarında ki başarılarında zaman zaman mükâfatlandırılmayı, takdir ve ilgiyi ister. Ailesinin onunla gurur duymasını istemesi onun gelecekte daha emin adımlarla ve azimle çalışma arzusunu etkilemektedir. Hayatına sevgi katan, renklendiren, sorunlara çözüm yolu bulduklarını düşündüğü ebeveynlerini yanında ister.

Öğretmenlerinin etkin iletişim ve sevgi ile verdikleri grup bilinci derslere aktif katılımına ve başarısına katkı sağlar. Hareketliği, enerjisi ve azmiyle istediği çoğu şeyi

elde edebilecek güce sahiptir. Eğitimin yalnız okulda değil, bilakis her yerde olabileceğinin bilincinde olması geliştirmesine büyük katkı sağlar.

Sınıfında ki huzurlu ortamından oldukça memnun, sevinç dolu ve merakla derslerin ilerlemesini bekler. Derslerini dinleyen biri olarak, ödevlerini de rahat bir şekilde yapabilmektedir. Hoşuna gitmeyen olaylara karşı öfkesini, dominantlığını bir an parlayışıyla gösterse de fevri davranışından sakınarak sakin ve düşünceli hareket etmektedir. Her şeyi kontrol altına almak istemesi onun için sürekli sevecen olması gerekliliğini doğurur. Olaylara esnek, sakin, akıllıca bakabilmesi ilerde yeteneklerini ön plana çıkarması sürecinde katkı sağlayacaktır.

d) Deneğin ifadesi

“...Müziği sevdiğim için, bir de arkadaşlarım da sevdiğinden dolayı sol anahtarını seçtim. Yüzüğü sevdiğim için öğretmenler için seçtim... Okulu kelebek olarak seçtim... Çünkü okulda kendimi rahat hissediyorum ve mutluyum... Sevdiğim dersler var, mesela resim ve müzik... Bu derslerden zevk alıyorum... Yazmayı sevdiğim içinde kendimi kırmızı kalem seçtim...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 12. 4.K¹, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

3.1.3 4.K² Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.K² kodlu öğrenci C desenli sarı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Kelebek	Şirin Nesne	Siyah Düğme	Yeşil/ Sarı Kalem	Sarı Anahtarlık
			Sarı Taş	Beyaz İp

c) Metafor analizi

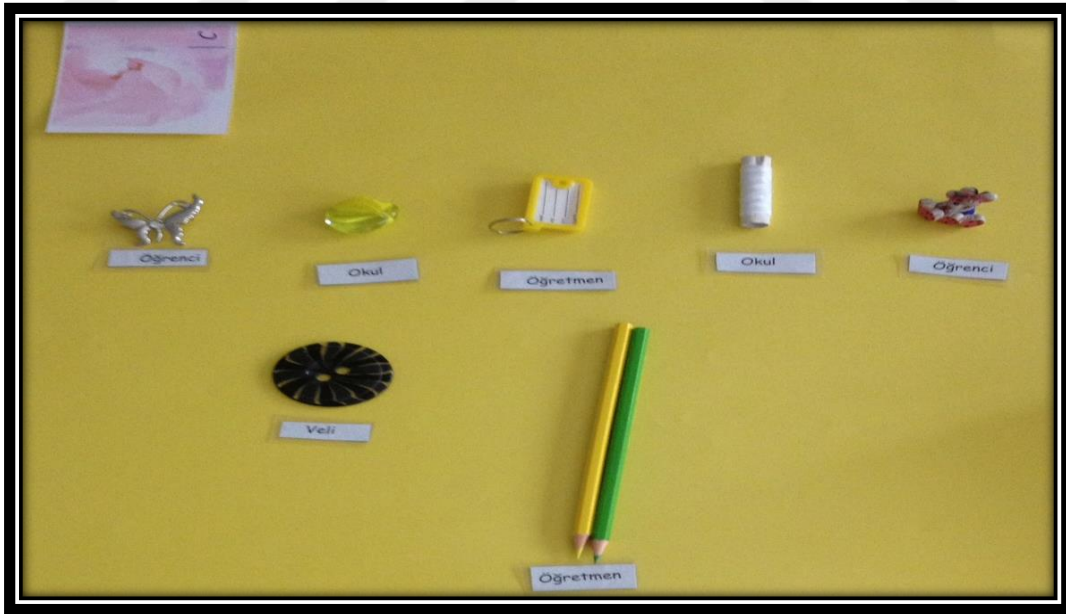
İyi gözlem yapabilmesi, yüksek özgüveni, azmi çoğu konuda kararlı hareket etmesini sağlar. Olgun davranışlarıyla çevresindeki insanları etkiler ve şaşırtır. İleri görüşlü, modern, özgür aynı zamanda rahatlığına düşkündür. Konuşkan, samimi, eğlenceli ve sadıktır. Yenilik peşinde olduğundan bazen hayatında macera ve heyecan aramaktadır. Masumiyeti, inceliği, naifliği ile çevresindekilere fark atar, bundan da mutluluk duymaktadır. Öğretmenlerinin ilgili tavırları, sevecen ve barışçıl davranışları ona güç vermekte, iyi hissettirmesine ve başarısına katkı sağlamaktadır.

Derslerinde oldukça aktif, hırslı bir o kadar da rahat ve esnek olabilmektedir. Sınıf arkadaşları ile iletişimde sıkıntısı çekmeyen, özgüvenli, dürüst ve doğruyu savunan bir yapıya sahiptir. Hedeflerine ulaşmak için eğitim hayatının önemini bilincindedir. Bu yüzden okula gitmekten haz duyar.

Kendisini destekleyen, her durumda yanında olan ailesi, öğretmenleri ile iletişimi iyidir. Güçlü duruş ve tavırlarının yanı sıra zarıflığıyla de ilgi çekmektedir. Bazen bulunduğu ortamda ön planda olması sebebiyle çevresindeki insanlara yönelik farkındalığı az olabilir. Bu yüzden çevresinde egosu yüksek ve umursamaz görülebilir. Hoşuna gitmeyen olaylar karşısında öfke ve sinirli davranabilir. Sevecen yapısına rağmen, bazen tek bir kelimeyle çok kırıncı olabilir. Olaylara daha sakin yaklaşması, onu üzen olaylardan biraz uzak durmaya çalışması kendisine iyi gelecektir. Gözlemdeki profesyonelliğini kullanarak hayatında önemli başarılarla imza atacaktır, ilerde isminden söz ettirecek iyi yerlere gelebilecektir.

d) Deneğin ifadesi

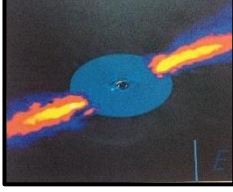
“...Öğretmenlerimiz uzun oldukları için kalemler gibi... onun için seçtim... ve bize bilgi veriyorlar... Sarı anahtarlık bizim okul, beyaz ip başka okullar... Öğrenciler şirin... Veliler toplantılarda kızıyorlar, öfkeleniyorlar... bundan dolayı siyah kalem seçtim...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 13. 4.K², 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

3.1.4 4.E²⁰ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.E²⁰ kodlu öğrenci E desenli beyaz kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Siyah Küçük Şempanze	Kırmızı/ Sarı Zar	Yeşil Küçük Şempanze	Kırmızı Küçük Şempanze	Top

c) Metafor Analizi

Ruhunda taşıdığı liderlik kişiliğine işleyerek onu diğerlerinden daha zeki, akıllı, güçlü bir o kadar da emin kılmaktadır. Bu da onun sevdiği arkadaşlarına karşı fedakâr ve sadık davranışlarını güçlendirmektedir.

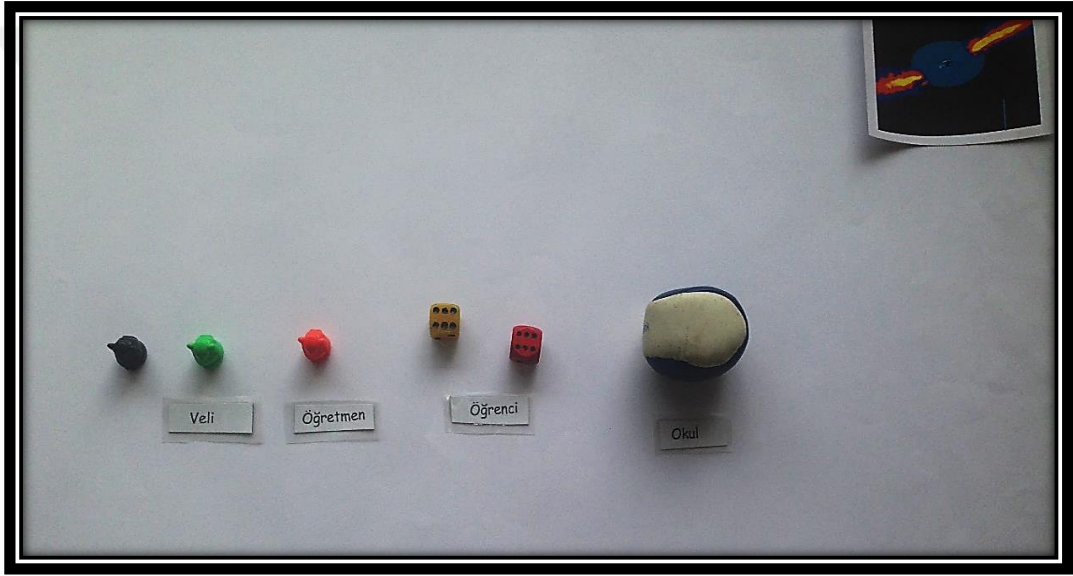
Ailesi her durumda yardımcı, destekleyicidir. Öğretmenlerinin onu aktif, zeki, başarılı ve sevgi dolu algıladıklarının farkındadır. Öğretmenlerini dominant olarak görür.

Çalışkan ve mükemmeliyetçidir ve her şeyin doğrusunu istemektedir. Genellikle azim ve motivasyon ile başladığı bir işerinde hataların olmasına izin vermez. Şevki kırıldığı zaman kendisini tekrar toparlaması güçtür. Zihnindeki pratik düşünceleriyle işini kolaylaştırma konusunda ondan daha iyisi yoktur. Kolay ikna edilemez, genellikle sabit fikirli ve kararlı bir duruş sergiler.

Eksik ve zayıf yönlerinin bilincinde olarak onları gidermeye çalışıyor olsa da karşı tarafa bunu pek yansıtmamaktadır. Başarılı olabilmesi için fazla ilgiye ihtiyacı vardır. Okulu gözünde büyüttüğü için bazı zorluklar yaşamaktadır.

d) Deneğin ifadesi

“...Maymunlar insana en yakın... Bundan dolayı kendimi, velileri ve öğretmenleri maymun objeleri seçtim. Ben onlarla aynı objedenim çünkü kendimi onlara yakın hissediyorum. Ama öğretmenin ve velinin renkleri açık olmalı... Öğrencileri zar olarak seçtim... Zarların sayıları altıyı göstermeli... Çünkü oynamayı ve eğlenmeyi çok seviyorlar aynı zamanda yaramazlık da yapıyorlar... Okul büyük olduğu için topu seçtim...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 14. 4.E²⁰, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

3.1.5 4.E²² Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.E²² kodlu öğrenci A desenli kırmızı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Lego Adam	Sarı Küçük Şempanze	Kırmızı Küçük Şempanze	Yeşil Küçük Şempanze	Siyah Küçük Şempanze

c) Metafor analizi

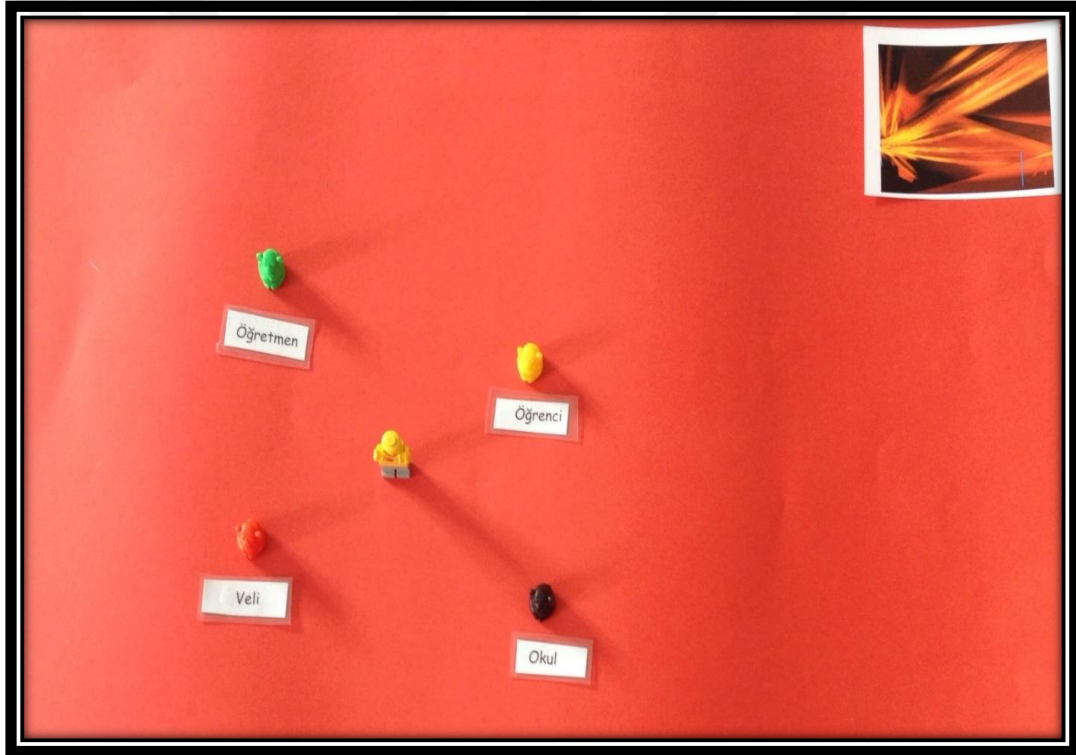
Çalışkan, başarılı, azimli, istekli, hırslı, güçlü, yaratıcı kişiliğe sahip, cesur, aktif, grup çalışmalarında rahatça liderlik yapabilen, olumsuzluklara karşı direnç gösterebilen bir bireydir. Ayrıca arkadaşlarına ve öğretmenlerine çok değer verir ve her zaman yanlarında bulunmak ister. Onlarla fikir alışverişinde bulunmak kişiliğini olumlu etkilemektedir. Sınıfındaki diğer öğrencilerin zaman zaman yaptıkları yaramazlıklardan rahatsız olduğu gibi aynı zamanda derse odaklanması zorlaşıp engellenmektedir.

Her zaman yanında olan ve destekleyen ailesinin okulla fazla ilgilenmedikleri, daha çok çocuklarıyla temas halinde oldukları görülmektedir. Tez canlı hareketleriyle öğretmenlerle iletişim kuran velisinin istemeyerek de olsa sözleri keskin, kırıcı hatta eleştirici olabilmektedir. Fakat öğrenci okulu yeniliklerle dolu olan bir bilim yuvası, öğretmenlerde bu yapıtın kapısını açan altın anahtar gibi gördüğünden dolayı bu tarz davranışlardan rahatsızlık duyabilmektedir. Bu karakter özelliklerine sahip olan bir birey işini şansa bırakmaz. Tercihlerini, isteklerini, geleceğini, attığı adımlarını önceden seçer, inceler, arzu eder. Eğitim ve öğretimi önemseydiği kadar da değer verdiği için

zamanının kıymetini bilerek planlı, programlı çalışmaya özen göstermektedir. Doğru ile yanlış ayırt eder ve seçkinliğini ardına katarak başarı sağlar.

d) Deneğin ifadesi

“...Ben kendimi ortaya koydum, çünkü benim etrafımda diğerleri var... Siyah seçmemim sebebi okulun bazenleri tatil olması hoşuma gidiyor... Veliler kırmızı seçtim çünkü kızgın olabiliyorlar... Öğrenci sarı; yaramazlık yapıyorlar... Yeşil olan öğretmen, sevecen, güvenilir ve yardım severlerdir...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 15. 4.E²², 4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

3.1.6 4.K³ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.K³ kodlu öğrenci C desenli sarı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi/Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Şirin nesne	Mavi Taş	Sarı Kalem	Beyaz Düğme
	Siyah Taş	Yeşil ip	Beyaz Taş

c) Metafor Analizi

Ahlaklı, erdemli, dürüst olması en önemli özellikleridir. Bunun yanı sıra, samimi, yapıcı, başarılı ve uyumludur. Utangaç ve çekingen görünse de arkadaşlarıyla olan ilişkisinde şakacı, eğlenceli ve sevimli tavırları dikkat çeker. Kendine güvenen yapısı sebebiyle olumsuz olaylar karşısında dahi tepkisini rahatça göstermektedir.

Velilerine ve öğretmenlerine çok değer verir, onlara her zaman danışabileceğini bilir ve bundan ötürü çok memnundur.

Sınıf öğretmeni onun gözünde güçlü, sıcak ve sevgi doludur. Onun için 'öğretmen' barışçıl, öğrencilerinin başarısını isteyen ve öğrenci için mücadele verendir.

Çok sevdiği arkadaşının velisi ile kendi velisinin arasında bir karşılaştırma yaptığında kendi velilerinin huzur verici, samimi, yardımsever, iyimser, esnek olduklarını düşünmektedir. Arkadaşının velilerini ise kuralcı ve baskıcı olarak görmektedir.

Okulunda huzurlu, uyumlu ve rahattır. Bazı ödevlerinin kolayca üstesinden gelebileceğini inanır ve azimle çalışmalarına devam eder. Daha önceden geldiği okulundaki sıkıntılarını yeni okulunda yaşamamaktadır, aksine çok memnundur, kolay uyum sağlamıştır.

Öğrenci için hem ailesi hem de okulu çok önemlidir. Hem okul, hem sosyal çevre konusunda kendi için doğru kararları almasını sağlayacak özellikleri özgüveni ve objektifliğidir. Aynı zamanda ailesine olan düşkünlüğü ve sarsılmayan özgüveni ona bu konuda destekleyici olacak, ilerleyen zamanlarda yapacağı meslek seçiminde ve eğitim-öğretim hayatında doğru yolda ilerlemesini sağlayacaktır.

d) Deneğin ifadesi

“...Şirin nesne ben ve sevdiğim arkadaşım... Sarılmışız... Öğretmen uzun olmalı... Yeşil olan din kültürü öğretmenim... Seviyorum bu rengi... Benim için ip uzun bir yol gibidir... Her yere uzanır ve her şeyi birbirine sıkı sıkı bağlar... Düğme bizim okul, taş olan da kardeş okul... Ben bu okulda olmak istiyorum (bulunduğu okulda) ...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 16. 4.K³, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

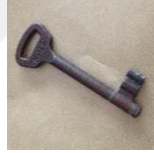

3.1.7 4.E²¹ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.E²¹ kodlu öğrenci D desenli mavi kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi/ Öğrenci	Veli	Okul/Öğretmen
Mavi Küçük Şempanze	Küçük Anahtar	Tekli Anahtar
Top	Kilit	Sarı Taş
		Yeşil Taş

c) Metafor Analizi

Önce saygı sonra sevgi ve samimiyet ona özgüven verir. Yardımlaşmak, paylaşmak, gönülden istemek, yardım elini uzatmak, arkadaş ilişkileri onun için önemlidir. Çevresindeki enerjiyi çabuk alır ve çevreye hemen uyum sağlar. Geleceğe önem vermesinden dolayı ilerde iyi bir meslek seçebilecektir.

Okul yenilikleri keşfetmesinde ve huzur bulmasında etkilidir. Zaman zaman küçük sıkıntılar yaşasa da çok çabuk kendini toparlayabilir. Öğretmenlerin

sıcakkanlılıklarından, ilgilerinden, samimiyetlerinden, doğayla içli dışlı ve huzur verici olmalarından dolayı sınıfındaki çalışmalara ilgisi yüksektir.

Çok düşünen bir kişi olarak hayatında velilerin tüm sorunlara karşı çözüm üretebilmeleri kendisinde şaşkınlık, hayranlık ve merak uyandırmaktadır. Bu merakı, samimiyeti onu hayat boyunca mutluluğa ve başarıya götürecektir. Zaman zaman çok hareketli ve hatasını telafi etmek isteyecek kadar da erdem doludur. İnsancıl ve doğrucu karakterinin yanı sıra, vicdanı ile hareket etmektedir. Velilere olan desteği ve güveni tamdır. Bu ona güç verdiği gibi eğitim ve öğretiminde başarılı olmasını sağlayacaktır.

d) Deneğin ifadesi

“...Kendime mavi şempanze objesini seçtim, çünkü komiklik yapmayı seviyorum... Öğrenciler oynamayı sevdikleri için topu ve öğrenmeye hazır oldukları için ampulü seçtim... Öğrencilerin kafalarında ışık yanıyor öğrendiklerinde. Okul yaşlı bir objeye benzeterek paslanmış anahtarı seçtim. Ama okulun içinde cevherler dolu... Yenilikler bulunur ve öğrenerek keşif edilir... Bundan dolayı bu parlak taşları seçtim. Velileri zaman zaman çözemiyorum aynı kilit gibi ama kendileri her soruna çözüm bulabiliyorlar. Bundan dolayı küçük sırları çözen anahtarlığı seçtim...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 17. 4.E²¹, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

3.1.8 4.K⁴ Adlı Öğrenci Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

4.K⁴ kodlu öğrenci D desenli mavi kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi/Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul	Uğur veren
Mavi Kalem	Yeşil/ Sarı/ Kırmızı Kalem	Turuncu Kalem	Siyah Kalem	Kelebek
	Yüzük			Siyah/ Beyaz/ Kırmızı Düğme

c) Metafor analizi

Değer yargılarına önem veren, ağırbaşlı, düzenli, kuralcı, prensiplerine düşkün, hakikati, doğruluğu çok önemseyen, örf ve adetlerine bağımlı bir o kadar da çevresindekilere, sevdiklerine huzur veren, pozitif, iyimser, değer veren, kıymet bilen aynı zamanda iyi bir sırdaş olan, duygusal bir yapıya sahiptir.

Hayatındaki öncelikler arasında ilk sırada tartışmasız ailesi gelir. En çok önemseydiği şey huzur dolu bir yuvadır. Ailesinin yanı sıra değer verdiği öğretmenleri ve okuludur. Öğretmenleri kendisini aydınlatmakta, huzur vermekte, başarılarına başarı

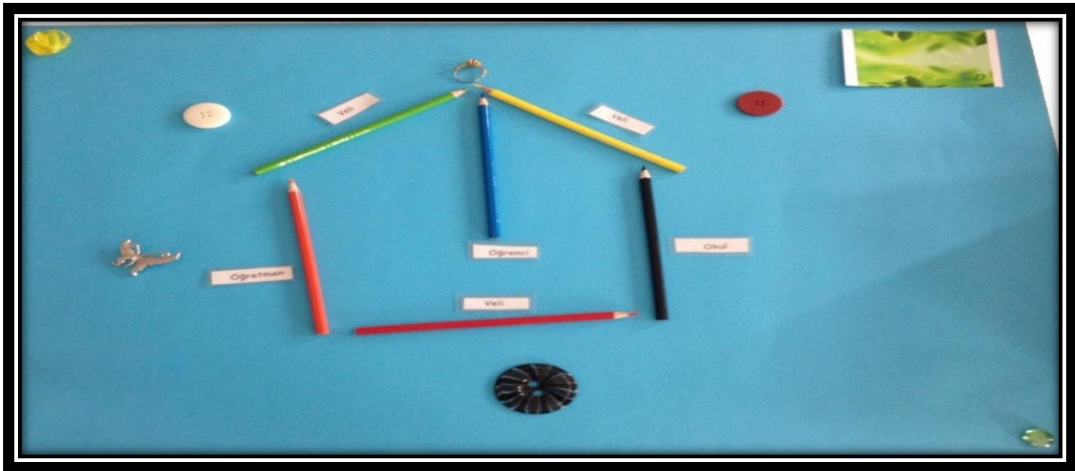
katmakta, her türlü yeniliği teşvik etmekte ve yol göstermektedirler. Planlı çalışmaktan zevk almaktadır çünkü planlı yaşamı hatta kuralları çok sevmektedir. Geleceğini de bu iki kelime üzerine kuracaktır; plan ve kural.

Okul onun gözünde bir ilim, bilim yuvasıdır. Azimle tüm çalışmalarına ve derslerine önem vermektedir. Çok iyi bir gözlemcidir. Önsezileri çok kuvvetli olduğundan etrafındaki negatif olaylardan çevresini ve kendisini korumaktadır. Emin ve düşünceli adımlarıyla ulaşmak istediğine ulaşabilecek ve iç huzurunu hiçbir zaman kaybetmeyecektir. Genelde olayların olumsuz yönlerini görünce kaygılanır ve panik olur.

Her türlü incelik ve ayrıntıyı düşünmesi zihninin hızlı yorulmasına ve bitkin düşmesine sebep olmaktadır. Kendi içindeki gücü ortaya çıkarmak için onu destekleyici arkadaşlıklar kurması gerekmektedir. Emin adımları, yanılma paylarını örtecektir. Aldığı veli desteği ve okuldaki başarısı onun gelecekte de iyi adımlar atacağını göstermektedir.

d) Deneğin ifadesi

“...Veli, okul ve öğretmen benim evimi oluşturuyorlar. Velilerimin rengi yeşil, sarı ve kırmızı çünkü farklı hallere giriyorlar... Benim için çok değerli ailem bundan dolayı yüzüğü de ekledim... Öğrenciler mavi çünkü bu rengi seviyorum... Öğretmenler turuncu olma sebebi ise aydınlatıcı olmalarıdır. Okul bence siyah çünkü bilimi barındırıyor... Hepsinin etrafına uğur getirsin diye düğmeler ve kelebek koydum...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 18. 4.K^A, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

3.2 ÖĞRETMENLERİN METAFOR ANALİZİ

3.2.1 Ö.K³ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.K³ kodlu bayan öğretmen B desenli yeşil kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Siyah/Mavi/Sarı ve Beyaz Taş	Siyah kalem	Mavi İp	Beyaz Düğme	Sarı Anahtarlık

c) Metafor analizi

Denek şeffaf yapısıyla, değişik karakterler ile ilişkilerinde sorun yaşamayan, pozitif enerjili, huzur dolu, vizyonu geniş bir yapıya sahiptir. Sabit fikirli oluşu, kendinden emin duruşu, karşılaştığı problemleri çözüme ulaştırmasını güçleştirse de istediği sonuca varabilecek yetenektedir. Zaman zaman iç huzurunu dışarı yansıtarak, çevresine karşı sıcak bir ortam sunar. Çalıştığı kurumun samimi, sıcak, rahat ve huzurlu olması işinde başarılı ve aktif olmasını sağladığı gibi, girişken ruhunu da ortaya çıkartır.

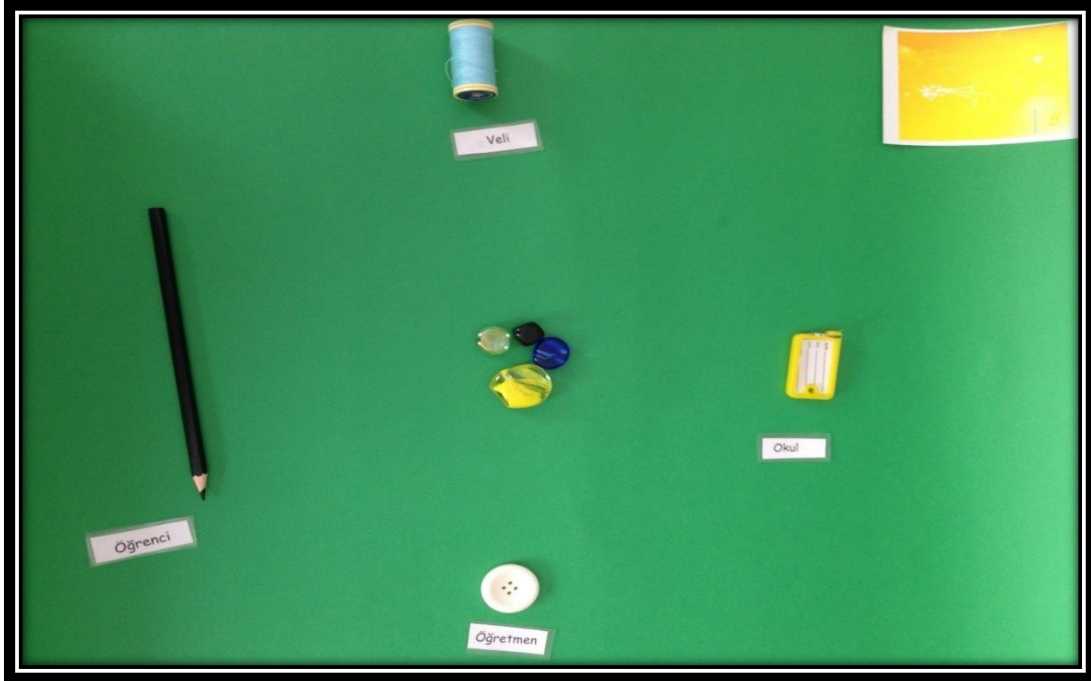
Ona göre okul, öğrencilerin ileri görüşlü ve yenilikçiliğe açık olmalarını hedefler. Öğrencilerin bilgiye ihtiyaçları vardır. Bilgi düzeyleri arttıkça, engelleri aşma olanakları da artar. Bu olanakların artması da eğitimden geçer. Öğrencilerin aldığı eğitim yeterli seviyede olmazsa, kendi karakterlerinin oluşması güçleşir. Olumsuz yönlendirilmeleri kolay olur.

Öğrencilerin gelişiminde, okulun katkısının yanında, velilerin katkısı da önemlidir. Nitekim öğrencilerin eğitimi ailede başlamaktadır. Eğitim sürecinin tamamında ve devamında veli hep etkin olarak öğrenciyi yönlendirir. Bu süreçte veli ile eğitimci arasındaki ilişki çok önemli bir yer tutar.

Öğretmenler çevreleriyle temiz, iyi niyetli, samimi bir iletişim içerisindedir. Onlar tecrübelerini hem öğrencileriyle hem de onların velileriyle paylaşır. Sabırlı bir yapıya sahip olduklarından dolayı çevresiyle olan iletişimleri kuvvetlidir. Öğretmenlerin iletişim becerileri göz önüne alınarak, okullarda yönetici olarak da görevlendirilirler.

d) Deneğin ifadesi

“...Öğrenci bilgisiz geldiği için siyah kalem seçtim. Bilgileri bizlerden öğrenmeye hazır bor zihin karşımızda... Öğretmen ise beyaz düğme çünkü öğrenciye bilgiler iliklemeye çalışmaktadır... Okul sarı anahtarlıktır; resmiyeti simgelemektedir aynı zamanda sarı rengi yenilikçi ve yaratıcılığı barındırır. Veliler her şeyin başında olup fazlasıyla müdahaleci olma sebebiyle ipe benzettim ve art niyette olamadıklarından dolayı mavi rengeyle ifade etmek istedim... Kendimi renkli taşlar benzettim çünkü kendim merkezdeyim ve her şeye uyum sağlayabildiğim düşünüyorum...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 19. Ö.K³, Bayan Öğretmen

3.2.2 Ö.K¹ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.K¹ kodlu bayan öğretmen B desenli yeşil kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Yeşil/Kırmızı/ Mavi kalem	Şirin Nesne	Siyah Düğme	Yeşil/Kırmızı/ Mavi kalem	Siyah Yumak
	Sarı Taş			Kelebek

c) Metafor analizi

Denek pozitif ve hayata olduğu gibi bakabilen, sabırlı, mutlu ve çevresine huzur veren kişiliktir. Planlı, programlı, detaylara önem veren, kuralcı oluşturma çevresindekilere uyumunu kolaylaştırır da başkaları tarafından anlaşılmasını güçleştirebilir.

Duygusal bir yapıya sahip olmasından dolayı karşısındaki kişiyi kırmamaya özen gösterir. İnsanların hislerine ve düşüncelerine karşı duyarlıdır. Aynı şekilde kendisine de saygı duyulmasını bekler. Bu özellikleri seçmiş olduğu meslekte üretkenliğini artırır.

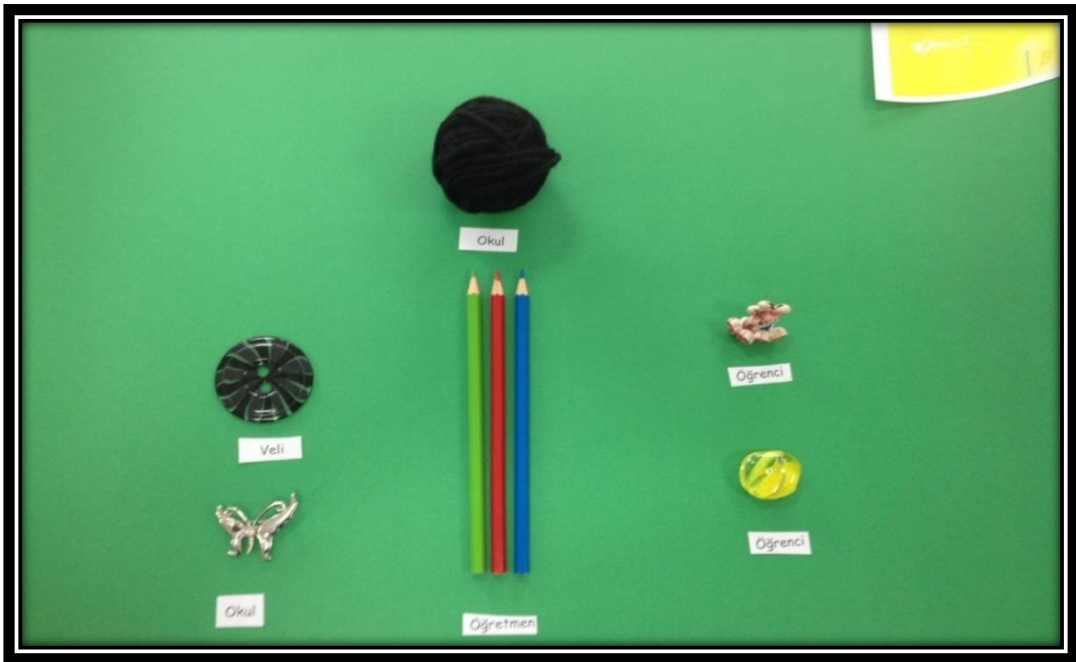
Hayatını adadığı okulda, öğretmen öğrenci, öğretmen veli, öğrenci veli ilişkilerinde uzlaşıcı rolü üstlenir. İnatçı bir yapıya sahip olması başladığı bir işi bitirmesine yardımcı olur. Öğretmenlik azim, güç, kararlılık, sabır, anlayış, empati,

güven, sorumluluk ve liderlik gerektirir. Bu özellikleri, okulda öğrencileri ile ilişkilerinde önemli bir rol üstlenir.

İş hayatının vazgeçilmez bir parçası olan öğrencileri, öğretmenleri ile ilişkilerinde şeffaf, samimi ve içtendirler. Öğrencilerin bu özellikleri, öğretmenin işini daha fazla sevmesine ve önemsemesine yardımcı olmaktadır. Bu sebepten öğrencilerinin karmaşık ruh halini yakından takip eder, onların hayatta karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebilmelerinde yardımcı olur. Zaman zaman öğrencilerin yaş seviyesine inerek, onları daha iyi analiz edebilir. Öğretmelerin zorlandığı, veli ilişkilerinde de sorunlara olumlu ve kesin çözümler bulabilir.

d) Deneğin ifadesi

“...Benim gözümde okul büyük bir bilim yuvasıdır ve bu yuva öğretmenlerle farklı fikir ve düşüncelerle yönetilmektedir... Doğru bir yönetimle okul ve eğitim kelebek gibi rahat, özgür ve eğlenceli bir hal alır... İçerisinde bulunan öğrenciler ise sevimli aynı bu şirin obje gibidirler. Aynı zamanda sarı taş gibi şeffaftırlar... Gizli saklıları yoktur. Yani her sırlarını ele veriyorlar... Velileri ise siyah düğmeye benzettim çünkü çoğu zaman bir şeyi düzeltmek isteseler de kaos yaratmaya hazır bir durumdadırlar...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 20. Ö.K¹, Bayan Öğretmen

3.2.3 Ö.K² Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.K² kodlu bayan öğretmen D desenli mavi kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Okul	Öğretmen
Siyah Düğme	Kelebek	Yeşil Kalem	Şirin Nesne	Kırmızı Anahtarlık
Yüzük	Sarı Taş	Siyah Toka	Beyaz İp	Siyah Yumak
Sol Anahtarı	Kırmızı Kalem	Törpü		

c) Metafor analizi

Deneğin çevresindekilere önem veren, saygılı, düşünceli, dürüst ve samimi davranışlarıyla kendinden emin bir duruşu vardır. Yardımlaşmayı, iyi niyetli ve pozitif olmayı enerjisiyle çok çabuk sağlayabilmektedir. İnsanlara kendilerini iyi hissettirdiği

gibi onlara güvende sağlamaktadır. Yarınlar ve geleceğe önem veren, planlı, disiplinli ve ağır başlılığıyla mükemmeliyetçiliği amaçlamaktadır.

İş hayatında kendisini mutlu hissetmekle birlikte, huzur dolu yapısıyla yeniliklere karşı açık ve üretkendir. Okulun hem öğretmenleri hem de öğrencileri ışık gibi aydınlattığını düşünmektedir. Okulun içerisindeki pozitif enerji işine dört elle sarılmasını sağlamaktadır.

Öğrenciler eğitimde hırslı, aktif, enerji dolu oldukları kadar özgür, rahat, girişken ve ileri görüşlüdürler. Her ne kadar zor karakter yapısına sahip olsalar da, iletişimlerinde şeffaf, sıcak ve sevgi doludurlar. Öğrencilerini iyi analiz edebilen öğretmenler onların hayal güçlerini geliştirmelerinde, bakış açılarını güçlendirmelerinde ve sorumluluk sahibi olmalarında önemli bir etkidir.

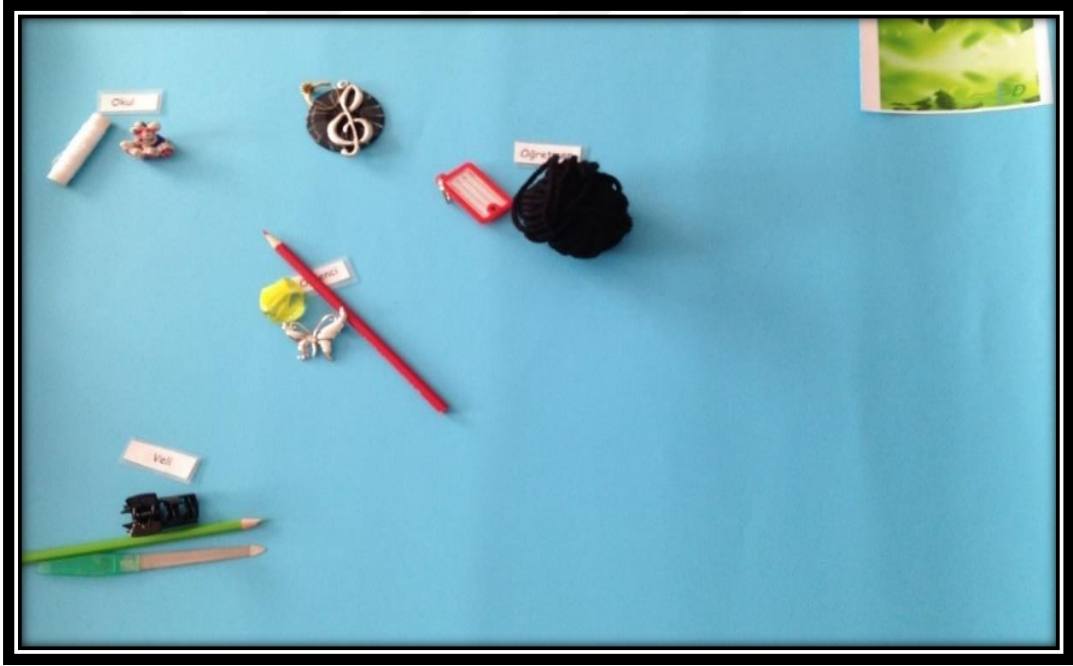
Ona göre öğretmenler güçlü, cesur, kendinden emin ve etkileyici bir yapıya sahiptir. Başarılarının ardından takdir edilmek, övülmek onlara farkındalık katmaktadır. Kimi zaman öğretmenlerin hırslı ve aceleci davranışları ve kendi aralarında anlaşmazlıklar görülmektedir. Bu anlaşmazlıklar öğretmenlerin iş hayatlarında ki üretkenliklerini yavaşlatmaya sebep olmaktadır.

Tek hedefleri huzur ve rahat yaşamak olan veliler, hümanist bir yapıya sahiptir, aynı zamanda maddiyata ve gösterişe önem verirler. Kendilerini hayatın merkezinde gören veliler egolarının yüksek olmasından dolayı zaman zaman öğretmenlerle olan iletişimlerinde fazla açık sözlü ve kırıncı olabilmektedirler. Buna rağmen esas amaçları sadece çocuklarına iyi bir gelecek sunmaktır.

d) Deneğin ifadesi

“...Okul öğrencilere ve öğretmenlere sıcak ve samimi bir ortam sunmaktadır... Bundan dolayı şirin objeyi seçtim... Beyaz ip benim için temiz bir sayfa gibi bilgileri ifade etmektedir... Okul bilgileri barındırmaktadır ve bunu öğrencilere en güzel yöntemle sunmaktadır... Kendimi aynı zamanda öğretici olan öğretmenleri ise siyah düğmeye benzettim... Düğmede dönen daireler, kişiyi konsantrasyonlu olmasını ve öğrendiklerinin kalıcı kalmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda disiplini vurgulamaktadır... Değerli gördüğüm öğretmenleri ve kendimi yüzük olarak seçtim... Öğrenciler üzerinde büyük sorumlulukları taşımaktayız... Sol anahtarı seçmemin sebebi ise öğrencilere eğlenceli dersler

anlatarak etkili bir eğitim süreci sürdürmektir... Diğer öğretmenler için kırmızı anahtarlık seçtim çünkü resmi bir duruşlarıyla etkileyici tavırlar sergilemektedirler. Kendi aralarında yaptıkları dedikoduları ise siyah yumağa benzettim... Öğrencileri merkezde buldurdum. Kelebek gibi özgür ve rahat oldukları gibi iyi birer öğrenci olarak kalemleri seçtim. Her şeylerini kolayca anlatabilen öğrenciler, benim gözümde saf ve temiz olmaktadır. Bundan dolayı sarı şeffaf taşı da öğrencilere benzettim... Veliler ise törpü gibi öğretmenleri törpülemek isteseler, yani müdahaleci olsalar da, genel olarak rahat ve huzurlarını aramaktadırlar... Bunu da yeşil kalemde simgeledim... Siyah toka ise velilerin iletişimlerinde zaman zaman kırıcı ve sivri dilli olmalarını vurgulamaktadır...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 21. Ö.K², Bayan Öğretmen

3.2.4 Ö. E²⁷ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.E²⁷ kodlu bay öğretmen B desenli yeşil kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi/ Öğretmen	Öğrenci	Veli	Okul
Lego Adam	Küçük Kırmızı Şempanze	Dinozor	Tır

c) Metafor analizi

Denek huzur dolu yaşamı hedefleyen, barışçıl ve hümanist bir yapıdadır. Çevresine karşı sevgi dolu, saygılı, duyarlı ve samimidir. Duygusal yapısıyla karşındakileri incitmeyen ve kendisine karşıda aynı özenin gösterilmesini bekleyen bir kişiliğe sahiptir. Çalışmalarında meraklı, aktif, heyecanlı ve işinde başarılı oluşu, öğrencilerini ileriye güçlü bir şekilde taşımasında en büyük etkindir. İşinde göstermiş olduğu bu başarı onun bağımsız duruşundan kaynaklanmaktadır.

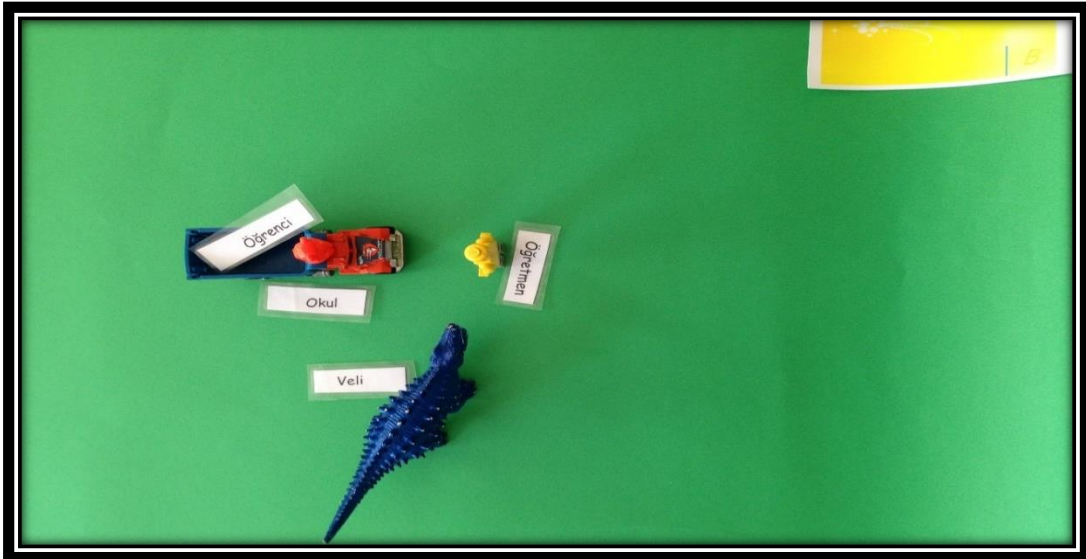
Öğretmenlerin bağımsızlığını dizginleyen okul eğitim sürecinde engeller çıkartarak kendi çizgisinde gidilmesini ister. Bu durum öğrencilerin özgürce hareket edebilmelerini ve yaratıcı düşünebilmelerini kısıtlayabilmektedir. Yine de mevcut kurum öğrencilere güven verebiliyor olmasından ötürü onların geleceği için her türlü imkânı barındırmaktadır.

Öğrenciler aktif, hırslı, enerji dolu olsalar da okul onları gereğinden fazla kısıtlayabilmektedir. Bu yüzden özgürce hareket edememektedirler. Bu durum öğrencileri inatçı ve agresif olmaya itebilmektedir. Öğrencilerin omuzlarına ciddi sorumluluklar yüklense de mutlu olmaktan ve düşünce özgürlüğünden vazgeçmeme arzusuyla hayatta başarılı olmayı hedeflemektedirler.

Velilerin kendinden emin duruşları ve sabit fikirli oluşları öğretmenleri pek hoşnut etmez ve velilere karşı ön yargılı olmalarına neden olur. Çocuklarının geleceğine yönelik duydukları kaygılarından dolayı fevri davranışlarda bulunmaktadır. Bu davranışlar öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimi etkilediği gibi öğretmenin özgüvenini yitirmesine de neden olabilmektedir. Bu süreç içerisinde öğretmenler öğrenci merkezli çalışmalarından vazgeçmeyip zaman zaman velilerin davranışlarını ikinci plana atabilmektedirler. Veli ve okul engelini aşmak isteyen öğretmenler odak noktasının öğretmen değil, öğrenci olmasını isterler. Bu sayede velilerin baskıcı tutumlarının öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi en aza indirgenmeye çalışılır.

d) Deneğin ifadesi

“...Okulu bir tıra benzettim çünkü her şeyi taşımaktadır... Öğrencileri kırmızı şempanze benzetmemin sebebi ise hareketli, atılgan, yeni şeylere açık ve aktif olduklarıdır... Öğrencileri taşıyan okulun karşısına lego adamı, öğretmen olarak koydum. Çünkü öğretmen öğrenciyle sürekli karşı karşıyadır. Aynı zamanda okul yönetimi ve dinazor şeklinde veliler sürekli bir istek ve şikâyet üzerinde durmaktadırlar... Veliler sürekli savunma halindedirler... Tüm bu olumsuzlukların karşısında öğretmenler durarak çare bulmalıdırlar...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 22.Ö.E²⁷, Bay Öğretmen

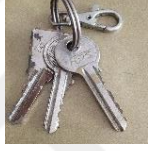

3.2.5 Ö.E²⁸ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.E²⁸ kodlu bay öğretmen D desenli mavi kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Küçük yeşil şempanze	Kilit	Kırmızı Araba	Çoklu anahtar	Ampul

c) Metafor analizi

Denek güçlü bir karaktere sahiptir. İleri görüşlü, kendinden emin, zeki, huzur dolu, aynı zamanda kendisiyle barışık bir yapıya sahiptir. Çevresiyle olan diyaloglarında iyi bir dinleyicidir, aynı zamanda planlı, kuralcı, detaycı, sakin ve dikkatli adımlarla geleceği yönlendirebilmektedir. İnsanlara karşı duyarlı, yardımsever ve anlayışlıdır, sevdiklerine önem verir, onlara karşı itinalı davranır ve kırmamak için özen gösterir. Sadık, iyi bir sırdaş ve güvenilir bir dosttur. Rahat, huzurlu ve hür bir yaşamı hedeflemiştir.

Kendisine göre okul güçlü yarınlar için öğrenciye ışık tutmaktadır. İçerisindeki pozitif enerji, öğretmenlerin ve öğrencilerin motivasyonlarını arttırmaktadır. Öğrencilerin girişken, sorumluluk sahibi, başarılı olmalarını hedefler. Okul bünyesinde akademik kariyeri başarılı öğretmenler barındırmalıdır.

Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde kendisini ifade etmekte zorlanan öğrenciler öğretmenlerin samimi yaklaşımlarıyla rahat, esnek ve şeffaf olurlar. Her kapıyı açan öğretmenler öğrencilerin üzerindeki yönetici ruhlarıyla onlara ileriye dönük başarılı bir yaşam sunmaktadırlar. Öğrenci ilişkilerinde empati kurup yaş seviyelerine uygun

davranırlar. Öğrencileri farklı alanlara yönlendirerek yeteneklerini keşfetmelerini sağlarlar. Onları yetenekleri doğrultusunda motive ettiği gibi teşvik de ederler.

Öğrenciler geleceğe yönelik kaygı ve belirsizliklerini okula yansıtmaktadırlar. İletişim zorluğu yaşayan öğrenciler, öğretmenlerin desteğiyle özgüven gelişimi sağlayabilirler. Özgüveni yükselen öğrenciler zorlukların üstesinden gelebilmeyi başarırlar. Böylelikle yaşamlarındaki sorumlulukları üstlenebilirler.

Kendi hayatında oldukça aktif rol üstlenen, enerji dolu veliler çocuklarının başarılı, hırslı ve güçlü olmalarını beklerler. Veliler öğretmenlerle yeteri kadar diyalog kurmamaktadırlar. Amaçları çocuklarını güvendikleri okula gönül rahatlığıyla emanet edip kendi yoğun hayatlarına geri dönmektir. Veli-öğrenci arasındaki iletişim kopukluğunda öğretmenlerin rolü büyüktür. Veliler ile iletişimi güçlendirerek öğrenciyi tanımakta kolaylık sağlarlar.

d) Deneğin ifadesi

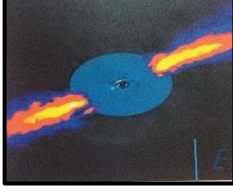
“...Okul ampul gibi aydınlatıcıdır... Öğretmenler ise çoklu anahtar gibi her öğrenciye yönelik davranmalı ve ayak uydurmalıdır... Farklılıklara açık olmalıdır... Öğrenci kendisini gizlemeye çalıştığı için kilide benzettim. Ama öğretmenler onları rahatlıkla çözebilmektedir... Kendimi yeşil şempanzeye benzettim çünkü huzuru ve sakinliği seviyorum fakat bir o kadar da hareketli ve aktif olmalıyım... Bu sakinliğimi öğrencilere yansıtarak olumlu bir iletişim halindeyim... Veliler benim gözümde rahat, keyiflerine düşkün ve gösterişi sevmektedirler...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 23.Ö.E²⁸, Bay Öğretmen

3.2.6 Ö.K⁵ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.K⁵ kodlu bayan öğretmen E desenli beyaz kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Siyah Kalem	Törpü	Siyah Düğme	Yeşil Taş	Beyaz İp
				Kırmızı Anahtarlık

c) Metafor analizi

Denek mükemmeliyetçi yapısıyla herkes tarafından fark edilmeyi sevdiği gibi ruhunda taşıdığı liderlik vasfıyla ön planda olmaktan zevk alır. Çevresine karşı fedakâr, güvenilir, yardımsever ve iyi niyetlidir. İnsanlarla olan iletişimde oldukça açık sözlüdür. Asil ve kendinden emin duruşundan dolayı kendisi ile çabuk dost olunamamaktadır. Fakat dostluk kurulduğunda da güven duygusunu iyi sağladığı için sağlam arkadaşlık ilişkileri kurabilmektedir.

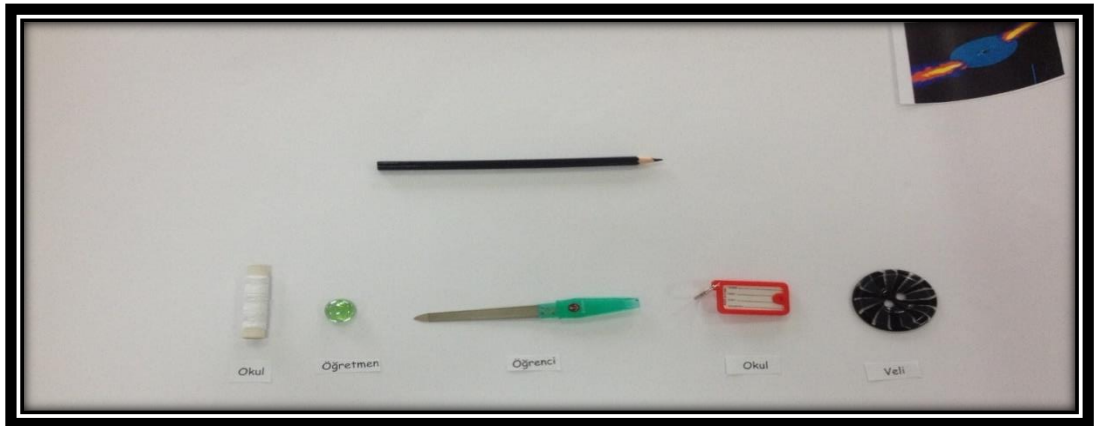
İçindeki sessizliği ve durgunluğu yoğun iş hayatına yansıtmaktadır. Hak ve adaleti önemseydiğinden haksızlığa tahammülü yoktur. Kendine güvenen, güçlü ve azimli kişiliği ile çalışmalarında başarılı sonuçlar elde etmektedir. İş hayatında ki eksik ve zayıf yönlerini çevresine yansıtmadan gidermektedir.

Öğrencileriyle olan ilişkisinde pratik zekâsını kullanarak onlara yol göstermektedir. Kendilerini kanıtlamak isteyen öğrenciler sabit fikirli ve sivri dilli olsa da öğretmenler onları doğal karşılayarak hayata karşı olumlu bakmalarını sağlamaktadırlar.

Kendisine göre okul eğitim süreci boyunca bilgeliği, girişimciliği ve başarıyı hedefler. Bununla birlikte huzurlu, rahat ve ferah bir ortam sağlayarak öğrencilerin çalışma azmini de arttırmaktadır. Bu esnada velilerin çocuklarına karşı sonsuz desteği olsa da öğretmenler arasındaki iletişimleri yok denecek kadar azdır. Okulun eğitim kalitesine güvenen velilerin çocuklarından beklentileri de çoktur. Çocuklarının gelecek kaygısıyla zaman zaman fevri davranışlar sergileyebilmektedirler. Bu durum da velilerin okul ve öğretmenlerle arasındaki anlaşmazlıklara sebep olur. Her ne kadar iletişim sorunları yaşansa da öğretmenin mücadeleci ruhu tüm zorlukların üstesinden gelebilmektedir.

d) Deneğin ifadesi

“... Kendimi siyah kaleme benzetmemin sebebi bilgilerle dolu ve seviyeli iletişimler kurduğum içindir... Kendimi en üste koydum çünkü varmak istediğim tüm hedeflerime ulaştım... Okulun sonu gelmeyecek bir şekilde ve aydınlık bir yol gibi beyaz ip seçtim... Kırmızı anahtarlık ise okulun canlılığını ve duruşunu simgelemektedir... Öğretmen yeşil taş gibi parlaktır... Öğrencileri ömür törpüsü olarak düşündüm... Veliler ise siyah düğmeye benzettim... İstekleri bitmemekte ve sürekli bir huzursuzluk çıkarmaktadırlar... Anlayış yerine ısrarcılar...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 24.Ö.K⁵, Bayan Öğretmen

3.2.7 Ö.E²⁹ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.E²⁹ kodlu bay öğretmen A desenli kırmızı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi/ Öğretmen	Veli	Öğrenci	Okul
Bayrak	Lego Adam	Cıvata	Çoklu Anahtar

c) Metafor analizi

Denek hayattan ne istediğini bilen, kendinden emin ve bir o kadar da kararlı bir karaktere sahiptir. Çevresindeki insanlara yön göstererek liderlik vasfını yansıtmaktadır. Bağımsız davranışlarıyla ilgi çektiği gibi etkili ve ikna edici konuşmalarıyla insanları kendine hayran bırakmaktadır. Çalışma hayatında öğrencileriyle iyi bir iletişim kurmaktadır. Yüksek özgüveniyle iş hayatında başarı gösterir ve bu başarıyı elde etmek için işine iyi odaklanarak hırslı ve azimli çalışır. Zaman zaman başarısızlığa uğradığında öfkelenirse de kendini hemen toparlayabilip sonuç odaklı düşünebilmektedir. Bu esnada ise eleştirilmekten hoşlanmamaktadır.

Deneğe göre okul öğretmenlere rahat ve esnek çalışma ortamı sunan, devamlı eğitim veren ve aynı zamanda aktifliğini koruyan öğrenci odaklı bir kurum olmalıdır. Öğrencilerin farklı karakter ve aile yapılarına göre birden çok imkân sağlamalı, iletişim halinde olmalı ve çözüm yolları bulmalıdır. Vizyonu geniş olan okul öğrencinin ileri görüşlü olmasını sağlamalı ve geleceğini önceden planlamalıdır.

Öğretmenleriyle iyi iletişim halinde olan öğrencilerin birbirlerinden haberdar olmaları gelişimleri için çok önemlidir. Çalışmalarında yeterince özgüvenleri

yerleşmemiş öğrencilerin okulun etkinlikleri kullanılarak kendi kişiliklerini bulmaları sağlanmaktadır.

Okula ve öğretmenlere güvenen veliler çocuklarının başarılı olmalarını istemektedirler. Yoğun iş hayatlarında okulla fazla işleri olmadıkları gibi öğretmenlerle hatta çocuklarıyla fazla iletişim içerisinde olmamaktadırlar.

Öğrencilerine hayata tutunmasını öğreten öğretmenler önder, yol gösterici ve örnek olduğu gibi sevecen, samimi, bir o kadar dikkatli, onları anlayabilen ve mutlu olmalarını sağlayarak her biriyle ilgili ve sağlıklı iletişim kurabilen eğitimcilerdir.

d) Deneğin ifadesi

“...Okul, çoklu anahtar gibi öğrencileri birçok yöne yönlendirmektedir... Öğrenciyi civataya benzettim çünkü öğrencileri bir yerlere monte etmeye çalışır gibiyiz... Ben, aynı zamanda öğretmenler birer bayrak gibiyiz... Ellerimizde bu bayrağı tutar gibiyiz... Bir hedefe yönelik yetiştiriyoruz öğrencileri... Hedefe ulaşmak için bayrağı takip etmeleri gerekir... Veliler robot gibidirler. Hepsini aynı isteklerde bulunmaktadır... Velileri; farklı, yaratıcı ve olumlu yaklaşımları olmamalarından sebep en geriye yerleştirdim... Bir nevi etkisiz eleman gibidirler...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 25.Ö.E²⁹, Bay Öğretmen

3.2.8 Ö.E³⁰ Adlı Öğretmen Metafor Analizi

a) Karton ve desen seçimi

Ö.E³⁰ kodlu bay öğretmen C desenli sarı kartonu seçmiştir.

b) Belirlemiş olduğu objeler

Kendisi	Öğrenci	Veli	Öğretmen	Okul
Nallı Anahtar	Bayrak	Tekli Anahtar	Silahlı Asker	Ampul

c) Metafor analizi

Denek enerjik, olgun ve dürüst bakış açısıyla yeniliklere açık, güçlü ve ileri görüşlü, kendinden emin bir karaktere sahiptir. Yorumlama yeteneği sayesinde, çevresindeki insanları iyi analiz etmektedir. Girişkenliğiyle kısa sürede iletişim kurabilen, sıcak, sevecen, eğlenceli yapısıyla ön plandadır. Bu özellikler onu çevresindekilerden farklı kılar. Sosyal çevresi ile bağlarının kuvvetli oluşu, işinde başarılı olmasına etkindir. Yer yer aklının dağınık oluşu odaklanmasını engellese de otoriter duruşu ve tecrübesi sorunların üstesinden gelmesini sağlar.

Kendisini göre öğrencilere ışık tutan okul iyi bir gelecek sunmak için çevresini genişleterek varlığını sürdürmektedir. Sosyal aktivite yönünden zengin, ilişkilerinde dengeli ve huzur verici olmalıdır. Aynı zamanda öğretmenlerin motivasyonlarını arttırmalıdır. Hedef olarak başarıyı amaçlayan okul, öğrencilere iyi bir gelecek sunabilmek için bünyesinde tecrübe sahibi ve yenilikçi eğitimciler barındırmaktadır.

Okul öğretmenlere ciddi sorumluluklar yüklemektedir. Örneğin, müfredatın getirmiş olduğu yenilikler, velilerle olan ilişkiler, öğrencilerin akademik başarıları eğitimcilerin azimli ve disiplinli olmasını gerektirir.

Eğitimcinin öğrencilerle olan iletişim sürecinde samimi, dikkatli ve esnek olması gerekir. Öğretmenin sabit fikirli olması ya da öğrencinin hayatına müdahale etmesi pek istenmez. Kimsenin etkisinde kalmadan kendi yönlerini belirlemek isteseler de veliler buna engel olmaktadır.

Öğrencilerin istediklerini elde edebilmeleri için öncelikle veli engelini aşmaları gerekmektedir. Velilerin otoriter bir yapıya sahip olmaları çocuklarının üzerinde baskı oluşturmaktadır. Hayat tecrübeleri sayesinde çocuklarının önlerine çıkacak problemlere karşı çözüm yolları üretmektedirler. Öğretmenlerle yakın bir iletişim kurarak çözümlenemeyen problemleri ortadan kaldırırlar.

Tüm bu zor süreçlere rağmen öğretmenler eğitim sistemlerinden taviz vermeyerek geleceği yönlendirecek olan öğrencilerin hayatlarında iyi mevkilere gelebilmeleri için üzerlerine düşen görevi fazlasıyla yerine getirmektedirler.

d) Deneğin ifadesi

“...Kendime tekli ya da nallı anahtar seçtim çünkü kendimi başkasına benzetmem... Bir farklılığım mutlaka vardır... Veli kendisini geliştirmemekte olduğu için paslı tekli anahtarı kullandım... Öğrenciyi bayrağa benzeterek kendi hedeflerine yönelik gittiğini simgelemek istedim... Öğretmen disiplinli ve yönlendirici duruşuyla askere, okulu ise aydınlatıcı bir ampule benzettim...” gibi ifadeler kullanılmıştır.

Resim 26.Ö.E³⁰, Bay Öğretmen

3.3 VERİLERİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

3.3.1. Öğrencilerden Elde Edilen Verilerin Sonuçları

Metafor uygulaması yapılan 40 öğrenciden elde edilen veriler aşağıda tabloda sunulmuştur.

3.3.1.1. Erkek Öğrencilerin Verilerinin İstatistiksel Analizi

Bu bölümde, yukarıdaki sürecin sonucunda öğrenciler tarafından seçilen metaforlardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 1’de 22 erkek öğrencilerin seçmiş olduğu metafor sayısı (f) ve seçilen metafor sayılarına ait yüzdeler (%) hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular, frekans ve yüzde şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 1. Erkek Öğrencilerin İletişim Becerilerinin Sonuçları

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Küçük Şempanze	2	9	2	9	9	41	3	14	6	27
İğne	1	5	1	5	0	0	3	14	0	0
Lego Adam	0	0	4	18	8	36	2	9	2	9

Tablo 1'in devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dinozor	3	14	2	9	3	14	1	5	2	9
Top	4	18	0	0	2	9	0	0	1	5
Ampul	6	27	3	14	2	9	2	9	4	18
Cıvata	0	0	0	0	1	5	2	9	1	5
Makas	0	0	3	14	1	5	1	5	0	0
Kırmızı Zar	2	9	0	0	3	14	0	0	0	0
Sarı Zar	3	14	0	0	3	14	0	0	0	0

Tablo 1'in devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tır	2	9	0	0	0	0	1	5	0	0
Kırmızı Araba	0	0	0	0	1	5	0	0	1	5
Yeşil Araba	0	0	1	5	0	0	2	9	0	0
Sarı Araba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mavi Araba	0	0	0	0	0	0	1	5	1	5
Siyah Araba	0	0	0	0	2	9	0	0	0	0
Turuncu Araba	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0

Tablo 1'in devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	%	f	%	f
Çakmak	0	0	1	5	1	5	3	14	1	5
Kilit	3	14	2	9	1	5	1	5	0	0
Çoklu Anahtar	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0
Nallı Anahtar	0	0	0	0	0	0	2	9	0	0
Spor Anahtar	1	5	1	5	1	5	1	5	0	0
Tekli Anahtar	4	18	0	0	1	5	1	5	0	0
Küçük Anahtar	2	9	2	9	1	5	1	5	0	0

Tablo 1'in devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Bayrak	3	14	1	5	1	5	0	0	0	0
Silahlı Asker	0	0	3	14	1	5	3	14	3	14
Telsiz	3	14	1	5	1	5	0	0	0	0
El bombası	0	0	2	9	3	14	0	0	0	0
Yeşil taş	3	14	4	18	0	0	3	14	1	5
Sarı taş	2	9	1	5	1	5	3	14	1	5

Tablo 1'de ortalamalara bakıldığında en yüksek/düşük değerlere sahip ve hiç tercih edilmemiş olan metaforlar şunlardır:

Erkek öğrencilerin okul için seçtikleri metaforun %27'si ampul, %18'si top veya tekli anahtar objeleridir. Düşük oranda (%9) seçilen objeler şempanze, kırmızı zar, tır, küçük anahtar ve sarı taştır. Hiç tercih edilmemiş olan objeler ise lego adam, cıvata, makas, arabaların tümü, çakmak, çoklu ve nallı anahtar, silahlı asker ve el bombasıdır.

Öğretmen için kullandıkları objelerden %18'i lego adam veya yeşil taş, %14'ü ise ampul, makas ve silahlı askerdir. %9'u şempanze, dinazor, kilit, küçük anahtar ve el bombasıyken %5'i iğne, yeşil araba, çakmak, çoklu ve spor anahtar, bayrak, telsiz ve sarı taştır. Deneklerin seçmedikleri objeler ise top, civata, kırmızı ve sarı zar, tır, kırmızı, sarı, mavi, siyah ve turuncu araba, nallı ve tekli anahtardır.

Deneklerin %41'i, öğrenci için metafor karşılığı olarak şempanzeleri seçerken %36'sı lego adamı, %14'ü ise dinazor, kırmızı anahtarlık, sarı zar veya el bombasını seçmiştir. Düşük oranlarda (%9) top, ampul, siyah araba ve takiben (%5) civata, makas, kırmızı araba, yeşil araba, turuncu araba, çakmak, kilit, spor, tekli ve küçük anahtar, bayrak, silahlı asker, telsiz ve sarı taş seçilmiştir. Tercihlerin arasında yer almayan objeler ise iğne, tır, sarı ve mavi araba, çoklu ve nallı anahtar ve yeşil taştır.

Veliler için seçilen objelerin %14'ü şempanze, iğne, çakmak, silahlı asker, yeşil taş veya sarı taştır. %9'u lego adam, ampul, yeşil araba, civata, nallı anahtar seçerken, %5'i ise dinazor, makas, tır, mavi araba, kilit, çoklu, spor, tekli ve küçük anahtar seçmiştir. Seçilmeyen objeler ise, kırmızı top ve sarı zar, kırmızı, sarı, siyah ve turuncu araba, bayrak, telsiz ve el bombasıdır.

Erkek öğrencilerin kendilerini seçerken farklı oranlarda metafor tercih ettikleri görülmektedir. %27'si şempanzeyi, %18'i ampülü, %14'ü silahlı askeri %9'u lego adamı, dinozoru, %5'i ise topu, civatayı, kırmızı ve mavi arabayı, çakmağı, yeşil ve sarı taşı kendisi için seçmiştir. Seçilmeyen objeler arasında iğne, makas, kırmızı ve sarı zar, tır ve yeşil, sarı, siyah, turuncu araba, kilit, anahtarlar arasında çoklu, nallı, spor, tekli ve küçük anahtarlar, bayrak, telsiz ve el bombası bulunmaktadır.

Deneklere ölçek sonunda açık uçlu "Öğretmen/öğrenci/veli/okul için seçmiş olduğun obje...'dır. Neden bu objeyi seçtin?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki tabloda ele alınmıştır.

Elde edilen verilerin sonrasında, çalışmanın amacını taşıyan açık uçlu sorular üzerinde durulmaktadır;

- Deneklerin okula karşı tutumu, ilişkisi ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğretmenlere karşı tutumu, ilişkisi ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğrencilere karşı tutumu, ilişkisi ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin velilere karşı tutumu, ilişkisi ve iletişimi nasıldır?

Bu soruları temel alarak oluşturulan soruların sonucunda, deneklerin okul ilişkileri genel olarak aşağıda ele alınmaktadır.

Tablo 2. Erkek Öğrencilerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Ampul	6	İnsanların aydınlanmasını sağlar/Ufuklarımızı açarlar/Işık tutar.
Top	4	Büyüktür/Herkesi bir arada toplar
Tekli Anahtar	4	Okulun kapı anahtarıdır/Bilmediklerimizi öğretir/Gizemlidir/Tüm kapıların anahtarıdır (sihirli anahtar)
Dinozor	3	Güçlü ve liderliği ön plandadır/Disiplinlidir.
Sarı Zar	3	Eğlencelidir/Kutu gibidir.
Kilit	3	Okulun kapı kilididir/ Gizlilikleri içerir.
Bayrak	3	Hayatın en başındadır, zirvedir/Hedefe oluşmak ve başarıyı temsil eder.
Telsiz	3	İletişim merkezlidir/Her yere ve kişiye ulaşırlar.
Yeşil taş	3	Rahat ortam sağlar/ışık tutar.
Küçük Şempanze	2	Eğlencelidir/(siyah şempanze) resmi ve disiplinli olmasıyla birlikte olgunlaştırır.
Kırmızı Zar	2	Heyecanlıdır/Zevkli ortam sağlar.
Tır	2	Herkesi üstünde taşıyabilir/Uzun yola çıkılır.
Küçük anahtar	2	Gizliliklerin anahtarıdır /Kafamızdaki sorunları gizlice açar.
Sarı Taş	2	Değerlidir/Geleceğe ışık tutar.
İğne	1	Sıkabiliyor zorlayabiliyor.
Spor Anahtar	1	Resmiyeti belirtmektedir.

Tablo 2'ye bakıldığında denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yükledikleri görülür. Üretilen bazı benzetmelerin genel olarak kabul görülen anlamdan farklı bir şekilde algılandığı veya farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Görüldüğü üzere okul için belirtilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Birinci Soru: Erkek Öğrencilerin Okula Karşı Tutumu ve Okul ile İlişkileri Nasıldır?

Çalışmaların sonucuna göre erkek öğrencilerin seçtikleri metaforlarda okul üretkenliği ile zihinleri ve çevreyi bilinçlendiren bir yer olarak görülmektedir. Okul aynı zamanda büyüklüğü de simgelemektedir. Aslında okulun deneklerin bilinçaltında sıcak ve samimi gelmediği görülür.

Seçilmemiş olan objelerin sonucunda okulun geçici olmadığı, aksine bir süreklilik (arabalar) ifade ettiği şeklinde yorumlanabilir. Deneklerde zaman zaman okulda sıkılma durumları görülse de okulun mutsuzluk verici, bunaltıcı, yıpratıcı olmadığı da görülmektedir (metal objeler, ör. makas, cıvata).

Tablo 3. Erkek Öğrencilerin Öğretmen İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Lego Adam	4	Robot gibidir/Sevimlidir/Dikkat çekicidir.
Yeşil Taş	4	Huzurlu yaklaşır/Güvenli bir ışık tutar.
Ampul	3	Sürekli Fikirler Üretir/Her zaman bir çözüm yolu bulur/Bizi aydınlatır ve ufkumuzu açarlar.
Makas	3	Kararları kesindir/Kesin hükümlüdür/Doktoru hatırlatarak derdimize derman olur.
Silahlı Asker	3	Disiplinlidir/Ne derse o olur tavırları sergilerler/Genellikle savunma anındalar.
Küçük Şempanze	2	Samimidirler/Sevecendirler
Dinozor	2	Bağırdığında herkes ürperir/Sinirlidir.
Kilit	2	Gizemlidir/Her şeyi söylemeyerek, sırları tutabilir.
Küçük Anahtar	2	Sorun ve sıkıntıları hemen çözer.
El Bombası	2	Tüm kararlar onun elindedir.
İğne	1	İğneleyici konuşmalarında kırıcıdırlar.
Yeşil Araba	1	Huzurlu bir yola çıkılabilir.
Çakmak	1	Aydınlığı sağlar.
Çoklu Anahtar	1	Her şeyi bilir.
Spor Anahtar	1	Okulu temsil etmektedir
Bayrak	1	Öğrenciler onu takip ederler.
Telsiz	1	Velilerimizle iletişim halinde
Sarı Taş	1	Değerlidir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklenmiştir. Yapılan bazı benzetmelerde objelere genel olarak kabul görülen anlamdan farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Öğretmen için belirtilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

İkinci Soru: Erkek Öğrencilerin Öğretmenlere Karşı Tutumu ve Onlar ile İlişkileri Nasıldır?

Araştırma verilerine göre denekler öğretmenlerini samimi, barışçıl, sevecen ve kendilerine yakın bulmaktadırlar. Bunun yanı sıra içten içe disiplinden, fazla ilgilerinden ve eğitime karşı hassasiyetlerinden dolayı şikâyetçilerdir. Bu, öğretmenlerin bir yandan iyi bir eğitim vermek için çaba gösterirken diğer yandan zaman zaman kırıncı ve bunaltıcı davranışlar sergilemekte oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Seçilmemiş objelerin sonucunda ise öğretmenlerin yalnızca umut verici olmadıkları aksine uygulayıcı ve yönlendirici oldukları da söylenebilir (tekli/nallı anahtar, vb.).

Tablo 4. Erkek Öğrencilerin Öğrenci İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Şempanze	9	Yaramazlığı severler/Hareketlidirler/Güldürürler ve oyun oynamayı severler/Eğlenceyi bırakmazlar/Sevimlidirler.
Lego Adam	8	Sevimlidirler/Kimseye benzemezler. Herkes birbirinden farklıdır. Farklı özellikleri vardır/İstediği yöne yönebilir, hareketlidir.
Dinozor	3	Güçlüdür/Özgürdür.
Kırmızı Zar	3	Oynamayı severler/Eğlencelidirler.
Sarı Zar	3	Yaramazlık ve oyun peşindeler.
El Bombası	3	Tartışınca şiddetli tavırlar sergiliyorlar/İnatçılık yapabiliyorlar.
Top	2	Topu seviyorlar.
Ampul	2	Aydınlanıyorlar/Akıllanıyorlar.
Siyah Araba	2	Uzun yolculuklar yapmayı sever/Gezmeyi severler.
Cıvata	1	İnatçılık yapabilirler.

Tablo 4'ün devamı

Metaforlar	f	Gerekçesi
Makas	1	Arkadaşlarıyla ilişkilerini hemen kesebilir.
Kırmızı Araba	1	Hava atmaya severler.
Turuncu Araba	1	Macera yaşamayı çıkarlar.
Çakmak	1	Yakıcı ve yıkıcı olabilirler.
Kilit	1	Kendi aralarında gizledikleri şeyler vardır.
Spor Anahtar	1	Serbest takılırlar ve rahatlar.
Tekli Anahtar	1	Eski ve gizemli yerleri açar ve çözer.
Küçük Anahtar	1	Küçük sırları çözer.
Bayrak	1	Hür ve özgürdür.
Silahlı Asker	1	Arkadaşlarına karşı acımasız olabilirler.
Telsiz	1	Her zaman ulaşılabilir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklemişlerdir. Üretilen bazı benzetmelerin genel olarak kabul görülen anlamdan farklı bir şekilde algılandığı veya farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Görüldüğü üzere öğrenciler için belirtilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Üçüncü Soru: Erkek Öğrenci Deneklerin Diğer Öğrencilere Karşı Tutumu ve Onlar ile İlişkileri Nasıldır?

Denekler ilişkilerinde gerek arkadaşlarına gerekse diğer öğrencilere karşı dengesizlikler yaşayabilmektedir. Neşeli, sevecen bir o kadar da rahat özgür ve esnek yaşamayı arzulayan öğrenci portresi görülmektedir. Deneklere göre öğrenciler zaman zaman hırslı, eğitimlerinde başarılı hatta rekabet içerisinde olabilmektedirler. Öğrencilerin bencilce düşüncelere sahip, rekabetçi ve inatçı olduklarından da söz edilebilir.

Seçilmemiş olan objelerin sonucunda anlaşılan şudur ki, arkadaşlar arasında sinsiliğin, art niyetin ve öfkenin olmadığı görülmektedir (iğne, tır, vb.). İlişkilerinde tereddütsüz ve kararlı oldukları gözlenmektedir (çoklu/nallı anahtar, vb.).

Tablo 5. Erkek Öğrencilerin Veliler İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Şempanze	3	Sevecenler/Oyun oynayarak eğlendiriyorlar.
İğne	3	Bize bir şeyler iliklemeğe çalışıyorlar/İğneleyici ve kırııcı olabiliyorlar/Üzebiliyorlar.
Çakmak	3	Karanlıkta bırakmazlar/Zorlandığımız konularda ışık tutarlar.
Silahlı Asker	3	Babam asker/Disiplinlidirler/Kuralları vardır.
Yeşil Taş	3	Yol gösterirler/Rahatlık sunarlar.
Sarı Taş	3	Değerlidirler (elmas gibi)/Ön plana çıkarlar.
Lego Adam	2	(İnsan figürüne benzediği için seçilmiştir)/Liderdirler.
Ampul	2	Ufkumuzu açarlar/Işık tutarlar.
Cıvata	2	Her yere müdahale olurlar/kendilerini her yerde belli ederler
Yeşil Araba	2	Tatile çıkarlar
Nallı Anahtar	2	Şans vericiler/Hep iyi gelirler.
Dinozor	1	Sinirlidirler.
Makas	1	Mesleği doktordur.
Tır	1	Uzun yollara tüm aileyi taşıyabilir.
Mavi Araba	1	Gezmeyi severler.
Kilit	1	Her şeyi anlatmazlar.
Çoklu Anahtar	1	Her türlü soruna çare ve çözüm buluyorlar.
Spor Anahtar	1	Özgür ve rahattır.
Tekli Anahtar	1	Yaşlıdır.
Küçük Anahtar	1	Her yere ulaşıyorlar.

Tablo 5'e bakıldığında denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yükledikleri görülür. Yapılan bazı benzetmelerde, metaforlara genel olarak yansıttığı anlamdan farklı anlamlar yüklenilerek kullanıldığı görülmektedir. Veliler için kullanılan metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin farklı aile yapılarına sahip olmalarıdır.

Dördüncü Soru: Erkek Öğrencilerin Velilere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Deneklere göre veliler öğrencilere rahatlık sunan ve onların huzurlu olmalarını isteyen kişilerdir. Veliler genel olarak neşelidirler ve güzel vakit geçirmek

istemektedirler. Yaşanan sıkıntılardan uzak durmayı tercih ederek, problemlere çözüm üretebilmektedir. Daha iyi ve sağlıklı bir yaşam için mücadeleciler, fikirlerini ve isteklerini yerine getirmek istediklerinde ise zaman zaman sert ve kesin kararlı olabildikleri söylenebilir.

Seçilmemiş objelerin sonucunda ise veliler arasında hırs, öfke, geçimsizlik olmadığı belirtilebilir (zarlar, arabalar, vb.). Öğrenciler velileri güven duyulan ve yakın hissedilen kişiler olarak görmektedirler (telsiz, el bombası).

Tablo 6. Erkek Öğrencilerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Şempanze	6	Sevecen ve hareketliyim/Oyun oynayarak eğleniyorum.
Ampul	4	Güzel fikirler üretebiliyorum.
Silahlı Asker	3	Asker olmak isterim/Asker oyunları severim.
Lego Adam	2	Legoları seviyorum.
Dinozor	2	Güçlüyüm.
Top	1	Oynamayı seviyorum. Hoşuma gidiyor.
Cıvata	1	Her yerde kendimi kabul ettiririm.
Kırmızı Araba	1	Benim olmasını isterdim.
Mavi Araba	1	Gezmeyi seviyorum.
Çakmak	1	Ateş gibi hızlı koşarım.
Yeşil Taş	1	Sakinliği seviyorum.
Sarı Taş	1	Maden gibi köşelerim var.

Tablo 6'ya bakıldığında erkek öğrenciler kendilerini samimi, yaratıcı, üretken bir o kadar da kendinden emin olarak görmektedir. Hırslı olmalarına rağmen, huzur ve özgürlüğe değer vermiş ve bu yönde tercih yapmışlardır. Erkek öğrencilerin seçmedikleri objelerden anlaşılıyor ki, öğrenciler sert, kesin hükümlü (telsiz, vb.) aynı zamanda, karamsar ve ketum (kilit, vb.) değildirler.

3.3.1.2. Kız Öğrenci Verilerinin İstatistiksel Analizi

Bu bölümde yukarıdaki süreç sonucu kız öğrenciler tarafından seçilen metaforlardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 7’de 18 kız öğrencinin seçmiş olduğu metafor sayısı (f) ve seçilen metafor sayılarına ait yüzdeler (%) hesaplanmıştır.

Tablo 7. Kız Öğrencilerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Renkli Kalemler	4	22	5	28	5	28	5	28	2	11
Sol Anahtarı	1	6	2	11	3	17	1	6	4	22
Kelebek	1	6	3	17	1	6	2	11	6	33
Yüzük	0	0	4	22	1	6	7	38	1	6
Şirin Nesne	0	0	1	6	9	50	2	17	2	17

Tablo 7'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Törpü	0	0	0	0	0	0	3	17	0	0
Siyah Toka	0	0	0	0	1	6	2	11	0	0
Sarı Anahtarlık	3	17	4	22	1	6	0	0	0	0
Kırmızı Anahtarlık	3	17	0	0	1	6	2	11	0	0
Siyah Düğme	4	22	1	6	1	6	1	6	1	6
Beyaz Düğme	3	17	2	11	0	0	1	6	0	0
Kırmızı Düğme	2	11	0	0	0	0	2	11	0	0

Tablo 7'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Mavi Düğme	1	6	2	11	1	6	1	6	0	0
Siyah Taş	1	6	1	6	0	0	2	11	0	0
Mavi Taş	1	6	0	0	2	11	4	22	0	0
Beyaz Taş	2	11	5	28	1	6	1	6	1	6
Sarı Taş	4	22	1	6	1	6	1	6	1	6
Yeşil Taş	0	0	1	6	5	28	0	0	0	0
Yeşil ip	0	0	2	11	3	17	2	11	1	6

Tablo 7'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kırmızı İp	0	0	2	11	2	11	3	17	0	0
Beyaz İp	1	6	1	6	3	17	2	11	0	0
Mavi İp	2	11	2	11	1	6	2	11	0	0
Siyah Yumak	3	17	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 7'de görüldüğü gibi kız öğrenciler kendi metafor tercihlerinin %33'ünü kelebek, %22'sini sol anahtarı, %17'sini şirin nesne, %11'ini renkli kalemler ve %6'sını ise yüzük, siyah düğme, beyaz taş, sarı taş ve yeşil ip oluşturmaktadır. Hiç tercih edilmeyen objeler ise törpü, siyah toka, sarı ve kırmızı anahtarlık, beyaz düğme, yeşil taş, kırmızı ve mavi düğme, siyah, mavi ve yeşil taş, kırmızı, beyaz, mavi ipler ve siyah yumaktır.

Okul simgesi olarak %22'si renkli kalemleri, sarı taşı veya siyah düğmeyi, %17'si sarı ve kırmızı anahtarlığı, beyaz düğmeyi ve siyah yumağı. %11'i beyaz taşı ve mavi ipi metafor olarak seçmiştir. Geriye kalan yüzük, yeşil taş, yeşil ip, şirin nesne, törpü, siyah toka ve kırmızı ip gibi objeleri tercih etmemişlerdir.

Deneklerin %28'i öğretmenler için renkli kalemleri veya beyaz taşı, %22'si ise yüzük veya sarı anahtarlığı seçmişlerdir. Kız öğrencilerin %17'si bunun için kelebek objesini tercih ederken %11'i sol anahtarını, mavi düğmeyi, beyaz düğmeyi, yeşil, kırmızı ve mavi ipi kullanmıştır. En az oranda (%6) siyah, sarı ve yeşil taş, şirin nesne, siyah düğme ve beyaz ip seçilmiştir. Tercih edilmeyen objeler ise törpü, siyah toka, kırmızı anahtarlık, kırmızı düğme, mavi taş ve siyah yumaktır.

Öğrenciler için deneklerin %50'si şirin nesneyi seçmişlerdir. Bu yüksek oranı takiben %28'i renkli kalemleri ve yeşil taşı tercih etmiştir. %17'si sol anahtarını, yeşil ve beyaz ipi, %11'i ise mavi taşı ve kırmızı ipi tercih etmiştir. Seçilen objelerin %6'sı ise kelebek, yüzük, siyah toka, sarı ve kırmızı anahtarlık, siyah düğme ve mavi ipten oluşmaktadır. Metafor olarak kullanılmayan objeler ise kırmızı düğme, siyah taş, törpü, beyaz düğme ve siyah yumaktır.

Tablo 7'de görüldüğü gibi kız öğrencilerin %38'i velileri yüzük, %28'i renkli kalemler, %22'si de mavi taş olarak değerlendirmişlerdir. Diğer yandan %17'si şirin nesneyi, törpüyü ve kırmızı ipi, %11'i siyah tokayı, kırmızı anahtarı, kırmızı düğmeyi, siyah taşı, yeşil ipi, beyaz ve mavi ipi seçmiştir. Deneklerin %6'ı objeler arasından sol anahtarını, siyah, beyaz ve mavi düğmeyi, beyaz ve sarı taşı tercih etmiştir. Seçilmeyen objeler ise sarı anahtarlık, yeşil taş ve siyah düğmedir.

Deneklere ölçek sonunda "Öğretmen/öğrenci/veli/okul için seçmiş olduğun obje..."'dir. Neden bu objeyi seçtin?" açık uçlu sorusuna verilen yanıtları aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

Elde edilen verilerin sonrasında, çalışmanın amacını taşıyan açık uçlu sorular üzerinde durulmaktadır;

- Deneklerin okula karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğretmenlere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğrencilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin velilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?

Bu soruları temel alarak oluşturulan soruların sonucunda deneklerin okul ilişkileri genel olarak aşağıda ele alınmaktadır.

Tablo 8. Kız Öğrencilerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Renkli Kalemler	4	Yazmayı burada öğreniyoruz/Boyama kalemlerimiz oluyor/Renkli ve hareketlidir.
Sarı Taş	4	Işık gibi aydınlatır/Değerlidir/Şeffaftır.
Siyah Düğme	4	Sıkıntılar olabiliyor/Her şeyden büyüktür.
Sarı Anahtarlık	3	Resmidir/Okul ismini taşır./
Kırmızı Anahtarlık	3	Okulun kapısının anahtarıdır.
Beyaz Düğme	3	Temizdir/Bize iliklendi.
Siyah Yumak	3	Büyüktür.
Beyaz Taş	2	Değerlidir/Işıldatır insanı.
Mavi İp	2	Sonu gelmez/Sürekli.
Sol Anahtarı	1	Eğlencelidir/mutluluk getirir.
Kelebek	1	Rahattır.
Mavi Düğme	1	Resmiyeti simgeler/Okul düzenine benzer.
Siyah Taş	1	Disiplini yansıtır.
Mavi Taş	1	Maviyi seviyorum/Okulu da seviyorum.
Beyaz İp	1	Düzeni ve uzun bir yol gibidir.

Tablo 8'e bakıldığında denekler bazı metaforlara birden fazla anlam yüklemişlerdir. Üretilen bazı benzetmelerin genel olarak kabul görülen anlamdan farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Görüldüğü üzere okul için belirtilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır. Aynı zamanda deneklerin istek ve arzuları da değişkendir. Bu değişkenlikler kişilerin farklı karakterlerinden ve psikolojik algılarından da kaynaklanabilmektedir.

Birinci Soru: Kız Öğrencilerin Okula Karşı Tutumu ve Okul ile İlişkileri Nasıldır?

Denekler tarafından okulun kendilerine farklı farklı kapılar açtığı gibi, neşeli, eğlenceli, rahat ve esnek bir ortam sağladığı kabul edilmektedir. Ayrıca okulun büyük bir yapıya ve güce sahip olduğunun düşüncesindedirler. Bu yapı öğrenci için dikkat çekicidir ve okulun hayatında önemli bir yere sahip olduğunun göstergesidir. Okulun bu

güce sahip oluşu öğrenciyi zaman zaman olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Bunlar sınıfta kalma korkusu, velilerin okul başarısına göre değişen tutumları, sınıf arkadaşları arasındaki kabul edilebilme duygusu gibi endişeler yaratmaktadır.

Denekler tarafından okulun zor, sıkıcı ve zorlayıcı olmadığı (törpü, siyah toka, vb.) fakat çok da rahat ve esnek olmadığı da belirtiliyor (yeşil ip, yeşil taş, vb.).

Tablo 9. Kız Öğrencilerin Öğretmen İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Renkli Kalemler	5	Topuklu ayakkabıları vardır (sivri uçlarını benzetir)/Yanlarında hep kalem bulunur.
Beyaz Taş	4	Çok değerliler/Sevecenler/Güzellikler yaşatırlar.
Yüzük	4	Değerlidirler/İlgi çekiciler/güzel takılar takarlar.
Sarı Anahtarlık	4	Okulu temsil ediyorlar/Kimliklerine benziyor.
Kelebek	3	Huzur dolu, sıcakkanlı ve sevinç yayıyorlar/Mutlu ve rahatlar.
Sol Anahtarı	2	Eğlencelidirler/Oyun oynatır/Eğitimin ve bizim başlangıç sürecimiz.
Beyaz Düğme	2	Temizdirler/Huzurludurlar.
Mavi Düğme	2	Resmi kıyafetlerine benzerler/Sıcaklık sağlıyorlar.
Yeşil İp	2	Doğayı severler ve sevgileri süreklidir/Din kültürü öğretmenimdir.
Kırmızı İp	2	Sevgileri ömür boyudur/Hemen sıkılmazlar.
Mavi İp	2	Sabırlıdır/Huzuru sağlıyorlar.
Şirin Nesne	1	Seviyorum.
Siyah Düğme	1	Bizi hipnoz eder gibi ders anlatıyorlar.
Siyah Taş	1	Sınırimi bellidir.
Sarı Taş	1	Samimi ve gerçekçidir.
Yeşil Taş	1	Huzur ve güven vericidir.
Beyaz İp	1	Temiz ve titizlerdir.

Tablo 9’da görüldüğü gibi denekler bazı metaforlara birden fazla anlam yüklemişlerdir. Öğretmen için kullanılan metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

İkinci Soru: Kız Öğrencilerin Öğretmenlere Karşı Tutumu ve Onlar ile İlişkileri Nasıldır?

Öğretmenlerinin saflığı, ferahlığı, canlılığı ve sevecenliği konusunda hemfikir olan denekler, onları pozitif ve samimi olarak değerlendirmektedirler. Bu yakınlık ve güzel ilgi sayesinde denekler öğretmenlere daha çok değer vererek kendilerinin de aktif, başarılı ve üretken olmalarını sağlamaktadırlar.

Empati kurabilen öğretmenler için kullanmadıkları kırmızı renkli objeler ego ve bencilliği (kırmızı düğme, kırmızı anahtarlık) belirtmektedir. Aynı zamanda sert ve dominant olmadıkları için siyah toka, siyah yumak veya törpü seçmemektedirler.

Tablo 10. Kız Öğrencilerin Diğer Öğrenciler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Şirin Nesne	9	Sevimli ve sevecenler/Birbirlerine karşı saygılılar/Arkadaş canlısılar.
Renkli Kalemler	5	Herkesin karakteri birbirlerinden farklıdır/Farklı fikirler oluşturuyorlar.
Yeşil Taş	5	Doğa canlısıdır/Huzurlu ve sakin olmaktadır/Saygı ve hoşgörüdürler.
Sol Anahtarı	3	Eğlencelidirler/Müziği severler.
Yeşil İp	3	Doğayla iç içedirler/Uzun beraberlikleri vardır.
Beyaz İp	3	Samimi ve gerçekçiler/Saygılıdır.
Mavi Taş	2	Sağlıklı ve hayalleri çok severler.
Kırmızı İp	2	Başarılıdır/Çalışmalarında azimlidirler.
Kelebek	1	Özgür ve rahatlar.
Yüzük	1	Öne çıkarak ilgi görürler.
Siyah Toka	1	Tartışmaya müsaitler.
Sarı Anahtarlık	1	Hayalperesttirler.
Kırmızı Anahtarlık	1	Hırslıdır.
Siyah düğme	1	Karışık fikirler oluşturabilirler.
Mavi Düğme	1	Öğrencilerin formalarına benzer.
Beyaz Taş	1	Akılları ve fikirleri parlaktır.
Sarı Taş	1	İçi dışı birdir.
Mavi İp	1	Güzel iletişimler halindedirler.

Tablo 10'da görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklenmiştir. Üretilen bazı benzetmelerin, genel olarak kabul görülen anlamdan

farklı şekilde algılandığı veya farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Öğrenciler için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilirler. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Üçüncü Soru: Kız Öğrencilerin Diğer Öğrencilere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Görüldüğü gibi denekler, öğrencilere yakın, sevimli ve huzur dolu yaklaşımlar sergilemektedirler. 9-10 yaş civarında olmalarına rağmen diğer öğrencilerle iyi geçindikleri görülmektedir. Bu yaşlarda karşı cinsle anlaşamama gibi durumların olmasına rağmen, kendi aralarında gayet iyi ve sorunsuz anlaşmaktadırlar.

Seçilmemiş objelerden deneklerin gözünde öğrencilerin katı, bencil ve duygusuz olmadıkları (kırmızı düğme, siyah taş, vb.) anlaşılmaktadır. Pozitif bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 11. Kız Öğrencilerin Veliler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Yüzük	7	Değerlidirler/Bakımlıdır/İlgi çekerler/Saygındırlar.
Renkli Kalemler	5	Ders ve okulda yardımcıdır/Disiplinlidirler.
Mavi Taş	4	Huzurludurlar/Bir aradadırlar/Güven verirler.
Törpü	3	Her şeye karışırlar/Kızarken üzer ve kırarlar.
Kırmızı İp	3	Süslüdürler/Sosyal ilişkileri kuvvetlidir.
Kelebek	2	Huzurludurlar/Rahatlarıdır.
Şirin Nesne	2	Sevgi doludurlar.
Siyah Toka	2	Sıkıntılara uğrayabilirler.
Kırmızı Anahtarlık	2	Kişilere sınırlar koyarlar/Resmidirler.
Kırmızı Düğme	2	Her şeyi ve kişileri bir araya toplarlar.
Siyah Taş	2	Sıkıntılarını gizlerler/Karamsar olabilirler.
Yeşil İp	2	Rahatlık sağlarlar.
Beyaz İp	2	Güzel işlerle uğraşırlar.
Mavi İp	2	Mutludurlar.
Sol Anahtarı	1	Mutluluk yayarlar.
Siyah Düğme	1	Etkili konuşurlar.

Tablo 11'in devamı

Metaforlar	f	Gerekçesi
Beyaz Düğme	1	Temiz ve bakımlılar.
Mavi Düğme	1	Güzel giyinirler.
Beyaz Taş	1	Değerlidirler.
Sarı Taş	1	Her şeyi söylerler.

Tablo 11'e bakıldığında deneklerin bazı metaforlara birden fazla anlam yükledikleri görülür. Bazı objelere genel olarak kabul görülen anlamdan farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Veliler için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin farklı aile yapılarına sahip olmalarıdır.

Dördüncü Soru: Kız Öğrencilerin Velilere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Kız öğrencilerin velilere özel bir değer verdikleri ve önemsedikleri, sevdikleri, velilerde huzur buldukları görülmektedir. Deneklerle empati kurabilen velilerin, kimi zaman oldukça müdahaleci, hırslı ve öfkeli ve başarılı olmasını istedikleri çocuklarını zaman zaman bunaltıyor oldukları anlaşılmaktadır. Velilerin pek yeni fikir sunamadıkları, yaratıcı (sarı anahtar) ve otoriter olmadıkları (siyah düğme) seçmemiş oldukları objelerden anlaşılmaktadır.

Tablo 12. Kız Öğrencilerin Kendileri İçin Seçtikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Kelebek	6	Hür ve özgürüm/Kimseye bağlı değilim/Rahat ortamları bulurum.
Sol Anahtarı	4	Müziği severim/Hareket ve dans etmekten hoşlanırım.
Renkli Kalemler	2	Hedeflerim vardır/Başarılıyım.
Şirin Nesne	2	Samimi ve sevecenim/Arkadaşlarımı çok seviyorum.
Yüzük	1	İlgi çekmeyi severim.
Siyah Düğme	1	Herkesten farklıyım.
Beyaz Taş	1	Madenlere ilgim var.
Sarı Taş	1	Her yeri net bir şekilde görebiliyorum/Şeffaftır.
Yeşil İp	1	Doğayı severim.
Siyah Taş	1	Gizemliliği seviyorum.

Tablo 12'nin devamı

Metaforlar	f	Gerekçesi
Mavi Taş	1	Huzurlu ve sakin yaşıyorum.
Beyaz İp	1	Temiz ve saflıktan yanayım.

Tablo 12'de görüldüğü gibi kız öğrencileri genel olarak kendilerini huzurlu, özgür ve sevecen hissetmektedirler. Rahat ortamlarda bulunmayı sevdikleri gibi rahat iletişimlerden de hoşlandıkları görülmektedir. Arkadaşlarına karşı hırs ve öfke biriktirmemekte, anlayışlı ve uyumlu oldukları görülmektedir.

3.3.1.3. Öğrencilerin Karton Seçimlerinin Sonucu

Tablo 5’te deneklerin 5 karton ve desen arasından seçtikleri desen ve kartonların frekans ve yüzdeleri ele sıralamıştır. Kız ve erkek deneklerin değerleri birleştirilmiştir. Bu analizin amacı öğrencilerin genel kişilik özelliklerini saptamaktır.

Tablo 13. Öğrencilerin Karton Seçimleri

Karton	f	%
D Desenli Mavi Karton	14	35
A Desenli Kırmızı Karton	11	28
C Desenli Sarı Karton	10	25
E Desenli Beyaz Karton	3	8
B Desenli Yeşil Karton	2	5

Tablo 13’te görüldüğü üzere D desenli mavi karton %35 oranında seçilmiştir. A desenli kırmızı karton %28, C desenli sarı karton %25, E desenli beyaz karton %8 ve B desenli yeşil karton %5 seçilmiştir.

Deneklerin bir kısmının rahat ve esnek; diğerlerinin hırslı, azimli ve başarı için mücadeleci tavırları dikkat çekicidir. Öğrencilerin kişisel analizleri önceki bölümlerde yapılmış olduğundan bu bölümde tekrar ayrıntıya girilmemiştir.

Araştırmada birden fazla metafor kullanılarak benzetme yoluna gidildiği görülmektedir. Bu seçimler aşağıdaki tabloya yansıtılmıştır.

Tablo 14. Öğrencilerin Birden Fazla Metaforlar Kullanımı

Metaforlar	Metafor sayıları				Toplam
	2	3	4	4'den fazla	
Okul	6	4	3	4	17
Öğretmen	6	7	4	2	19
Öğrenci	10	3	2	8	23
Veli	8	7	1	6	22

Tablo 14'te görüldüğü gibi birden fazla metafor en çok öğrenci ve veliler için kullanılmıştır. En az metafor ise okul için kullanılmıştır. Buradan öğrenci için, öğrenci ve veli ilişkilerini somut hale dönüştürmenin daha kolay olduğu görülmektedir.

3.3.1.4. Öğrenci Deneklerinin Metafor Pozisyonlamaları

Objeleri yerleştirme/pozisyonlandırmaları ardından elde edilen bir sonuçla tablo ortaya çıkmıştır. Bu tabloda pozisyonlandırmalar 5 kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar; kare (\square/\diamond), düz/paralel ($|/\equiv$), daire (\circ), ucu yukarıya bakan üçgen (\blacktriangle), ucu aşağıya bakan üçgendir (\blacktriangledown).

- Daire (\circ) şeklinde pozisyonlanan objeler: 4.K³, 4.K⁹, 4.K¹⁰, 4.K¹², 4.K¹³, 4.K¹⁷, 4.K¹⁸, 4.E²⁵, 4.E²⁸, 4.E³⁹, 4.E²⁹, 4.E³³, 4.E³⁶, 4.E³⁸
- Düz/Paralel ($|/\equiv$) şeklinde pozisyonlanan objeler: 4.K¹, 4.K⁶, 4.K¹¹, 4.K¹⁶, 4.E¹⁹, 4.E²⁰, 4.E²¹, 4.E²³, 4.E²⁶, 4.E³⁰, 4.E³¹, 4.E³⁵, 4.E⁴⁰
- Ucu yukarıya bakan Üçgen (\blacktriangle) şeklinde pozisyonlanan objeler: 4.K⁴, 4.K⁵, 4.K¹⁵, 4.E²⁴, 4.E²⁷, 4.E³⁴, 4.E³⁷
- Ucu aşağıya bakan Üçgen (\blacktriangledown) şeklinde pozisyonlanan objeler: 4.K², 4.K⁷, 4.K⁸, 4.E³²
- Kare (\square/\diamond) şeklinde pozisyonlanan objeler: 4.K¹⁴, 4.E²²

Bu beş kategori aşağıdaki tabloda verilmiştir;

Tablo 15. Kategorilere Ayrılan Pozisyonlandırmalar

Pozisyon Grupları	Öğrenci	
	f	%
Daire (○)	14	35
Düz/Paralel (/≡)	13	33
Ucu yukarıya bakan Üçgen (▲)	7	18
Ucu aşağıya bakan Üçgen (▼)	4	10
Kare (□/◇)	2	5

Tablo 15’de görüldüğü gibi öğrencilerin %35’ i daire, %33’ü düz/ paralel, %18’i ucu yukarıya bakan üçgen, %10’nu ise ucu aşağıya bakan üçgen ve %5’i kare olarak yerleştirmişlerdir.

Denekler yerleştirdikleri objelerin pozisyonlarını açıklarken daire şeklini “...ve... kişiler birbirlerine daha yakın /uzak.” diye açıklamışlardır. Düz veya paralellikte hiyerarşi düzenini belirtmişler, ucu yukarıya bakan üçgen için başta bir lider veya yönlendiren kişiyi yerleştirmişlerdir. Ucu aşağıya bakan üçgen için; aşağıda kalan kişinin gözlemci ama fazla müdahale edici olmayan, destekleyen ya da teşvik edici olduğu belirtilmiştir. Kare şeklindeki yerleştirmelere ise; “Herkes birbirleriyle iletişim halindedir”.

Genel olarak öğrencilerin gözünden bakıldığında, herkesin iç içe yerleştirilmesi kendilerini güvende hissetmelerinin yansımasıdır. Okul, öğretmen, öğrenci ve veli arasında dağınık da olsa bir iletişimin oluştuğu ve birbirlerine zaman zaman karıştıkları şeklinde yorumlanabilir. Metaforlar arasındaki sınırlılıkları ve diyalogları belirtmişlerdir.

Aşağıdaki tablo 16’da 40 deneğin, metafor uygulamalarındaki pozisyonlamaların değerlendirilmesi yapılacaktır. Değerlendirmelerde kız ve erkek öğrenciler birlikte ele alınmışlardır. Açıklama bölümünde deneklerin yakınlık veya uzaklık ölçütleriyle iletişimlerini ve ilişkilerini belirtilmektedir. Denekler bölümünde ise deneklerin yaptıkları, fotoğraflanmış olan metafor çalışmalarına verilen isimler yerleştirilmiştir. Tabloda frekans ve yüzdeler verilerek genel bir şablon ortaya çıkarmak hedeflenmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Metafor Pozisyonlamaları

Açıklamalar (değerlendirme)	Denekler (öğrenciler)	f	%
Okul, öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim	4.K ² , 4.K ⁵ , 4.K ⁹ , 4.K ¹² , 4.K ¹⁴ , 4.K ¹⁷ , 4.E ²⁰ , 4.E ²² , 4.E ²¹ , 4.E ²³ , 4.E ²⁶ , 4.E ³³ , 4.E ³⁷	13	33
Öğrencilerin veliler arasındaki yakın iletişim	4.E ²¹ , 4.E ²⁴ , 4.E ²⁵ , 4.E ³³ , 4.34.E, 4.E ³⁹ , 4.K ³ , 4.K ⁴ , 4.K ⁵ , 4.K ⁶ , 4.K ¹⁶ , 4.K ¹⁴ , 4.K ¹⁷	13	33
Öğrenciler ve veliler arasındaki iletişimsizlik	4.K ¹ , 4.K ⁷ , 4.K ¹² , 4.K ¹⁸ , 24.E ²⁰ , 4.E ²¹ , 4.E ²³ , 4.E ²⁶ , 4.E ²⁸ , 4.E ³⁷	10	25
Okul, öğretmen, öğrenci ve velilerin bir arada, iletişim halinde olmaları	4.K ³ , 4.K ⁴ , 4.K ⁶ , 4.K ⁹ , 4.K ¹³ , 4.K ¹⁴ , 4.E ²⁴ , 4.E ²⁷	8	20
Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki iletişimsizlik	4.K ² , 4.K ¹⁰ , 4.K ¹³ , 4.E ²⁵ , 4.E ³⁰ , 4.E ³⁵ , 4.E ³⁶	7	18
Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki yakın iletişim	4.K ¹⁶ , 4.E ²⁴ , 4.E ²⁷ , 4.E ³⁰ , 4.E ³² , 4.E ³¹	6	15
Öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim	4.K ¹⁵ , 4.K ⁷ , 4.K ¹¹ , 4.K ¹⁸ , 4.E ²⁸	5	13
Velinin öğretmenler arasındaki yakın iletişimi	4.K ² , 4.K ⁸ , 4.K ¹⁰ , 4.E ¹⁹ , 4.E ²⁰	5	13

Tablo 16’da görüldüğü gibi deneklere göre okul, öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim ve öğrencilerin velileriyle yakın iletişimi %33; öğrencilerin velileri ile yakın iletişimde olmamaları %25; okul, öğretmen, öğrenci ve velilerin bir arada, iletişim halinde olmaları %20; öğrencilerin öğretmenleri ile yakın iletişimde olmamaları %18; öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki yakın iletişim %15; öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim ve velinin öğretmenler arasındaki yakın iletişimi %13’tür.

Değerlendirmeye bakıldığında, deneklerin birlik içinde çalıştıkları ve çoğunun iletişim halinde olduğu görülse de, öğrencilerin ve velilerin arasındaki iletişim becerileri yine de değişiklik göstermektedir. Deneklerin bir kısmının öğretmen, öğrenci veya velilerle yakın ilişki sürdürürken bir kısmının da mesafeli oldukları görülmüştür. “Veliler ve öğretmenler arasındaki yakın iletişim” ve “öğrencilerin velileri ile yakın iletişimde olmamaları” yüzdelerine bakıldığında, bu yüzdelerin birbirlerine çok yakın olduğu görülmektedir. Bunun sonucunda da öğretmen ve velilerin arasındaki iletişimin olumlu olmadığı anlaşılmaktadır. Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişimin

seviyeli, resmi ve düşük olduğu gör÷lmektedir. Sadece öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkiler mesafeli gör÷lmektedir.

3.3.2. Öğretmenlerden Elde Edilen Verilerin Sonuçları

Metafor uygulanan 40 öğretmenden oluşan denek grubunun veri analizleri aşağıdaki tabloda sıralanmıştır.

3.3.2.1. Bay Öğretmenlere Ait Verilerinin İstatistiksel Analizi

Bu bölümde yukarıda süreç sonucu öğrenciler tarafından seçilen metaforlardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 17’de 14 bay öğretmenin seçmiş olduğu metafor sayısı (f) ve seçilen metafor sayılarına ait oranlar (%) hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 17. Bay Öğretmenlerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Küçük Şempanze	0	0	1	7	3	21	0	0	2	14
İğne	0	0	0	0	0	0	3	21	0	0
Lego Adam	0	0	1	7	1	7	2	14	0	0

Tablo 17'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Dinozor	0	0	2	14	1	7	1	7	0	0
Top	0	0	0	0	1	7	0	0	0	0
Ampul	3	21	2	14	2	14	0	0	0	0
Cıvata	0	0	0	0	1	7	0	0	0	0
Makas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kırmızı Zar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sarı Zar	0	0	0	0	0	0	1	7	0	0

Tablo 17'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tır	4	29	0	0	0	0	0	0	0	0
Kırmızı Araba	0	0	1	7	0	0	1	7	1	7
Yeşil Araba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sarı Araba	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0
Mavi Araba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siyah Araba	0	0	0	0	0	0	1	7	0	0

Tablo 17'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Turuncu Araba	0	0	0	0	0	0	1	7	0	0
Çakmak	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Kilit	0	0	0	0	3	21	0	0	0	0
Çoklu Anahtar	2	14	3	21	0	0	0	0	0	0
Nallı Anahtar	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
Spor Anahtar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tablo 17'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Tekli Anahtar	1	7	1	7	0	0	1	7	2	14
Küçük Anahtar	1	7	0	0	1	7	0	0	0	0
Bayrak	0	0	1	7	1	7	1	7	1	7
Silahlı Asker	0	0	1	7	0	0	0	0	0	0
Telsiz	2	14	0	0	0	0	0	0	0	0
El Bombası	0	0	0	0	0	0	1	7	0	0

Tablo 17'nin devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yeşil taş										
	0	0	1	7	0	0	1	7	0	0
Sarı Taş										
	0	0	0	0	2	14	0	0	0	0

Tablo 17'de görüldüğü gibi öğretmenler, okulları için (%29) tır objesini seçmişlerdir. %21'i bu metaforu ampul, %14'ü de çoklu anahtar veya telsiz olarak belirlemişlerdir. %7 tarafından çakmak, tekli ve küçük anahtar tercih edilirken; küçük şempanze, iğne, lego adam, dinozor, top, civata, makas, kırmızı zar, sarı zar, kırmızı, yeşil, sarı, mavi, siyah ve turuncu arabalar, nallı ve spor anahtar, kilit, bayrak, silahlı asker, el bombası, yeşil ve sarı taş seçilmemiştir.

Öğretmenler için seçilmiş objelerin %21 çoklu anahtar, %14'ü de ampul veya dinozordur. %7 oranında tercih edilen küçük şempanze, lego adam, kırmızı araba, sarı araba, tekli anahtar, bayrak, silahlı asker ve yeşil taştır. Seçilmemiş objeler ise tır, telsiz, çakmak, küçük anahtar, iğne, top, civata, makas, kırmızı zar, sarı zar, yeşil, mavi, siyah ve turuncu arabalar, nallı ve spor anahtar, kilit, el bombası ve sarı taştır.

Öğrenciler için büyük oranda (%21) küçük şempanze, kilit; (%14) ampul ve sarı taş gibi objeleri seçtiği görülmüştür. Öğrencilerin %7'si lego adam, dinozor, top, civata, küçük anahtar ve bayrak seçmiştir. Seçilmemiş objeler ise tır, çoklu anahtar, telsiz, çakmak, tekli anahtar, iğne, makas, kırmızı zar, sarı zar, kırmızı, yeşil, sarı, mavi, siyah ve turuncu arabalar, nallı ve spor anahtarlar, silahlı asker, el bombası ve yeşil taştır.

Velileri simgelemek üzere öğretmenlerin %21'i iğne, %14'ü lego adam, %7'si dinozor, sarı zar, kırmızı araba, siyah ve turuncu araba, tekli anahtar, bayrak, el bombası ve yeşil taşı seçmiştir. Seçilmeyenler ise tır, ampul, çoklu anahtar, telsiz, çakmak, küçük

anahtar, küçük şempanze, dinazor, top, cıvata, makas, kırmızı zar, yeşil, sarı, mavi ve turuncu arabalar, nallı ve spor anahtarlar, kilit, silahlı asker ve sarı taşdır.

Kendilerini simgelemek üzere öğretmenlerin %14'ü ile küçük şempanzeyi ve tekli anahtarı, %7'si kırmızı arabayı, nallı anahtarı ve bayrağı tercih etmiştir. Öğretmenlerin seçmedikleri objeler ise tır, ampul, çoklu anahtar, telsiz, çakmak, küçük anahtar, iğne, lego adam, dinazor, top, cıvata, makas, kırmızı zar, sarı zar, yeşil, sarı, mavi, siyah ve turuncu arabalar, spor anahtar, silahlı asker, kilit, el bombası, yeşil ve sarı taşdır.

Öğretmenlere ölçek sonunda açık uçlu; “Öğretmen/ öğrenci/ veli/ okul için seçmiş olduğun obje...’dır. Neden bu objeyi seçtin?” sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki tabloda ele alınmıştır.

Elde edilen verilerin sonrasında, çalışmanın amacını taşıyan açık uçlu sorular üzerinde durulmaktadır;

- Deneklerin okula karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğretmenlere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğrencilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin velilere karşı tutumu, ilişkileri ve iletişimi nasıldır?

Bu soruları temel alarak oluşturulan soruların sonucunda, deneklerin okul ilişkileri genel olarak aşağıda ele alınmaktadır.

Tablo 18. Bay Öğretmenlerin Okul İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Tır	4	Herkesi taşır/Uzun bir yolculuğa çıkartır/kolay kolay yıkılmaz. Sağlamdır.
Ampul	3	Ufukları aydınlatır/Cahillikten kurtarır/Işık tutar insanlara.
Çoklu Anahtar	2	Her türlü eğitimi sağlar/Sorunları kolay çözer.
Çakmak	1	Yeni fikirler üretmesini sağlar.
Tekli Anahtar	1	Eski bir olgun yapıyla öğrencileri de olgunlaştırır.
Küçük anahtar	1	Her yere ulaşarak çözüm üretebilir.

Tablo 18'e bakıldığında denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklendiği görülmektedir. Bazı benzetmelerin, genel olarak kabul görülen anlamından

farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Okul için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Birinci Soru: Bay Öğretmenlerin Okulla Karşı Tutumu ve Okulla İlişkileri Nasıldır?

Deneklerin okulu her yükü barındırabilen, insanları yetiştiren ve geliştirmekte olan, insanların zihinlerini dinç tutan, yeni fikirler üretmelerini sağlayan büyük bir kurum olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Başarılı bir geleceğe ve ilerlemeye öncü olan okul, sağlıklı iletişim kurmayı ve ekip ruhuyla çalışmayı hedeflemektedir. Deneklerin seçmemiş oldukları objelerden hareketle de aynı değerlendirmeye varılabilir (makas, el bombası, asker, kilit vb.).

Tablo 19. Bay Öğretmenlerin Öğretmen Arkadaşları İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Çoklu Anahtar	3	Her türlü (pratik) düşüncelere ve fikirlere sahiptir/Yardımseverdir.
Ampul	2	Öğrencilere ışık tutar/Yönlendirir.
Dinozor	2	Hırçın ve öfkelidir/Kendini diğerlerinden üstün görür.
Küçük Şempanze	1	Eğlencelidir.
Lego Adam	1	Robot gibidir. Değişikliklere açık değildir.
Kırmızı Araba	1	Havalı ve bakımlıdır.
Sarı Araba	1	İlgi çekmeyi sever.
Tekli Anahtar	1	Olgundur ve kendisini yetiştirmez.
Bayrak	1	Öğrencilerin başında lider ve rehberdir.
Silahlı Asker	1	Kendisini savunma halindedir.
Yeşil taş	1	Huzurlu ve doğacıdır.

Tablo 19’da görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklenmiştir. Üretilen bazı benzetmeler ile, genel olarak objelere kabul edilen anlamından farklı anlamlar yüklendiği görülmektedir. Öğretmen için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

İkinci Soru: Bay Öğretmenlerin Diğer Öğretmenlere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Denekler, metaforları ile öğretmenler için her türlü kapıyı açan ve yardımsever tanımlamalarda bulunmuşlardır. Öğretmenler her durum için fikir üretebilen, yenilikçi, açık görüşlü ve başarılıdırlar. Zaman zaman disiplin sağlamak için kontrolden çıkabilmektedir, fakat işlerinde mükemmeliyetçilik arzusu nedeniyle hırslı, azimli ve cesur olmaktadır. Öğretmenlerin zorlayıcı ve baskıcı olmadıkları seçilmeyen objelerden anlaşılmaktadır. Öğrencilere karşı açık oldukları (kilit, iğne, çakmak, vb.) ve anlayışlı oldukları çıkarılabilir.

Tablo 20. Bay Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Küçük Şempanzeler	3	Yaramazdırlar/Eğlencelidirler/Ders hariç her şeye ilgi duyarlar.
Kilit	3	İçedönüktür/Her zaman yenilikler içindedirler/Yeni huyları çıkıyor.
Ampul	2	Zihinleri aydınlanıyor/Gün geçtikçe daha parlak fikirleri oluşuyor.
Sarı Taş	2	Şeffaftırlar/Hiçbir şey gizlemezler/İçleri dışları birdir.
Lego Adam	1	Robot gibiler/Yeni şeyler üretmekte zorlanırlar.
Dinozor	1	Damarlarına basmaya gelemiyorlar/Hemen sinirlenebiliyorlar.
Top	1	Oyun halindedirler.
Civata	1	Zorla bir yerlere yerleştirmeye ve öğretmeye çalıştırılıyorlar.
Küçük anahtar	1	Sorunları küçük ve geçicidir.
Bayrak	1	Bir hedefe yönelik koşmaktadırlar.

Tablo 20’de görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklenmiştir. Bazı benzetmelerde metaforların genel olarak kabul görülen anlamından farklı anlamlarında da kullanıldığı görülmektedir. Öğretmen için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılıklardır.

Üçüncü Soru: Bay Öğretmenlerin Öğrencilere Karşı Tutumu ve Onlar ile İlişkileri Nasıldır?

Denekler, öğrencileri bir yandan şirin ve sevecen diğer yandan hareketli ve hayalperest olarak görmektedirler. Eğlenceyi seven öğrenciler, oyun ve esneklikleriyle ön plana çıkarken yine içlerinde daha keşfedilmemiş birçok özellik taşımaktadırlar. Kendilerini çözme aşamasında olan öğrenciler, ilgi ve destek beklemektedirler. Öğrencilerin yönetimlerinde sıkıntı yaşamayan öğretmenler (makas, iğne, vb.)

öğrenciler arasında ulaşılmayacakları (anahtar, vb.) kişiliklerle karşılaşmadıklarını yansıtmışlardır.

Tablo 21. Bay Öğretmenlerin Veliler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
İğne	3	Her şeye karışırlar/iletişimleri rahatsız vericidir.
Lego Adam	2	Fikirleri sabittir.
Dinozor	1	Her an öfkelenebilirler.
Sarı Zar	1	Fikirleri hızlıca değişebilmektedir. Bir öyle bir böyledirler.
Kırmızı Araba	1	Keyiflerine düşkündürler.
Siyah Araba	1	Ağır ve her konuya hâkimdirler.
Turuncu Araba	1	Maceralı ve rahat karakterdedirler.
Tekli Anahtar	1	Fikirleri kolay kolay değişmez.
Bayrak	1	Kendi istediklerini yaptırırlar.
El Bombası	1	Her an patlayabilirler.
Yeşil taş	1	Huzur aramaktadırlar.

Tablo 21’de görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlara birden fazla anlam yüklenmiştir. Bazı benzetmelerde metaforların genel olarak kabul görülen anlamından farklı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Öğretmen için belirtilen metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılıklarıdır.

Dördüncü Soru: Bay Öğretmenlerin Velilere Karşı Tutumu ve Onlar ile İlişkileri Nasıldır?

Denekler, veliler için seçmiş oldukları objeler ile onların sivri dilli, zaman zaman inatçı, bildiklerini okuyan hatta fazlasıyla müdahaleci olduklarını belirlemişlerdir. Bunla birlikte seçmedikleri objelerden de velilerle iletişimde sorun yaşadıkları (telsiz, anahtar, vb.) söylenebilir.

Tablo 22. Bay Öğretmenlerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Küçük Şempanze	2	Eğlenceli ve komiğim/Aktiflik sağlarım.
Tekli Anahtar	2	Sorunlara çözüm bulurum/Olgunluk gösteririm.
Kırmızı Araba	1	Farklı yerleri keşif etmeyi severim.
Nallı Anahtarlık	1	Şans getirdiğime inanıyorum/Şanslıyım.
Bayrak	1	Liderim ve hedefe yönelik çalıştırıyorum.

Tablo 22’de görüldüğü gibi deneklerin, kendilerinden emin, özgürlüğünü önemseyen, bir o kadar da anlayışlı oldukları belirtilebilir. Aynı zamanda da deneklerin, eğlenmeyi seven ve çevresindekileri düzgün yönetebilen kişiler olduğu görülmektedir.

Öğretmenler kendilerini metafor olarak seçerken daha çok ‘öğretmen kategorisine’ yönelik değerlendirdiklerinden dolayı kendisini seçen fazla öğretmen bulunmamaktadır. Yani öğretmenler için seçtikleri metaforlara kendilerini de dâhil etmişlerdir.

3.3.2.2. Bayan Öğretmenden Elde Edilen Verilerin Sonuçları

Yukarıdaki süreç sonucunda öğrenciler tarafından seçilen metaforlardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Tablo 23’de 26 bayan öğretmenin seçmiş olduğu metafor sayısı (f) ve seçilen metafor oranları (%) hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 23. Bayan Öğretmenlerin İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Renkli Kalemler	9	35	10	38	9	35	1	4	1	4
Sol Anahtarı	0	0	4	15	2	8	1	4	2	8
Kelebek	1	4	3	12	5	19	1	4	2	8
Yüzük	1	4	3	12	1	4	5	19	1	4
Şirin Nesne	2	8	2	8	9	35	0	0	0	0

Tablo 23'ün devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Törpü	1	4	0	0	2	8	2	8	0	0
Siyah Toka	1	4	1	4	0	0	1	4	0	0
Sarı Anahtarlık	8	31	1	4	1	4	1	4	0	0
Kırmızı Anahtarlık	5	19	1	4	1	4	2	8	0	0
Siyah Düğme	3	12	2	8	0	0	2	8	1	4
Beyaz Düğme	0	0	2	8	0	0	0	0	0	0
Kırmızı Düğme	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0

Tablo 23'ün devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Mavi Düğme	0	0	1	4	1	4	0	0	0	0
Siyah Taş	1	4	1	4	0	0	1	4	1	4
Mavi Taş	1	4	2	8	0	0	0	0	2	8
Beyaz Taş	0	0	1	4	1	4	2	8	2	8
Sarı Taş	0	0	1	4	3	12	1	4	1	4
Yeşil Taş	0	0	3	12	0	0	1	4	1	4
Yeşil ip	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0

Tablo 23'ün devamı

Objeler	Metaforlar									
	Okul		Öğretmen		Öğrenci		Veli		Kendisi	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kırmızı İp	0	0	0	0	1	4	1	4	0	0
Beyaz İp	2	8	0	0	0	0	1	4	0	0
Mavi İp	0	0	1	4	1	4	0	0	0	0
Siyah Yumak	1	4	3	12	0	0	5	19	0	0

Tablo 23'e göre denekler %35'i tarafından kendilerini temsilen renkli kalemler, %31'i sarı anahtarlık, %19'u kırmızı anahtarlık ve %12'si ise siyah düğme seçilmiştir. Seçilen objeler arasında %4 oranında kelebek, yüzük, törpü, siyah toka, siyah taş, mavi taş ve siyah yumak bulunmaktadır. Hiç seçilmeyen objeler ise sol anahtarı, beyaz düğme, kırmızı düğme, mavi düğme, beyaz taş, sarı taş, yeşil taş, yeşil, kırmızı ve mavi iptir.

Deneklerin %38'i öğretmen metaforu olarak renkli kalemleri, %15'i sol anahtarını, %12'si kelebeği, yüzük, siyah yumak veya yeşil taşı, %8'i şirin objeyi, siyah, beyaz düğmeyi ve mavi taşı, %4'ü siyah tokayı, sarı ve kırmızı anahtarlığı, beyaz, siyah ve sarı taşı, mavi düğmeyi ve mavi ipi seçmiştir. Seçilmemiş objeler törpü, kırmızı düğme, yeşil, kırmızı ve beyaz iptir.

Metafor olarak öğrenciyi değerlendirmede deneklerin %35'i renkli kalemleri ve şirin nesneyi, %19'u kelebeği, %12 sarı taşı, %8 sol anahtarını ve törpüyü, %4 yüzüğü, sarı ve kırmızı anahtarlığı, mavi düğmeyi, beyaz taşı, kırmızı ve mavi ipi seçtiği görülmüştür. Denekler tarafından tercih edilmeyen objeler ise siyah, beyaz, kırmızı düğme, siyah, mavi ve yeşil taş, yeşil ve beyaz ip, siyah toka ve siyah yumaktır.

Görüldüğü gibi denekler %19'u velileri yüzük ve siyah yumak, %8'ini törpü, kırmızı anahtarlık, siyah düğme veya beyaz taş, %4'ünü renkli kalem, sol anahtarı, kelebek, siyah toka, sarı anahtar, kırmızı düğme, siyah, sarı ve yeşil taş, yeşil, kırmızı ve beyaz ip seçimiyle karşılamaktadır. Denekler tarafından tercih edilmeyen objeler ise beyaz ve mavi düğme, şirin nesne, mavi taş ve mavi iptir.

Deneklerin %8'i kendilerini sol anahtarı, kelebek, mavi ve beyaz taş, %4 renkli kalem, yüzük, siyah düğme, sarı, siyah ve yeşil taş olarak seçmiştir. Denekler tarafından tercih edilmeyen objeler ise şirin nesne, törpü, siyah toka, sarı ve kırmızı anahtarlık, beyaz, kırmızı ve mavi düğme, siyah yumak, yeşil, kırmızı, mavi ve beyaz iptir.

Elde edilen verilerin sonrasında, çalışmanın amacını taşıyan açık uçlu sorular üzerinde durulmaktadır;

- Deneklerin okula karşı tutumu, ilişki ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğretmenlere karşı tutumu, ilişki ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin öğrencilere karşı tutumu, ilişki ve iletişimi nasıldır?
- Deneklerin velilere karşı tutumu, ilişki ve iletişimi nasıldır?

Bu soruları temel alarak oluşturulan soruların sonucunda, deneklerin okul ilişkileri genel olarak aşağıda ele alınmaktadır.

Tablo 24. Bayan Öğretmenlerin Okul İçin Ürettikleri Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Renkli Kalemler	9	Üretkenlik sağlar/Yeni fikirleri barındırır/Her türlü kişileri bulundurur.
Sarı Anahtarlık	8	Resmi bir kurumdur/Herkesi birbirine bağlar/İletişimin sağlamlığını sağlar/Üretkenliğiyle etkilidir.
Kırmızı Anahtarlık	5	Hırslı ve başarı odaklı bir kurumdur/İlgileri çeken bir kurumdur/Sevilen bir kurumdur.
Siyah Düğme	3	Karışıklıklar olmaktadır/Dedikodular okul içinde dönmektedir.
Şirin Nesne	2	Sevilen, samimi bir kurumdur.
Beyaz İp	2	Uzun güzel yollara sevk eder/Başarıya yönlendirir.
Kelebek	1	Rahattır.
Yüzük	1	Değerli ve ilgi çekicidir.
Siyah Toka	1	Sorunlara çözüm üretilmemektedir.
Siyah Taş	1	Akıl küpü gibidir/Bilimi taşır.
Mavi Taş	1	Huzur vericidir.
Siyah Yumak	1	Büyük ve istenilmeyen sıkıntılar barındırır.

Tablo 24'e bakıldığında denekler bazı metaforlara birden fazla anlam yüklemişlerdir. Görüldüğü üzere okul için kullanılan metaforlar olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebeplerinden bazıları öğretmenlerin görüş, eğitim ve çalışma memnuniyeti farklılığıdır.

Birinci Soru: Bayan Öğretmenlerin Okulla Karşı Tutumu ve Okul ile İlişkileri Nasıldır?

Deneklere göre okul yeniliklerle dolu, üretken, vizyonu geniş ve başarılı kişiler yetiştirmeyi hedefleyen, sürekli gelişim içinde bir kurum olmalıdır. Kurum içerisindeki problem ve sıkıntıları dışa yansıtmamalıdır.

Okul için seçilmemiş objelerden (yeşil ip, vb.) okulun resmi ve disiplinli bir yer olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 25. Bayan Öğretmenlerin Diğer Öğretmenler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Renkli Kalemler	10	Değişik fikirler üretebiliyorlar/Tükenmiyorlar/öğrencilere yol çiziyorlar.
Sol Anahtarı	4	Eğitim-öğrenim süreci başlatan ana karakterdir/Yaratıcı ve eğlendiricidir/Mutluluk verir.
Kelebek	3	Özgürdür/Rahatına önem verir.
Siyah Yumak	3	Fazlasıyla dedikodu yapar/Sorunları büyütebilir.
Yeşil Taş	3	Huzur vericidir/Doğal ve samimi öğrenciye yaklaşır.
Şirin Nesne	2	Kişilere sevgisini gösterir/Yakın iletişim sağlar.

Tablo 25'in devamı

Metaforlar	f	Gerekçesi
Siyah Düğme	2	Öğrencileri hipnoz eder/iletişimi kuvvetlidir. Etkili konuşur.
Beyaz Düğme	2	Her kişiye uyum sağlar.
Mavi Taş	2	İletişimde sakin ve ılımlı yaklaşır.
Siyah Toka	1	Kırıcı ve sert bir üslupla konuşmalarda bulunabiliyor.
Sarı Anahtarlık	1	Zihni açar/Güven verir.
Kırmızı Anahtarlık	1	Hareketlendirmeye geçirir.
Mavi Düğme	1	Sükûneti sağlar.
Siyah Taş	1	Bilimi yansıtır.
Beyaz Taş	1	Temiz ve iyi niyetlidir.
Sarı Taş	1	İyi analiz yapabilir.
Mavi İp	1	Sabırlı ve hoşgörülüdür.

Tablo 25'te görüldüğü gibi denekler tarafından bazı metaforlar birden fazla anlam yüklemişlerdir. Üretilen bazı benzetmelerin, genel olarak kabul görülen anlamdan farklı bir şekilde algılandığı veya farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Öğretmen için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise öğretmenlerin diğer öğretmenlerin arasındaki yaş farklılığı olabilmektedir. Eğitim-öğretim süreçlerinde öğrencileri yönlendirme her öğretmen için farklıdır. Eğitimde amaç aynı olsa da süreci ve yöntemi farklı olabilmektedir.

İkinci Soru: Bayan Öğretmenlerin Diğer Öğretmenlere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Deneklere göre diğer öğretmenler, çevresindeki herkesle rahat empati kurarak onlara yardımcı ve yol gösterici olabilmektedir. Denekler, öğretmenleri çevresindekilerle iyi iletişim kuran, samimi, lider ve barışçıl kişiler olarak nitelendirmişlerdir. Onlara göre öğretmenler, kendilerine rahat ve esnek ortamlar yaratabilmektedirler. Öğretmenler, bazı sıkıntılar yaşasalar da kendilerinin bu sıkıntıları büyütmemeleri gerektiğinin bilincinde oldukları yorumlanabilir.

Bayan öğretmenler, kendilerini iyi bir yönetici, güvenilir bir lider ve iletişimle empati yeteneğine sahip kişiler olarak görmektedirler. Yeni fikir ve düşüncelere hazır olan öğretmenler, seçtikleri objeler ile kendilerine önem verdiklerini bundan dolayı da mesleklerinde başarılı olduklarını yansıtmaktadır.

Tablo 26. Bayan Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Renkli Kalemler	9	Farklı karakterlere sahiptirler/Hayata renkli bakıyorlar/ Hedeflerine eğitim sayesinde ulaşabiliyorlar/Kendilerini geliştiriyorlar.
Şirin Nesne	9	Samimi ve içtenler/Birlik ve beraberlik içerisinde oldukları/İyi ilişkiler kurabilmektedirler.
Kelebek	5	Rahatlarına düşkündürler/Kısıtlanmadan fazla hoşlanmıyorlar/Hayalperesttirler/Özgürler.
Sarı Taş	3	İçleri dışları birdir/Yalan söylemezler, söyleseler de anlaşılır. Şeffaflar/Yapmacık değildirler/Oldukları gibidirler.
Sol Anahtarı	2	Barışçıl ve huzurlulardır/Farklı yönere yönlendirilebilir.
Törpü	2	Ömür törpüsüdür/Eğitim sürecinde olgunlaşıyorlar.
Yüzük	1	Önemlidirler.
Sarı Anahtarlık	1	Üretici karaktere sahiptirler.
Kırmızı Anahtarlık	1	Özlerinde hırs ve azim vardır.
Mavi Düğme	1	İyi bir geleceğe ilklendirilmeye çalışılmıştır.
Beyaz Taş	1	İlgi isteyerek ilgi çekerler.
Kırmızı İp	1	Azimle zor ve zorlu yoldan geçmektedirler.
Mavi İp	1	Huzura ve rahata giden bir süreç içerisinde olduklarıdır.

Tablo 26’da görüldüğü gibi denekler bazı metaforlara birden fazla anlam yüklemişlerdir. Genel olarak metaforlara genel anlamından farklı manalar yüklediği görülmektedir. Öğrenciler için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Üçüncü Soru: Bayan Öğretmenlerin Öğrencilere Karşı Tutumu ve Onlarla İlişkileri Nasıldır?

Deneklere göre öğrenciler, farklı kişilikler ve davranışlar sergileseler de rahat, esnek, sevecen ve samimidirler. Bu nedenle denekler, kendileri ve öğrenciler arasında iletişimi güçlendirebilecek yapılar bulmaktadır. Denekler tarafından seçilmemiş objelere göre, öğrenciler olumsuzluk, zorluk ve sıkıntı barındırmamaktadırlar.

Tablo 27. Bayan Öğretmenlerin Veliler İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Yüzük	5	Çok değerli ve önemlidirler/Hassas ve narindirler/İlgi görmek istiyorlar/Bakımlı ve kendilerine ve çocuklarına özen gösterirler
Siyah Yumak	5	Sorunlarını biriktirir, patlamaya hazırdır/İletişimde sıkıntılar yaşatmaktadır/Çok inattır/Anlaşılması zordur.
Törpü	2	Fazlasıyla müdahalecidirler/Her konuda titizdirler.
Kırmızı Anahtarlık	2	Karakterlerini hemen yansıtır/Düşünce ve istekleri sabittir/İkna etmek zordur.

Tablo 27'nin devamı

Metaforlar	f	Gereçesi
Siyah Düğme	2	Şikâyetlerini fazla dile getirmektedirler/Farklı görüşler ve istekler içerisindedirler
Beyaz taş	2	İlgi görmek hoşlarına gider/Fazla titiz olduklarından kırıcı olabiliyorlar.
Renkli Kalemler	1	Birbirlerinden farklıdır ve farklı isteklerde bulunurlar.
Sol Anahtarı	1	Her şeyin başında yer almak istiyorlar.
Kelebek	1	Rahatları bozulmasını istiyorlar.
Siyah Toka	1	Saldırgan ve sivri dilli olabiliyorlar.
Sarı Anahtarlık	1	Yenilikçi karaktere sahipler.
Kırmızı Düğme	1	İlgili ve dikkatiler (eğitim konusunda).
Siyah Taş	1	Sınır ve iletişim seviyelerini belli ederler.
Sarı Taş	1	Açık sözlü ve nettirler.
Yeşil Taş	1	Rahat ve huzurlu olmaktan yanalar. Eğitim sürecine karışmazlar.
Yeşil İp	1	Rahatı amaçlamaktadırlar.
Kırmızı İp	1	Eğitim sürecinde hiçbir sıkıntıya tahammülleri yoktur.
Beyaz İp	1	Huzurlu ve sağlam gelecek arzularlar.

Tablo 27'ye bakıldığında denekler tarafından bazı metaforlar birden fazla anlam yüklemişlerdir. Üretilen bazı benzetmelerin, genel olarak kabul görülen anlamdan farklı bir şekilde algılandığı veya farklı manalar yüklendiği görülmektedir. Görüldüğü üzere veliler için belirtilen metaforlar, olumlu ve olumsuz olarak ayrılabilir. Bunun sebebi ise deneklerin görüş farklılığıdır.

Dördüncü Soru: Bayan Öğretmenlerin Velilere Karşı Tutumu ve Onla İlişkileri Nasıldır?

Metafor analizine göre, denekler velileri değerli, narin ve kırılgan olarak algılamaktadır. Denekler bu değerlendirmeleriyle aynı zamanda velilerin bir o kadar zor olduğunu düşünmektedirler. Velilerin mükemmel olma isteği zaman zaman arttığından veliler öğretmen deneklerin işlerine de karışarak bazı karmaşalara neden olabiliyorlar. Deneklerin seçmemiş oldukları objelerden, velilerin samimi olmadıkları, öğrenciye ve öğretmene destek çıkmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 28. Bayan Öğretmenlerin Kendileri İçin Kullandıkları Metaforlar

Metaforlar	f	Gerekçesi
Sol Anahtarı	2	Başlangıç noktasıyım/eğlenceli biriyim.
Kelebek	2	Özgür hareket edebiliyorum/Kısıtlamalardan uzağım.
Mavi Taş	2	Huzurluyum.
Beyaz Taş	2	Temiz ve art niyetsizim.
Renkli Kalemler	1	Yönlendiriciyim.
Yüzük	1	Değerliyim.
Siyah Düğme	1	Karamsarım.
Siyah Taş	1	Disiplinliyim.
Sarı Taş	1	Olayları anında çözerim ve kişileri hızlı tanıyarak analiz ederim.
Yeşil Taş	1	Doğacıyım.

Tablo 28’de görüldüğü gibi bayan öğretmenler kendilerini atılgan olarak görmektedirler. Kendilerine olduğu gibi iletişim ve ilişkilerine de özen göstermektedirler. Her şeyden önce ilişkilerinde samimiyet ve güven öncelik taşımaktadır.

Bay öğretmenler gibi bayan öğretmenler kendilerini temsil eden bir metafor seçerken daha çok ‘öğretmen kategorisine’ yönelik değerlendirdiklerinden dolayı kendisini bizzat seçen pek fazla öğretmen bulunmamaktadır. Yani öğretmenler için seçtikleri metaforlara kendilerini de dâhil etmişlerdir.

3.3.2.3. Öğretmen Verilerinin Sonuçları

Tablo 29’da deneklerin desenli 5 karton arasından seçtikleri frekans ve yüzdeler ele alınmıştır. Analiz esnasında bay ve bayan denekler birleştirilmiştir. Bu analizin amacı öğretmenlerin genel kişilik analizlerini belirlemektir.

Tablo 29. Öğretmenlerin Karton Seçimleri

Karton	f	%
D Desenli Mavi Karton	15	38
C Desenli Sarı Karton	8	20
A Desenli Kırmızı Karton	7	18
E Desenli Beyaz Karton	6	15
B Desenli Yeşil Karton	4	10

Tablo 29’da görüldüğü gibi deneklerin büyük çoğunluğu (%38) D desenli mavi kartonu seçmiştir. Bununla birlikte deneklerin %20’si C desenli sarı kartonu, %18’i A desenli kırmızı kartonu, %15’i E desenli beyaz kartonu, %10’u B desenli yeşil kartonu seçmiştir.

Öğretmenlerin geneli doğru, ılımlı, sakin bir o kadar da aktif, üretken ve pozitiflerdir. Ayrıntılı analizlerde daha önce belirtildiği gibi genel olarak vizyonları geniş öğretmenlerin her yeniliğe açık ve girişken oldukları söylenebilir. Empati kurarak insanlara karşı samimi yaklaşımlarıyla iyi birer yol göstericilerdir.

Öğretmenlerin seçtikleri objeler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 30. Öğretmenlerin Birden Fazla Metaforlar Kullanımı

Metaforlar	Metafor sayıları				Toplam
	2	3	4	4'den fazla	
Okul	5	2	1	-	8
Öğretmen	6	3	2	1	12
Öğrenci	3	4	-	1	8
Veli	3	2	-	-	5

Tablo 30' da görüldüğü gibi öğretmen, okul ve veli için en fazla iki obje kullanmışlardır. Öğrenci için ise üç obje tercih edilmiştir. Genel olarak bakıldığında en çok objeyi öğretmenler diğer öğretmenleri sembolize etmek (12) için, en az (5) objeyi ise veliler için seçmişlerdir. Bunun sebebi ise; eğitim sürecinde daha fazla öğretmen, öğrenci ilişkileri kendilerini ilgilendirdikleri olabilmektedir.

3.3.2.4. Öğretmen Deneklerin Metafor Pozisyonlandırmaları

Objeleri yerleştirme/pozisyonlandırmaları ardından elde edilen bir sonuçla tablo ortaya çıkmıştır. Bu tabloda pozisyonlandırmalar 5 kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar; kare (\square/\diamond), düz/paralel ($|/\equiv$), daire (\circ), ucu yukarıya bakan üçgen (\blacktriangle), ucu aşağıya bakan üçgendir (\blacktriangledown).

- Kare (\square/\diamond) şeklinde pozisyonlanan objeler: Ö.K³, Ö.K⁴, Ö.K⁸, Ö.K¹², Ö.K¹³, Ö.K¹⁸, Ö.K¹⁹, Ö.K²⁰, Ö.K²⁶, Ö.E³¹, Ö.E³³, Ö.E³², Ö.E³⁴, Ö.E³⁸, Ö.E³⁹
- Düz/Paralel ($|/\equiv$) şeklinde pozisyonlanan objeler: Ö.K⁵, Ö.K⁷, Ö.K⁹, Ö.K¹⁰, Ö.K¹⁴, Ö.K¹⁵, Ö.K¹⁶, Ö.K²³, Ö.K²⁴, Ö.E²⁸, Ö.E³⁰, Ö.E³⁵, Ö.E³⁷
- Daire (\circ) şeklinde pozisyonlanan objeler: Ö.K¹⁷, Ö.K²¹, Ö.E³⁶.
- Ucu yukarıya bakan üçgen (\blacktriangle) şeklinde pozisyonlanan objeler: Ö.K¹, Ö.E⁴, Ö.K⁶, Ö.K¹¹, Ö.K²², Ö.K²⁵,
- Ucu aşağıya bakan üçgen (\blacktriangledown) şeklinde pozisyonlanan objeler: Ö.K², Ö.E²⁷, Ö.E²⁹

Bu beş kategori aşağıdaki tabloda verilmiştir;

Tablo 31. Kategorilere Ayrılan Pozisyonlandırmalar

Pozisyon Grupları	Öğretmen		Öğrenci	
	f	%	f	%
Kare (\square/\diamond)	15	38	4	10
Düz/Paralel ($ /\equiv$)	13	33	11	28
Ucu yukarıya bakan Üçgen (\blacktriangle)	6	15	7	18
Ucu aşağıya bakan Üçgen (\blacktriangledown)	3	8	4	10
Daire (\circ)	3	8	14	35

Tablo 31’de görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğu metaforları kare şeklinde yerleştirmişlerdir. Bu durumu deneklerin bazıları şu şekilde açıklar; “Herkes öğrenci merkezli olmalıdır”, “Öğretmen her şeyi kontrol haline almıştır”, “Herkes birlik içinde uyumlu çalışmalıdır” Düz veya paralel yerleştirilen objeler ise, genel olarak hiyerarşi boyutuyla ifade edilmiştir. Daire şeklinde yerleştirmeler genellikle karışıktır.

Deneklerin açıklamalarında daha çok ilişki yakınlık ve uzaklıklarını belirttikleri ifade edilmiştir. Ucu yukarıya bakan üçgeninde en üst kısma yerleştirilen obje genel olarak yönlendiren ve ışık tutan olarak değerlendirilmiştir. Ucu aşağıya bakan üçgende ise, teşvik edici kişi en alta, değer veya önem taşıyan kişiler en üste yerleştirilmiştir.

Sonuç olarak öğretmenlerin pozisyonlandırmalarının %38'i kare şeklindedir. Kalan %33'ü düz /paralel, %6'sı ucu yukarıya bakan üçgen, %3'ü ise ucu aşağıya bakan üçgen ve daire şeklinde yerleştirilmiştir. Bu, ekip ruhunun öğretmenlerde fazla olduğu, birlik ve eşitliği düşüncelerini önemsedikleri, karşılıklı iletişime önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir. Öğrenciler öğretmenler ile karşılaştırıldığında öğrencilerin bakış açılarının farklılığı görülür.

Aşağıda yer alan tablo 32, 40 deneğin metafor uygulamalarındaki pozisyonlamaları görülmektedir. Değerlendirmelerde bay ve bayan öğretmen deneklerin verileri birleştirilmiştir. Açıklama bölümünde deneklerin metaforların yakınlık veya uzaklık ölçütleriyle iletişimleri ve ilişkileri belirtilmektedir. Denekler bölümünde deneklerin fotoğraflanmış olan metafor çalışmalarına verilen isimler (kodlar) yerleştirilmiştir. Tabloda frekans ve yüzdelerden yola çıkarak genel bir şablon oluşturulması hedeflenmiştir.

Tablo 32. Öğretmen Metafor Pozisyonlamaları

Açıklamalar (değerlendirme)	Denekler (öğrenciler)	f	%
Okul, öğretmen, öğrenci ve velilerin bir arada, iletişim halinde olmaları	Ö.K ⁸ , Ö.K ¹⁰ , Ö.K ¹¹ , Ö.K ¹² , Ö.K ¹³ , Ö.K ¹⁵ , Ö.K ¹⁶ , Ö.K ¹⁷ , Ö.K ¹⁸ , Ö.K ¹⁹ , Ö.K ²⁰ , Ö.K ²¹ , Ö.K ²² , Ö.K ²³ , Ö.K ²⁴ , Ö.K ²⁵ , Ö.K ²⁶ , Ö.E ²⁷ , Ö.E ³⁰ , Ö.E ³¹ , Ö.E ³² , Ö.E ³³ , Ö.E ³⁴ , Ö.E ³⁵ , Ö.E ³⁶ , Ö.E ³⁷ , Ö.E ³⁸	27	68
Öğrenciler ve veliler arasındaki iletişimsizlik	Ö.K ¹ , Ö.K ⁵ , Ö.K ¹⁰ , Ö.K ¹¹ , Ö.K ¹⁴ , Ö.K ¹⁹ , Ö.K ²³ , Ö.K ²⁴ , Ö.E ²⁸ , Ö.E ²⁹ , Ö.E ³⁵ , Ö.E ³⁸ , Ö.E ³⁹ , Ö.E ⁴⁰	14	35
Öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim	Ö.K ¹ , Ö.K ⁷ , Ö.K ⁹ , Ö.K ²² , Ö.K ²⁶ , Ö.E ²⁸ , Ö.E ²⁹ , Ö.E ³¹ , Ö.E ³⁵ , Ö.E ³⁹	10	25
Öğretmenler ve veliler arasındaki iletişimsizlik	Ö.K ² , Ö.K ⁵ , Ö.K ⁶ , Ö.K ⁷ , Ö.K ¹⁵ , Ö.K ¹⁴ , Ö.K ¹⁷ , Ö.K ²⁰ , Ö.K ²² , Ö.K ²⁴	10	25
Okul, öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişim	Ö.K ¹⁴ , Ö.E ²⁸ , Ö.E ²⁹ , Ö.E ³⁰ , Ö.E ⁴⁰	5	13
Öğrenciler ve veliler arasındaki yakın iletişim	Ö.K ² , Ö.K ¹² , Ö.K ¹⁵ , Ö.K ²³ , Ö.E ³⁷	5	13
Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki yakın iletişim	Ö.K ³ , Ö.E ³⁰	2	5
Öğretmenler ve veliler arasındaki yakın iletişim	Ö.K ⁹ , Ö.E ³¹	2	5
Öğretmenler ve öğrenciler arasındaki iletişimsizlik	Ö.K ¹²	1	3

Tablo 32’de görüldüğü gibi deneklere göre okul, öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki yakın iletişim oranı %68’dir. Öğrenciler ve veliler arasındaki iletişimsizlik oranı %35’i gösterirken öğrencilerin öğrencilerle olan yakın iletişim oranı %25’tir. Aynı oranda öğretmen ve veli arasındaki iletişimsizlik görülmektedir. Okul, öğretmen ve öğrenci arasındaki yakın iletişimin oranı öğrenci ve veli arasındaki iletişim oranı ile eşittir (%13). Yine öğretmenlerin, öğrencilerin ve velilerin arasındaki yakın iletişim oranı ile öğretmenlerin ve velilerin arasındaki iletişim oranı eşittir (%5). En düşük oran öğretmenlerin öğrencilerle yakın iletişimlerde olmamalarıdır (%3).

Değerlendirmenin ardından görülen şudur ki, aslında öğretmenler ekip halinde, yani okul, öğretmen, veli ve öğrencinin hep birlikte yakın iletişimde olumlu çalışmalar

yapmasını istemektedir. Fakat analizde görüldüğü gibi velilerin öğrencilerle yakından ilgilenmemeleri ve ayrıca öğretmenlerle yeterince iletişime geçmemeleri bunu engellemektedir. Deneklere göre öğretmen ve öğrenci arasındaki yakınlık oldukça iyidir. İletişimde ve ilişkilerinde öğrencilerle sıkıntı yaşamamaları mesleki hayatlarında önemli bir rol almaktadır. Velilerle olan ilişkilerindeki zayıflığın giderilmesi için farklı yaklaşımlar kullanılmalıdır. Öğretmenlerden beklenenler ve onlara yüklenen sorumlulukların yerine öğrencinin eğitimi, başarısı ve gelişimi için, okul, öğretmen ve veli bir araya gelerek sıkı bir çalışma içerisinde olmalıdır. Çünkü eğitim tek yönlü bir süreç değildir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma 2014–2016 yılında topladığı veriler ile Samsun’da bir vakıf ilköğretim kurumunun içerisindeki iletişim becerilerini ve ilişkilerini saptamayı amaçlamıştır. Bu amaçla 40’ar öğretmen ve öğrencinin okul, öğretmen, öğrenci, veli arasındaki iletişim becerileri ve ilişkileri değerlendirilmiştir.

Deneklere uygulanan metafor çalışmasının ardından oluşturulan analizin sonuçlarına göre öğretmenlerin diğer öğretmenler ve veliler ile olan iletişim becerilerinde yakın ve anlamlı ilişki görülmektedir. Öğretmenler zaman zaman diğer öğretmenlerle aynı fikirde olmasalar dahi öğrenci ve veliler ile ekip çalışmasını arzulamaktadırlar. Diğer yandan öğretmenlerin öğrenciler ile ilişkilerinde başarılı ve samimi oldukları görülmektedir. Fakat öğretmenlerin veliler ile olan ilişkilerinde yetersizliği dikkat çekicidir. Öğrencilere göre, öğrencilerin velileriyle olan iletişimleri öğretmenleriyle olan iletişimlerine kıyasla daha olumludur. Öğrencilerin başarılı bir eğitim hayatı için hem öğretmeni hem de velisi ile yakın iletişim halinde olmaları gereklidir. Aynı zamanda veli ve öğretmen ilişkisinin iyi olması gerekmektedir. Araştırma verileri öğretmen-öğrenci iletişimde bazı sıkıntıları göstermektedir. Öğretmenler öğrencilerle olan iletişimlerini yeterli görseler de öğrencilerin gözünde bu iletişim yetersizdir. Buradan şu sonuca varılabilir: Öğrencilere göre ekip olarak çalışan okul, öğretmen ve öğrenci olmalıyken öğretmenlere göre hedefledikleri başarıya ulaşmak için bu ekibe veli de dahil olmaktadır.

Sonuç olarak araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak iletişim becerilerinin artması ve güçlenmesi için aşağıdaki önerileri sunulabilir:

- Her dönem başında ve sonunda okulda sunulacak olan “Öğretmen-Öğrenci-Veli Motivasyon Birlik Beraberlik Çalışma Seminerleri” uygulanabilir. Bu seminerin içeriği ekip çalışmasını baz alarak
 - a) Kısa drama oyunları (skeç) sunumları
 - b) Yaratıcı drama uygulamaları
 - c) Eğitici oyunları
 - d) Rehber, sınıf ve branş öğretmenlerinin; veli ve öğrencilerin katılımını sağladıkları sanatsal etkinliklerde bulunmaları sağlanabilir.

- Dilek kutusu: Her sınıfta bir dilek kutusu bulundurulabilir. Öğretmenler, öğrenciler ve veliler hazırlanmış dilek kutularına paylaşmak istedikleri fikirleri isim belirtmeden yazarak kutuya atabilirler. Bu sayede yeni fikirler değerlendirilebilir.
- Veli, öğretmen ve öğrenciler ile sınıf gezisi gibi farklı etkinlikler yapılabilir.

Bu çalışmada kurumu oluşturan paydaşlar arasındaki iletişimi incelemede metaforik düşünme biçiminden yararlanmıştır. Çeşitli olayları, durumları, duygu ve hisleri metaforlar yoluyla anlamaya çalışmak, insanların algılamalarını kolaylaştıracak çerçeveler sunacağı gibi, bir açıdan da görme biçiminin aslında bir başka açıdan da görememe biçimi olduğuna ilişkin görüşleri destekleyerek önemli ipuçları sunmaktadır. Deneklerin karakterlerinin çözümlenmelerini ve sınırlılıklarını daha iyi ortaya koyabilmek adına metaforlarla yapılan uygulamalar açıklanmaktadır. Araştırmanın sonucunda deneklere uygulanan metafor çalışması, iletişim becerileri ve ilişkileri ile ilgilenenler için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Çalışma esnasında deneklere uygulanan metaforlarda kız ve erkeklerin hazine sandıklarında bulunan objelerin aynı olması değerlendirilebilir. Bunun sonucunda aynı cinsiyetler eşit değerlendirilmiş olur.
- Metafor tekniği uygulamasında kız ve erkek öğrencilere cinsiyetlerine göre sunulan hazine sandık tekniği çaprazlama yapılarak uygulanabilir. Yani bayan denekten, baylara göre uyarlanmış hazine sandığından objeler seçmesi istenebilir. Aynı şekilde bay deneklerin bayanlara göre uyarlanmış hazine sandığından objeler seçmesi istenebilir. Değerlendirme ve analiz esnasındaki seçim farklılıkları ölçülebilir.
- Metafor uygulaması esnasında ve uygulama sonrasında görüşülen denekler, bu süreçte kendilerini rahatlamış hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bu nedenle farklı kurumlarda çalışan bireylere de buna benzer metafor çalışmaları uygulanabilir. Bu uygulamanın ardından kurum içinde çalışanlar, kendilerini kurum dışında da başarılı ve motive olmuş hissedebilirler.
- Bu çalışmada uygulanmış olan “Hazine Sandıklı Metafor Tekniği” Türkiye’de psikologlar ve okullarda Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik uzmanları tarafından tanıtılıp uygulanabilir.

- İnsanlar ve kurumlar arasındaki iletişim becerilerini ölçmeyi amaçlayan bu çalışma ile vakıf ve devlet okulları arasındaki iletişim becerilerindeki farklılıklar ölçülebilir.
- Aynı şekilde bu çalışma, yurt içinde ve yurt dışında yaşayanlar arasındaki iletişim beceri farklılıklarını ölçmek için gerçekleştirilebilir.

Bu öneriler dâhilinde incelenen denekler üzerinde olumlu iletişim süreci geliştirmek adına gerekli çalışmalar yürütülüp bir sonuca bağlanmıştır. Yukarıda belirtilmiş öneriler bireyin bireysel ve toplumsal anlamda iletişim becerilerinin olumlu geliştirmesinin yanında ahlaki değerleri benimseyen olumlu bir bakış açısına sahip olma yolunda da önemli bir adım olarak da kabul edilebilir.

KAYNAKÇA

Akat, İlter. Budak, Gönül. Budak, Gülay. 2002, **İşletme Yönetimi**, İzmir: Barış Yayınları.

Akşehirli, Soner. 2005, "Çağdaş Metafor Teorisi", **Ege Edebiyat**, Kaynak: <http://www.ege-edebiyat.org/docs/257.doc>, (Erişim Tarihi: 06 Nisan 2016).

Arroya, Stephen. 1978, **Astrology, Psychology, and the Four Elements: An Energy Approach to Astrology and Its Use in the Counseling Arts**, California: CECS Publications.

Arslan, Metin. Bayrakçı, Mustafa. 2006, "Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim öğretim açısından incelenmesi", **Milli Eğitim, Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi**, Y. 25, S. 171, Kaynak: http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/171/171/8.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2016).

Atalayer, Faruk. 1994, **Temel Sanat Öğeleri**, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Baker, Kathryn A. 2002, **Related Chapters Include: Change Management; Knowledge Management; Leadership; Organizational Culture; Innovation, Organizational Communication**, Kaynak: <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/doe/benchmark/ch13.pdf>, (Erişim Tarihi: 06 Ağustos 2016).

Balcı, Ali. 2008, **Örgüt Mecazları**, Ankara: Ekinoks Yayınları.

Bandura, Albert. 1986, **Social Foundations of Thought and Action: A Social Cognitive Theory**, NJ: Prentice Hall: Englewood Cliffs.

Başaran, İbrahim Ethem. 2000, **Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul**, Ankara: Umut Yayın Dağıtım.

Ben-Peretz, Miriam. Mendelson, Nili. W. Kron, Friedrich. 2003, **How Teachers in Different Educational Context View Their Roles**, Teaching and Teacher Education 19.

Bigalı, Şeref. 1976, **Resim Sanatı**, İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Bolat, Salih. 1996, "Eğitim Örgütlerinde İletişim: H.Ü. Eğitim Fakültesi Uygulaması", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S. 12, ss. 75-80, Kaynak: <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1267-published.pdf>. (Erişim Tarihi: 10 Nisan 2016).

Boselie, Paul. Dietz, Graham. Boon, Corine. 2005, "Commonalities and Contradictions in HRM and Performance Research", **Human Resource Management Journal**, 15(3), 67- 94.

Bovee, L. Courtland. Thill, V. John. Wood, Marian Burk. Dovel, Georg P. 2000, **Foundation of Organization Structure. Management**, USA: McGraw Hill, Inc.

Buerk, Dorothy. 1982, **An experience with some able women who avoid mathematics**, For the Learning of Mathematics, FLM Publishing Association, Canada: Montreal, Quebec, 3 (2).

Cerit, Yusuf. 2008, "Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Müdür Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 6 (4), 693-712.

Chandra, Shuti. 2009, "18 Types of Metaphors" , Kaynak: <http://ezinearticles.com/?18-Types-of-Metaphors&id=3305146>, (Erişim Tarihi: 20 Nisan 2016).

Clarcken, Rodney H. 1997, **Five metaphors for educators**, Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association, Chicago.

Cohen, Michael. March, James. Olsen, Johan. 1972, "A Garbage can Model of Organizational Choice", **Administrative Science Quarterly**, 17 (1), 1- 25.

Cornelissen, P. Joep. Oswick, Cliff. Christensen, T.Lars. Phillips, Nelson. 2008, "Metaphor İn Organizational Research: Context, Modalities and İmplications for Research İntroduction", **Organization Studies**, 29 (7), 8-22.

Cüceloğlu, Doğan. 1987, **İnsan İnsana**, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Cüceloğlu, Doğan. 1999, **Yeniden İnsan İnsana**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çam, Ali T. 2006, **Türk Grafik Tasarımcıları "Logo"**, İstanbul: Alternatif Yayıncılık.

Çelikten, Mustafa. 2006, "Kültür ve Öğretmen Metaforları", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2 (21), 269-183.

Çınar, Bekir. 2008, "Teşbih (Benzetme) Sanatına Dilbilimsel bir Yaklaşım", **Modern Türklük Araştırmaları Dergisi**, Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, 5 (1), 129-142.

Çilenti, Kamuran. 1988, **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**, Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Demir, Kamile. 2000, **Örgütlerde İletişim Yönetimi, Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar**, Ed. Cevat Elma, Ankara: Anı Yayınlar.

Demiray, Uğur. 2008, **Etkili İletişim**, Ankara: Pegem Akademi.

Demirtaş, Mine. 2010, "Örgütsel İletişimin Verimlilik ve Etkinliğinde Yararlanılan İletişim Araçları ve Halkla İlişkiler Filmleri Örneği", **Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi**, 28 (1), 411-444.

Dervişcemaloğlu, Bahar. 2012, "Göstergebilim Sözlüğü", Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kaynak: <http://www.ege-e-debiyat.org/docs/506.pdf>, (Erişim Tarihi: 08 Ocak 2015).

Dökmen, Üstün. 1994, **İletişim Çatışmaları ve Empati**, İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Egan, Gerard. 1994, **Psikolojik Danışmaya Giriş**, Çev. Füsün Akkoyun, Ankara: Form Ofset.

Erdoğan, İlhan. 1991, **İşletmelerde Davranış**, İstanbul: Düşünce Basım Yayın Hizmetleri.

Ergin, Akif. 2008, **Eğitimde Etkili İletişim**, Ankara: Anı Yayıncılık.

Eroğlu, Erhan. İspir, Bilge. 2006, "Örgütsel İletişim Sürecinde Yönetimsel İkna ve Etkileme: Örnek Olay İncelemesi", II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu, Kaynak: http://if.kocaeli.edu.tr/hitsempozyum2006/kitap/07-Erhan_Eroglu_y.pdf, (Erişim Tarihi: 08 Ocak 2016).

Foltz, Roy. 1973, **Management By Communication**, Canada: Chilton Boat Company.

Frieling, Heinrich. 1968, **Gesetz der Farbe**, Göttingen, Zürich: Musterschmidt.

Güçlü, Nezahat. 1998, "Sınıfta Etkili Öğrenci-Öğretmen İletişiminin Kurulması", **G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi**, 18 (2), 61-64.

Güçlü, Nezahat. 2001, **İletişim**, Ankara: Nobel Yayınları.

Güler, Handan. 2008, **Algıların Ötesi: Bilinçaltı Reklamcılık Bilinçaltı Tüketici Davranışları Üzerindeki Etkileri**, Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Hogler, Raymond. Gross, A. Michael. Hartman, L. Jackie. Cunliffe, L. Ann. 2008, "Meaning in organizational communication: Why metaphor is the cake, not the icing", **Management Communication Quarterly**, 21 (3), 393-412.

İslimyeli, Nüzhet. 1977, **Türk Resim Sanatında Desenler**, Ankara: Ankara Sanat Yayınları.

Jacobs, Claus. Heracleous, Loizos T. 2006, "Constructing shared understanding: The role of embodied metaphors in organization development" **Journal of Applied Behavioral Science**, S. 42, ss. 207-226.

Kağıtçıbaşı, Çiğdem. 1988, **İnsan ve İnsanlar**, İstanbul: Evrim Basım Yayım Dağıtım.

Kalla, Hanna K. 2005, "Integrated Internal Communications: A Multidisciplinary Perspective", **Corporate Communications: An International Journal**, 10 (4), 302-314.

Kamlık, Ercüment. 1950, **Renklerin Armoni Sistemleri**, İstanbul: Cumhuriyet Matbaası.

Karamehmet, Bilge. 2012, **Kurumsal İletişimde Metafor**, İstanbul: Beta Basım A.Ş..

Kavcar, Cahit. Oğuzkan, Ferhan. Sever, Sedat. 2004, **Türkçe Öğretimi, Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin**, Ankara: Engin Yayınevi.

Kelly, Dawn. 1999, "Using Vision to Improve Organizational Communication", **Leadership & Organization Development Journal**, 21 (2), 92-101.

Kendall, E. Julie. Kendall, Kenneth E. 1993, **Metaphors and Methodologies: Living Beyond the Systems Machine**, *MIS Quarterly*, 17 (2), 149-171.

Kızılloluk, Hakkı. 2001, "Sınıf Ortamında Öğretmen Öğrenci İletişiminin Yatay veya Dikey Olmasının Öğrenme Üzerindeki Etkileri", **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, 25 (1), 151-159.

Köknel, Özcan. 1997, **İnsanı Anlamak**, İstanbul: Altın Kitaplar.

Kuchinke, K. Peter. 2001, "Metaphors and Paradigms for HRD Research and Practice", **Advances in Developing Human Resources**, 3(3), 366- 378.

Lahniger, Paul. 1999, **Lebendig und kreativ leiten präsentieren moderieren. Arbeits- und Methodenbuch für Teamentwicklung und qualifizierte Aus- & Weiterbildung**, Münster: Ökotopia Verlag.

Lakoff, George. Johnson, Mark. 1980, **Metaphors we live by**, Chicago: University of Chicago Press.

Larbi-Apau, A. Josephine. Moseley, James L. 2009, "Communication in Performance-Based Training and Instruction: From Design to Practice", *Science Approach*, **Information & Management**, 48 (7), 7-16.

Lindemann, Holger. 2015, **Die große Metaphern-Schatzkiste: Systemisch arbeiten mit Sprachbildern**, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Luhmann, Niklas. 2002, **Refah Devletlerinin Siyaset Teorisi**, Çev. Medeni Beyaztaş, Bakış Yayınları, İstanbul.

Marsick, Victoria J. 1990, "Altering the Paradigm for Theory Building and Research in Human Resource Development", **Human Resource Development Quarterly**, 1(1), 5- 24.

McCabe, Allyssa. 1988, Effect of different contexts on memory for metaphor. *Metaphor and Symbol*, 3 (2), 105-132.

MEB. 2013, "Çocuk Gelişimi ve Davranış Bozuklukları", Kaynak: http://cihanbeyliram.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/42/08/964695/dosyalar/2013_12/270326_24_ocukgeliimivedavranbozukluklar.pdf, (Erişim Tarihi: 28 Nisan 2015)

Menemenciğlu, Kemal. 2000, "Elementler", Kaynak: <http://www.hermetics.org/Element.html>, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2016).

Morgan, Gareth. 1998, **Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor**, İstanbul: MESS Yayınları.

Morgan, E. Susan. Reichert, Tom. 1999, "The message is in the metaphor: Assessing the comprehension of metaphors in advertisements", **Journal of Advertising**, 28 (4), 1-12.

Morton, J.L. 1995-2016, "The Meanings of Colors", Kaynak: <https://www.colormatters.com/color-symbolism/the-meanings-of-colors>, (Erişim Tarihi: 05 Ocak 2016).

Nietzsche, Friedrich. 1980, **Sämtliche Werke Kritische Studienausgabe in 15 Bänden**, Çev. Ragni Maria Gschwend, München: Deutscher Taschenbuch Verlag.

Nietzsche, Friedrich. 2002, **Güç İstenci: Bütün Değerleri Değiştirme Denemesi**, İstanbul: Birey Yayınları.

Nordquist, Richard. 2015, "13 Ways of Looking at a Metaphor" Kaynak: <http://grammar.about.com/od/rhetoricstyle/a/13metaphors.htm>, (Erişim Tarihi: 03 Temmuz 2015).

Nünning, Ansgar. Zierold, Martin. 2008, **Kommunikationskompetenzen, Erfolgreich kommunizieren in Studium und Berufsleben**, Stuttgart: Klett.

Oğuz, Ebru. Yılmaz, Kürşad. Taşdan, Murat. 2007, "İlköğretim Denetmenlerinin ve İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Denetim İnançları", Kırgızistan – Türkiye Manas Üniversitesi, **Sosyal Bilimler Dergisi**, S. 17, ss. 39-51.

Öksüz, Burcu. 2008, **Kurumsal İtibar ve İnsan Kaynakları Yönetimi İlişkisinin İncelenmesi**, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Onal, Güngör. 1997, **Halkla İlişkiler**, İstanbul: Türkmen Kitapevi.

Özdem, Emine. 2006, **Açık Hava Reklam Ortamlarında Görsel Tasarım**, İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özkartal, Mehmet. 2009, "Resim Sanatında Çizgi ve Çizgi Ritmi Üzerine", Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, **Sanat ve Tasarım Dergisi**, 1 (4), 55-72.

Öztürk, Çağrı. 2007, "Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmen Adayları "Coğrafya" Kavramına Yönelik Metafor Durumları", Ahi Evran Üniversitesi, **Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, 8 (2), 55-69.

Özünü, Ünsal. 2001, **Edebiyatta Dil Kullanımları**, İstanbul: Multilingual.

Paktin, Serdar. 2010, "Gennaration: Metafor ve İletişim", Kaynak: <http://paktin.com/2010/11/09/gennaration-metafor-ve-iletisim/>, (Erişim Tarihi: 11 Mart 2016).

Palmer, Ian. Dunford, Richard. 1996, "Understanding Organizations Through Metaphor", Ed. Cliff Oswick ve David Grant, **Organization Development: Metaphorical Explorations**, London: Pitman, 7- 19.

Rızvanoğlu, Kerem. 2007, **Grafik kullanıcı arayüzlerinde metaforların kültürlerarası kavranışı (Fransa ve Türkiye’de bir e-öğrenim sitesi üzerinden karşılaştırmalı bir çalışma)**, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Doktora Tezi.

Richardson, Julia. McKenna, Stephen. 2000, "Metaphorical ‘Types’ and Human Resource Management: Self- Selecting Expatriates", **Industrial and Commercial Training**, 32(6), 209- 218.

Robert, Tracey. Kelly, Virginia A. 2010, "Metaphor as an instrument for orchestrating change in counselor training and the counseling process", **Journal of Counseling and Development**, 88 (2), 182-188.

Saban, Ahmet. 2004, "Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 2 (2), 135-155.

Saban, Ahmet. 2008, Okula ilişkin Metaforlar, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, 14 (55), 459-496.

Sabuncuoğlu, Zeyyat. Tüz, Melek. 1995, **Örgütsel Psikoloji**, Bursa: Ezgi Kitapevi.

Salman, Yurdanur. 2003, "Dilin düş evreni: Eğretileme", **Kitaplık Dergisi**, 65, 55-58.

Schulz von Thun, Friedemann. 1981, **Miteinander reden 1. Störungen und Klärungen. Allgemeine Psychologie der Kommunikation**, Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag.

Semerci, Çetin. 2007, "Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış", **Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 31 (2), 125-140.

Serttaş, A. Ertike. 2010, **Reklam (Temel Kavramlar, Teknik Bilgiler, Örnekler)**, Ankara: Detay Yayıncılık.

Sevim, Oğuzhan. Veyis, Fatih. Kınay, Nilay. 2012, "Öğretmen Adayların Türkçeyile ilgili Algılarının Metaforlar Yoluyla Belirlenmesi: Atatürk Üniversitesi Örneği", **Uluslararası Cumhuriyet Eğitim Dergisi**, 1 (1), 38-47.

Shindell, Tom. Willis, Verna. 2001, "Analyzing HRD Metaphor- in- Use", **Advances in Human Resources**, 3(3), 309- 321.

Stadler, Marlene. 2016, "Farbwirkungen auf der psychischen Ebene", Kaynak: http://www.farbenundleben.de/farbwirkung/farbwirkung_psychisch.htm (Erişim Tarihi: 06 Nisan 2016).

Steen, Gerard. Gibbs, Raymond. 2004, "Questions about metaphor in literature", **European Journal of English Studies**, 8 (3), 337-354.

Talas, Derya. 2015, "Renkler ve Taşıdıkları Anlamlar",

Kaynak: <http://www.bilgiustam.com/beden-dilinde-renkler-ve-tasidiklari-anlamlar/>, (Erişim Tarihi: 17 Şubat 2016).

Tanrıverdi, Haluk. Adıgüzel, Orhan. Çiftçi, Münire. 2010, "Sağlık Yöneticilerine Ait İletişim", **Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 1 (11), 101-122.

TDK. 2016, "Töz", Kaynak:

[http:](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57f4e6ff8f2504.04678493)

[//www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57f4e6ff8f2504.04678493](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.57f4e6ff8f2504.04678493), (Erişim Tarihi: 09 Haziran 2015)

Teker, Ulufer. 2002, **Grafik Tasarım ve Reklam**, İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

Tekin, Tuba. 2015, "Psikolojik Danışman Ragıp Bayraktar ile Metafor Uygulama Çalışmaları üzerine söyleşi", Ragıp Bayraktar'ın evi, Samsun, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2015).

Telman, Nursel. Ünsal, Pınar. 2005, **İnsan İlişkilerinde İletişim**, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Tompkins, Penny. Lawley, James. 2002, "The magic of metaphor", **The Caroline Newsletter**.

Turani, Adnan. 1997, **Dünya Sanat Tarihi**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Tutar, Hasan. 2009, **Örgütsel İletişim**, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ulaş, B. Gizem. 2002, **İç Mekan Renk Düzenlemeleri**, İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Watkins, E. Karen. 1989, "Five Metaphors: Alternative Theories for Human Resource Development", Ed. Deane B. Gradous, *Systems Theory Applied to Human Resource Development*, Washington: **American Society for Training and Development**, 167- 184.

Weick, Karl. 1976, "Educational Organizations as Loosely Coupled Systems", **Administrative Science Quarterly**, 21(1), 1- 19.

Yavuzer, Haluk. 1993, **Çocuk Psikolojisi**, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Zillioğlu, Merih. 2003, **İletişim Nedir?**, İstanbul: Cem Yayınevi.

EKLER

RESİMLER

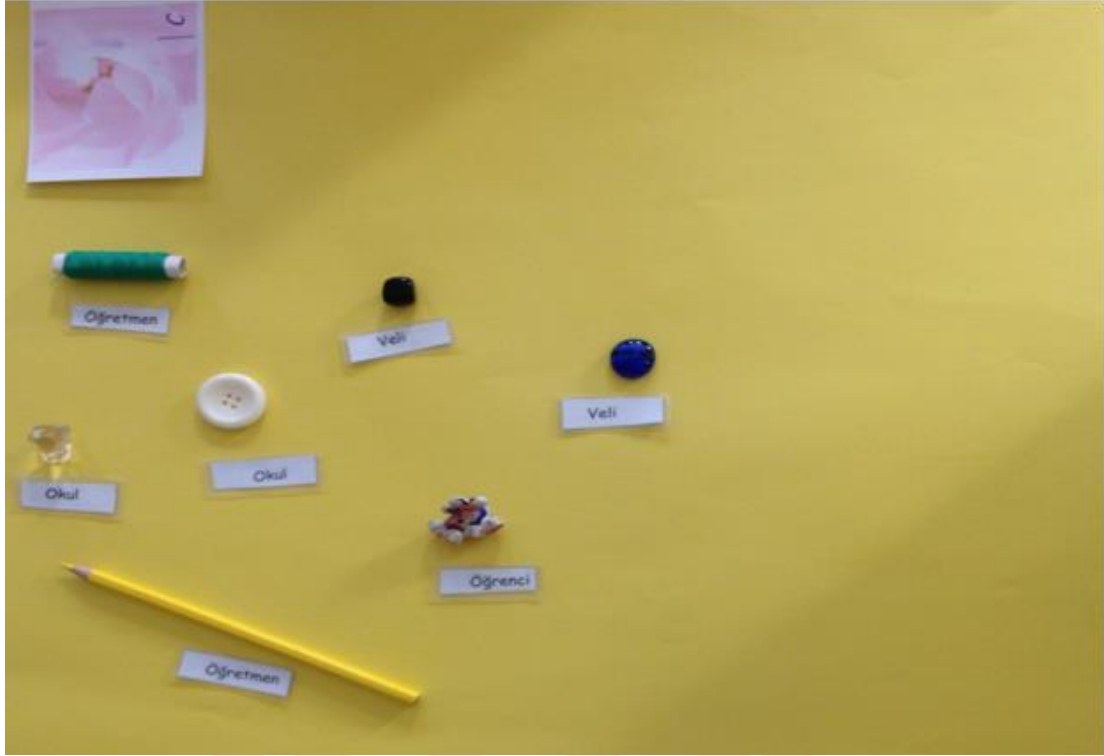
Öğrenci Denek Uygulanan Metaforlar

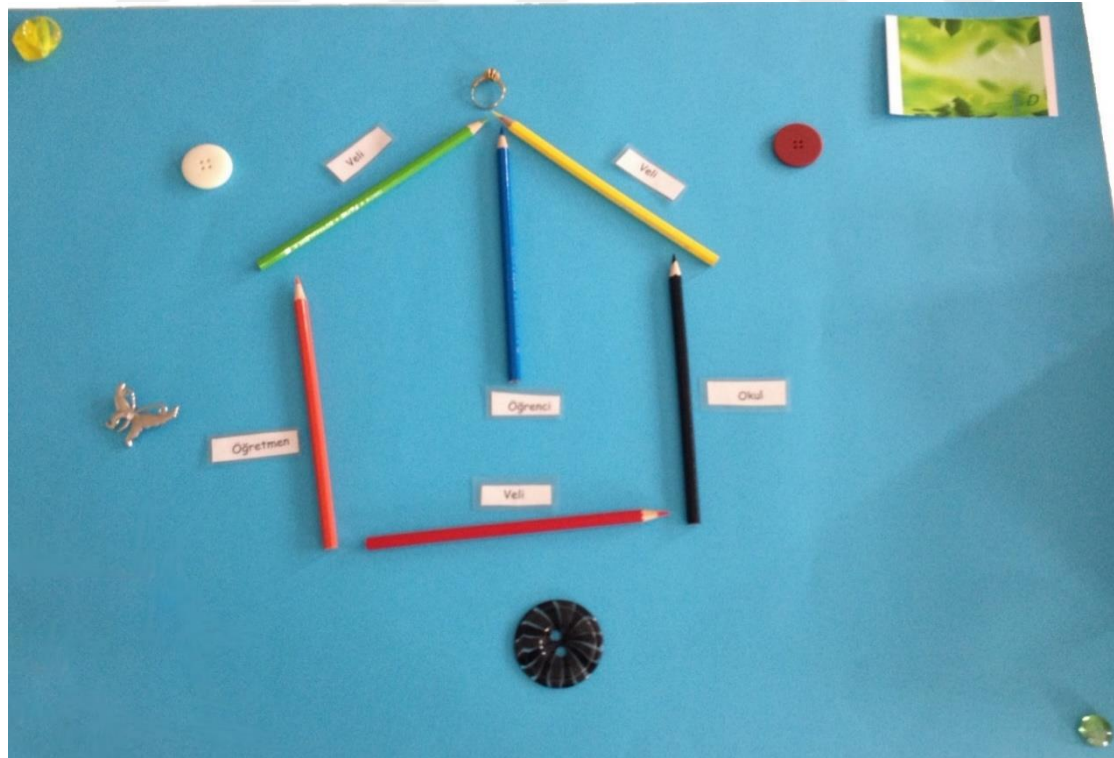
Resim 27. 4.K¹, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

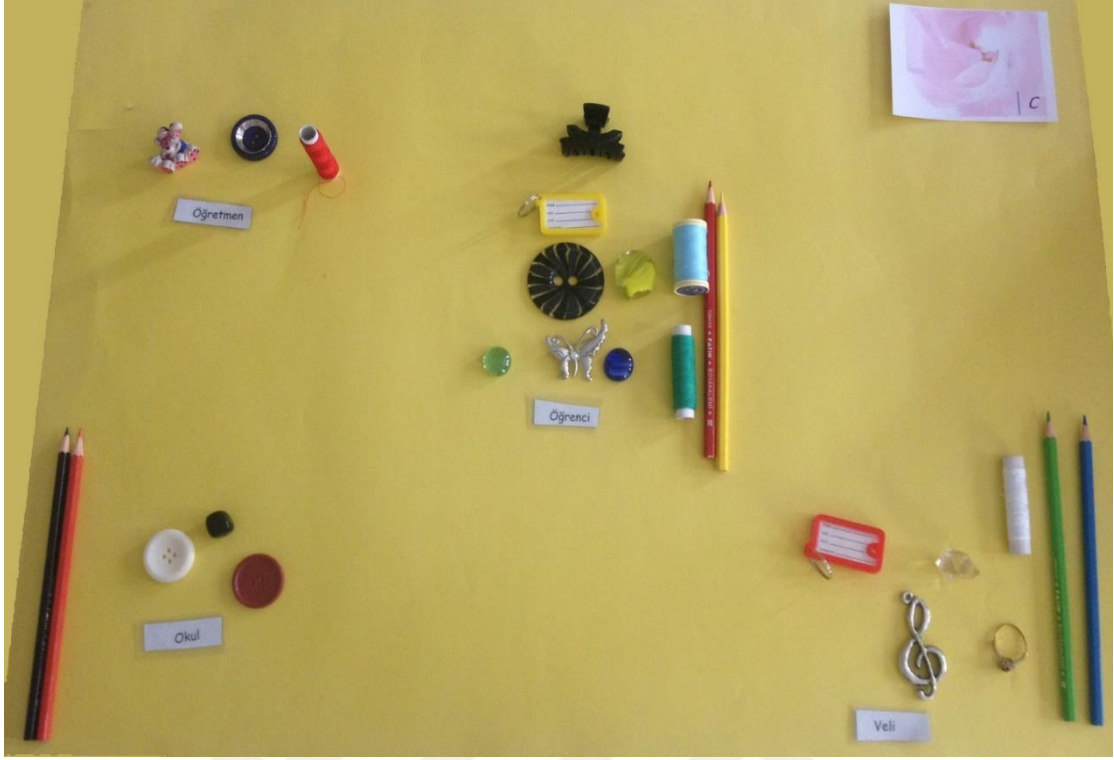
Resim 28. 4.K², 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 29. 4.K³, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

Resim 30. 4.K⁴, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

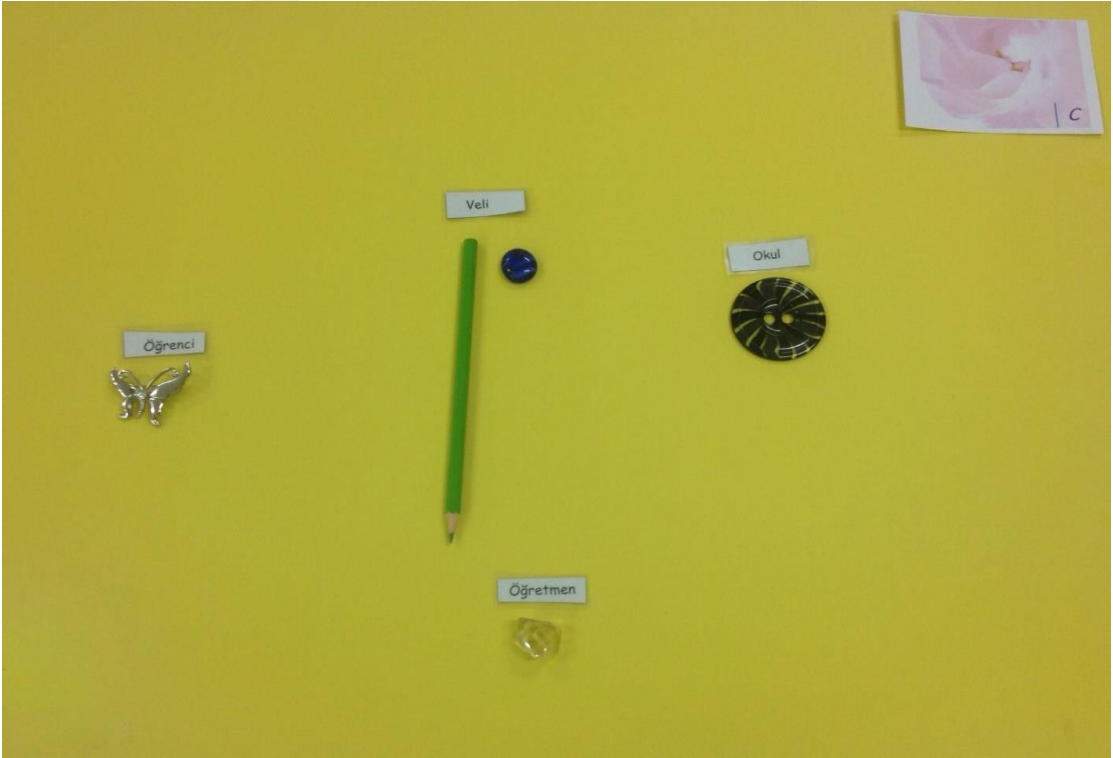
Resim 31. 4.K⁵, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

Resim 32. 4.K⁶, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 33. 4.K⁷, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 34. 4.K⁸, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 35. 4.K⁹, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

Resim 36. 4.K¹⁰, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

Resim 37. 4.K¹¹, 4. Sınıf, Kız, Yaş 9

Resim 38. 4.K¹², 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 39. 4.K¹³, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

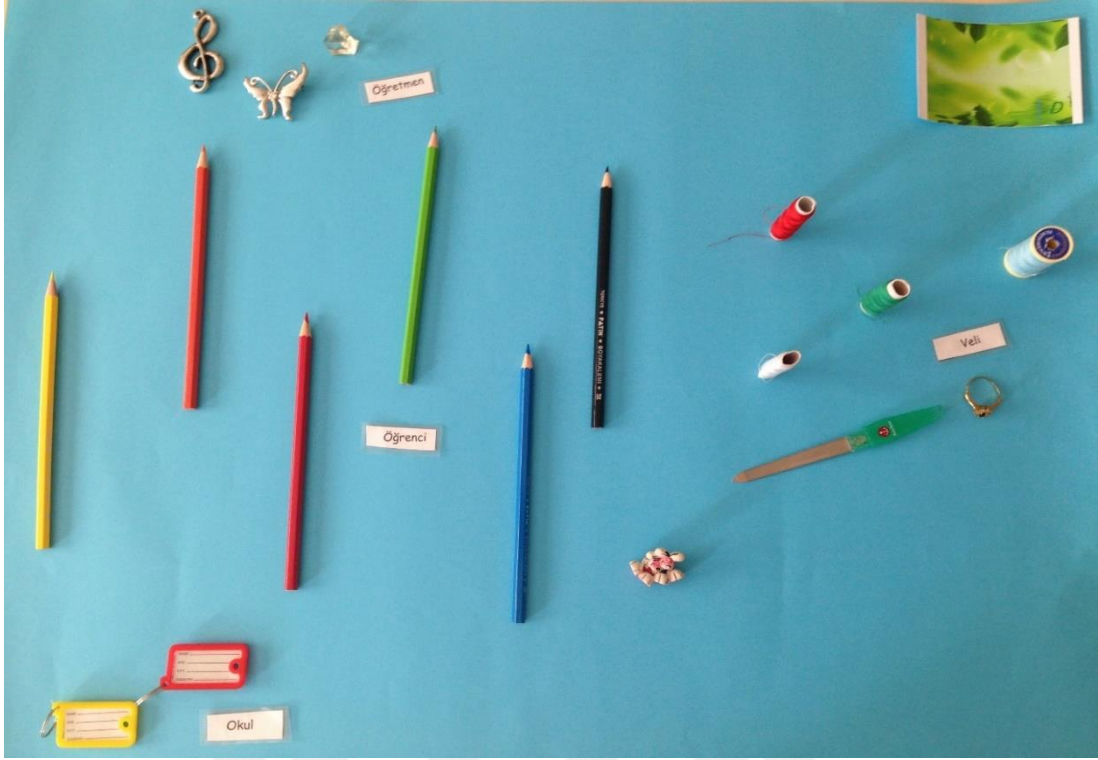
Resim 40. 4.K¹⁴, 4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 41. 4.K¹⁵,4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 42. 4.K¹⁶,4. Sınıf, Kız, Yaş 10

Resim 43. 4.K¹⁷,4. Sınıf, Kız, Yaş 9

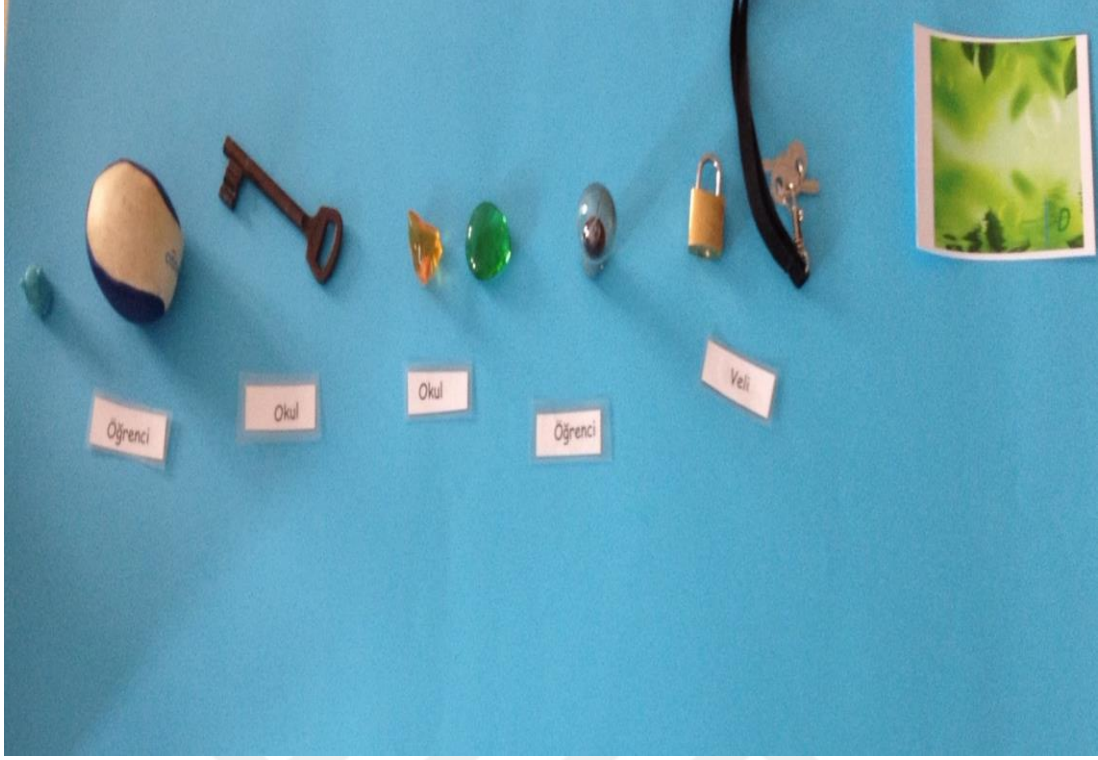
Resim 44. 4.K¹⁸,4. Sınıf, Kız, Yaş 9

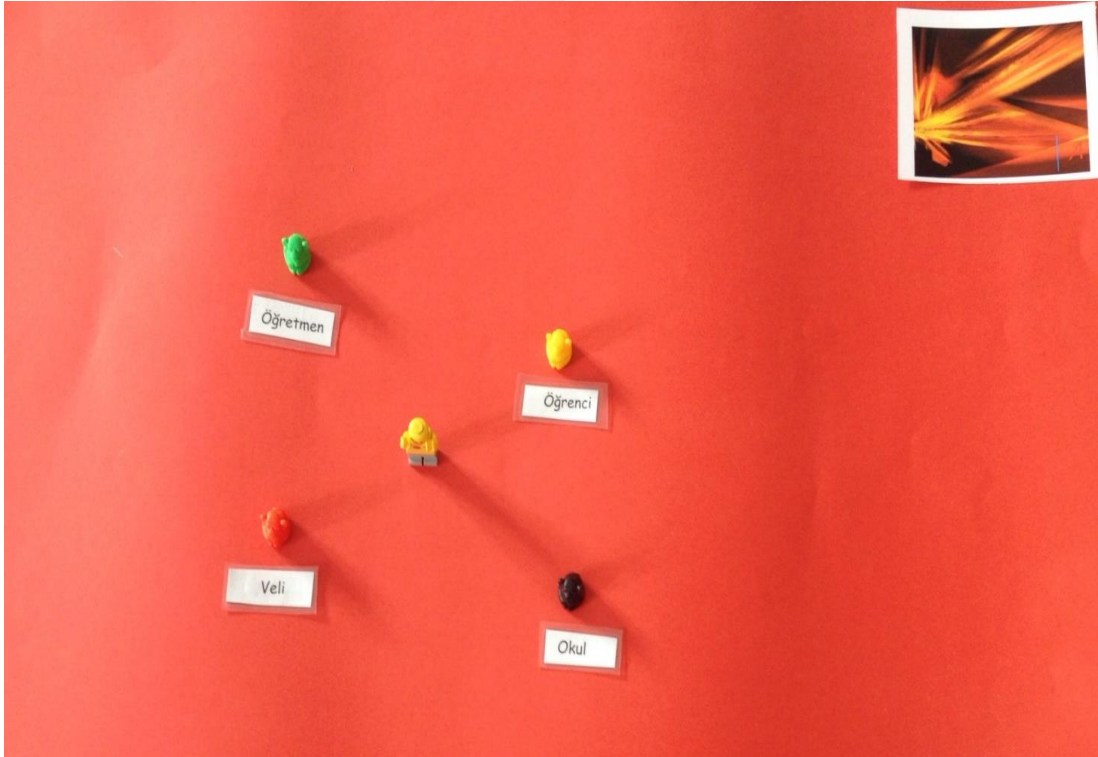
Resim 45. 4.E¹⁹, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 46. 4.E²⁰, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 47. 4.E²¹, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 48. 4.E²², 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 49. 4.E²³,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

Resim 50. 4.E²⁴,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

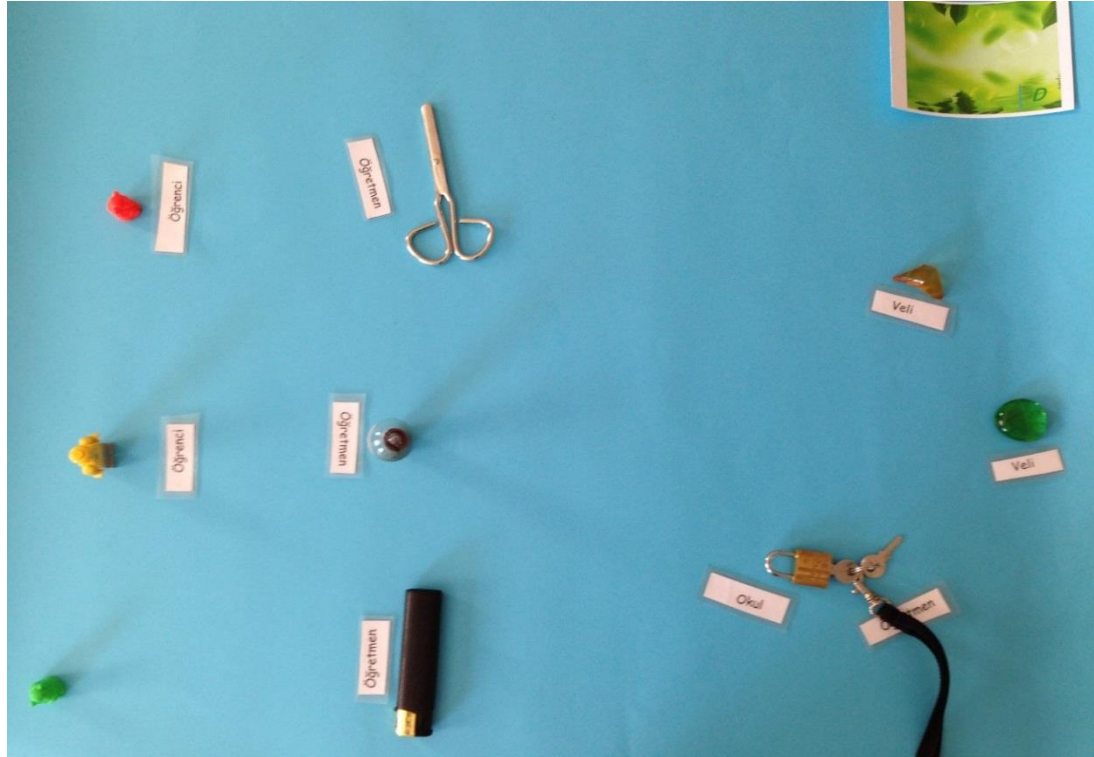
Resim 51. 4.E²⁵,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

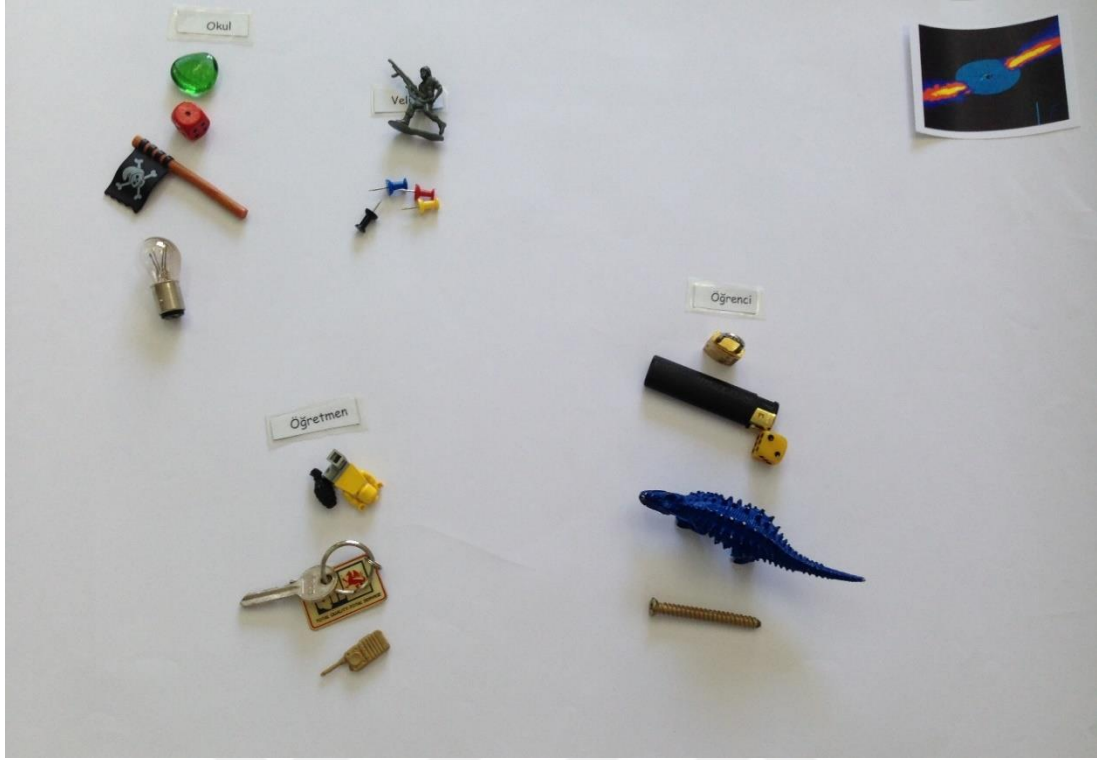
Resim 52. 4.E²⁶,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

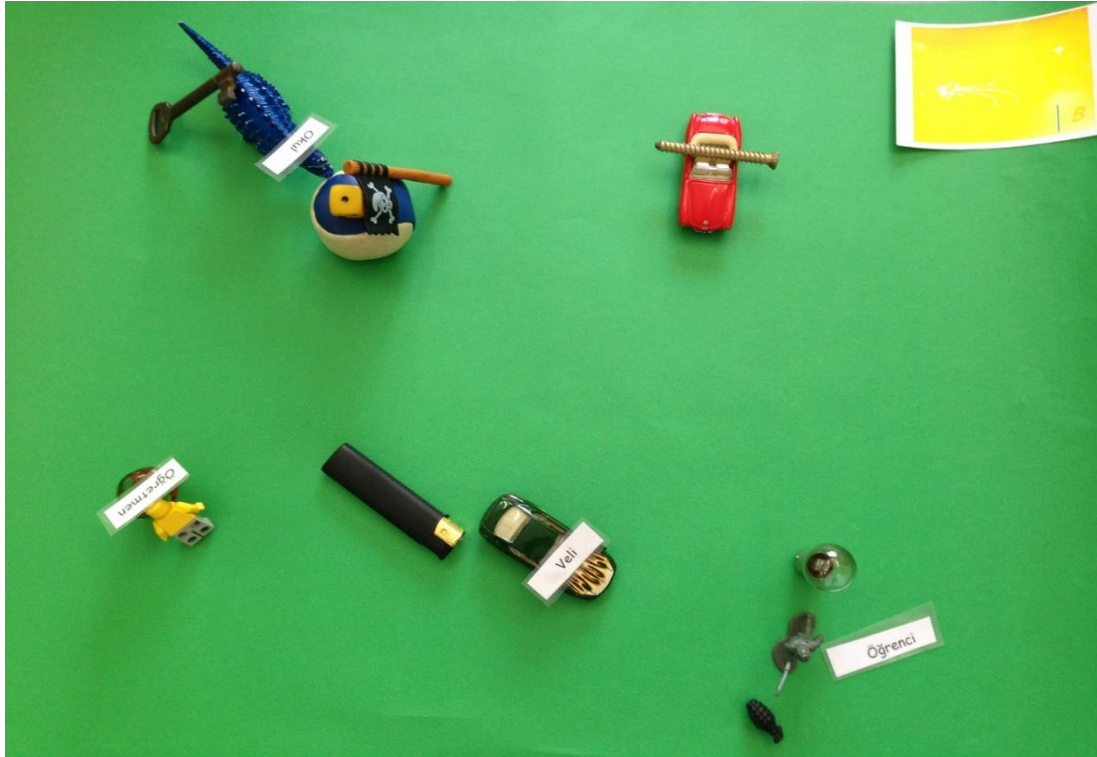
Resim 53. 4.E²⁷,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

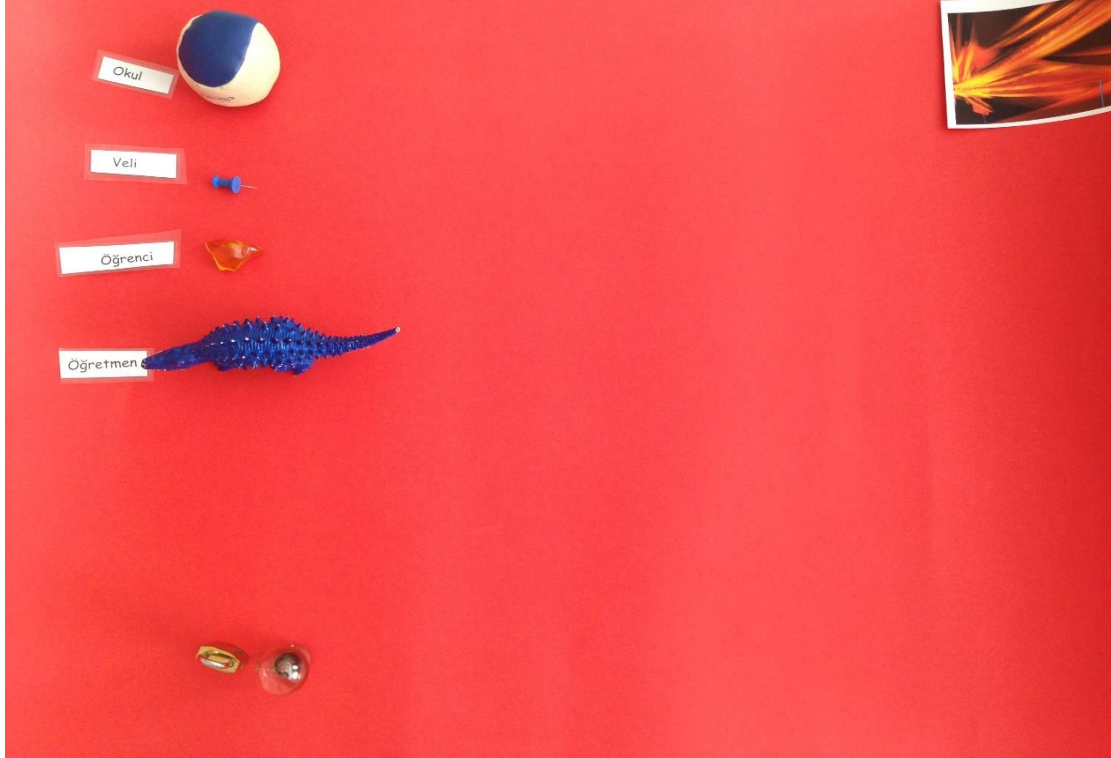
Resim 54. 4.E²⁸,4. Sınıf, Erkek, Yaş 10

Resim 55. 4.E²⁹,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 56. 4.E³⁰,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

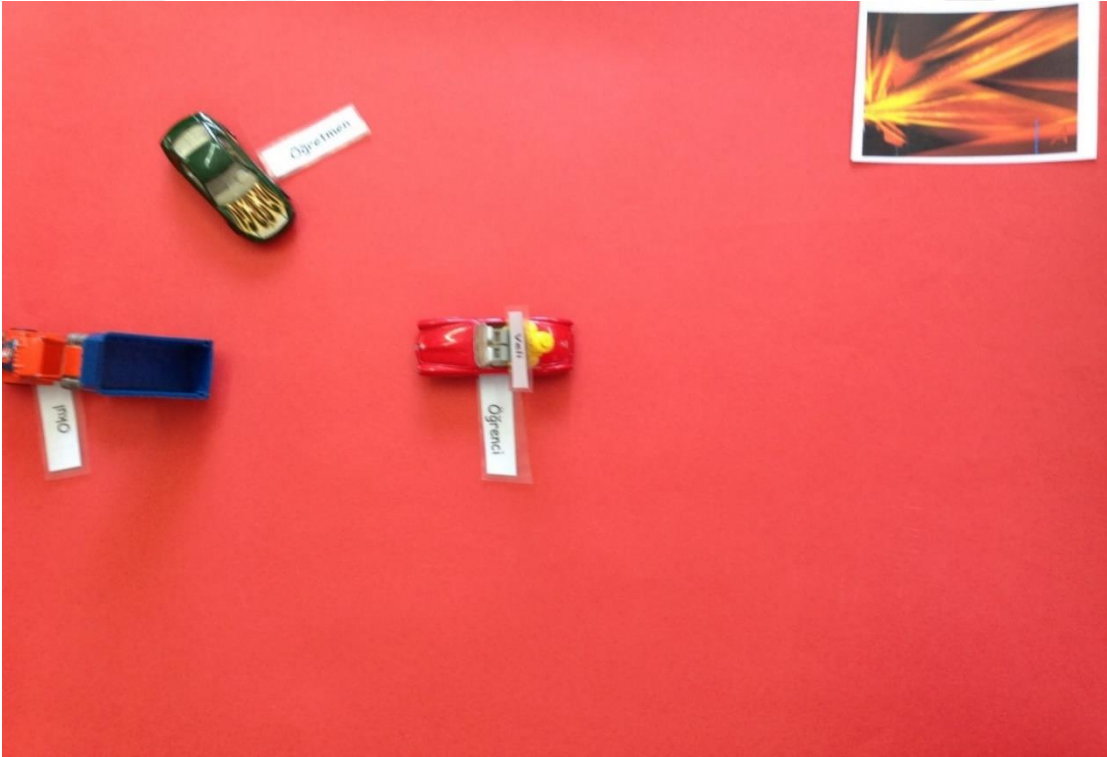
Resim 57. 4.E³¹, 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 58. 4.E³², 4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 59. 4.E³³,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

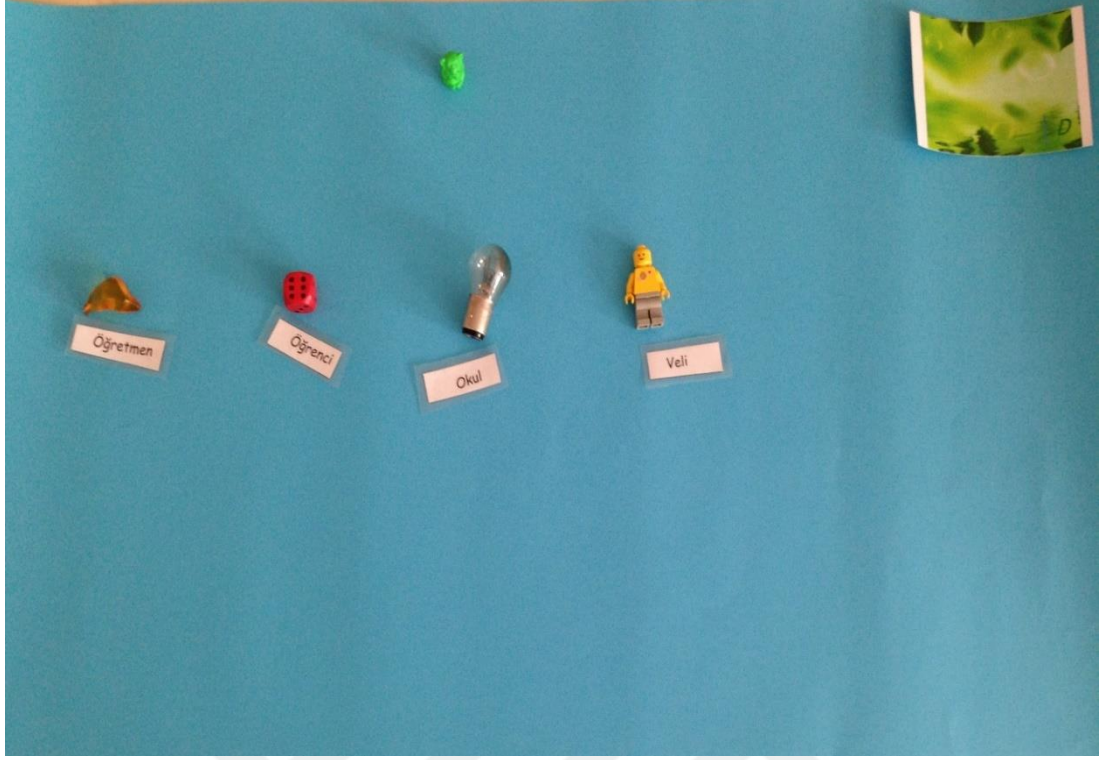
Resim 60. 4.E³⁴,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

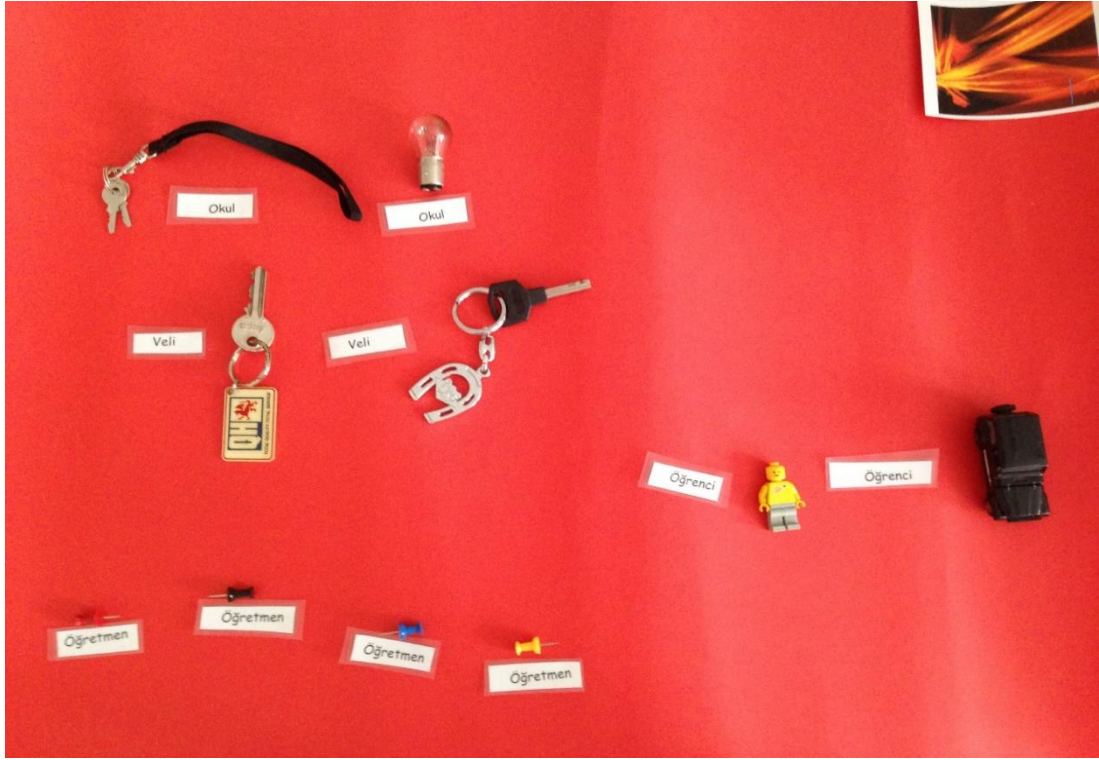
Resim 61. 4.E³⁵,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 62. 4.E³⁶,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 63. 4.E³⁷,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 64. 4.E³⁸,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

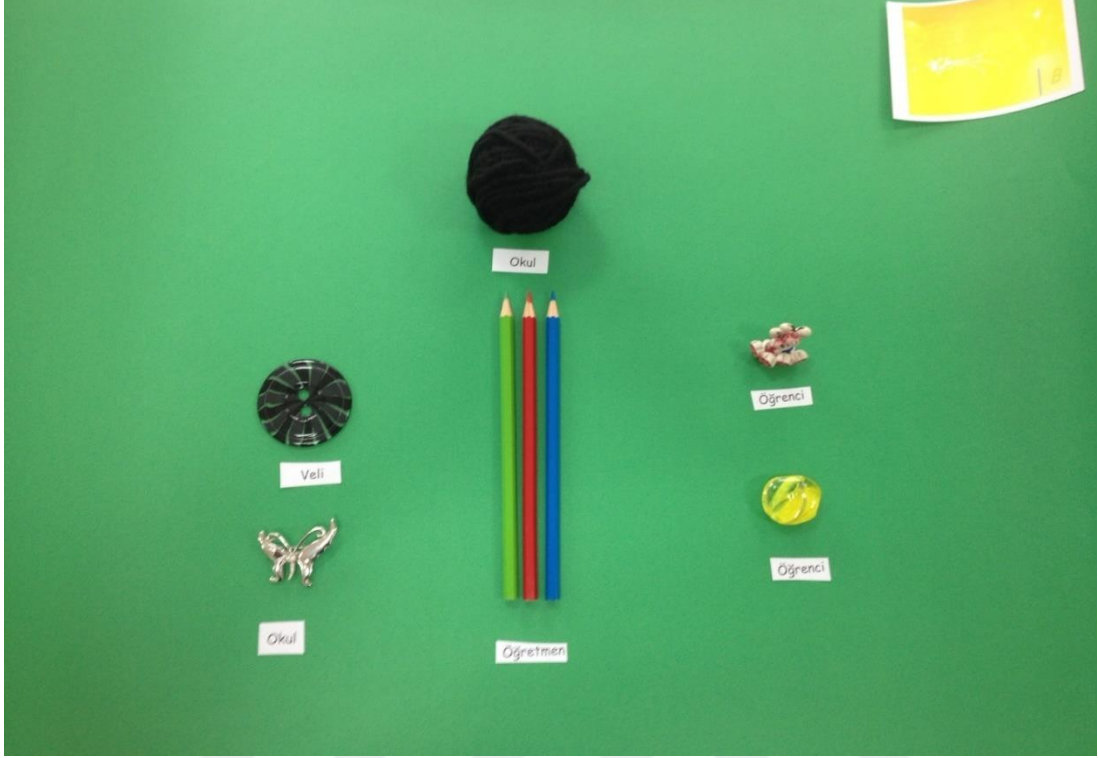

Resim 65. 4.E³⁹,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

Resim 66. 4.E⁴⁰,4. Sınıf, Erkek, Yaş 9

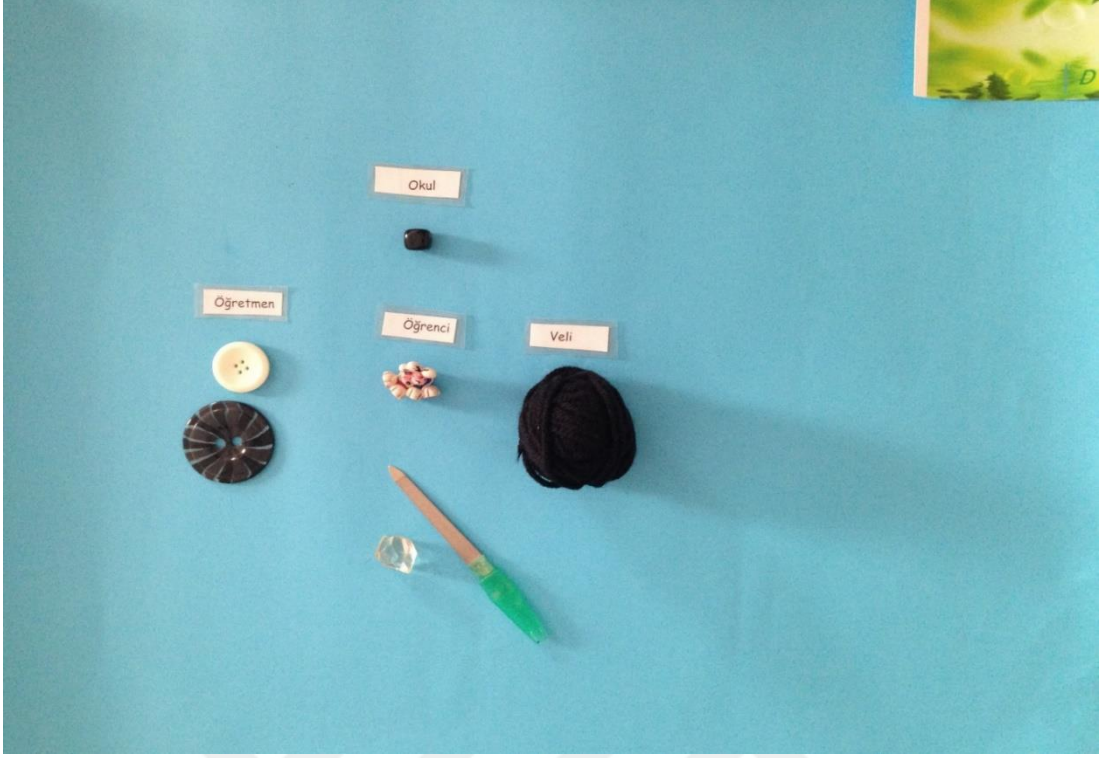
Öğretmen Denek Metafor Uygulamaları

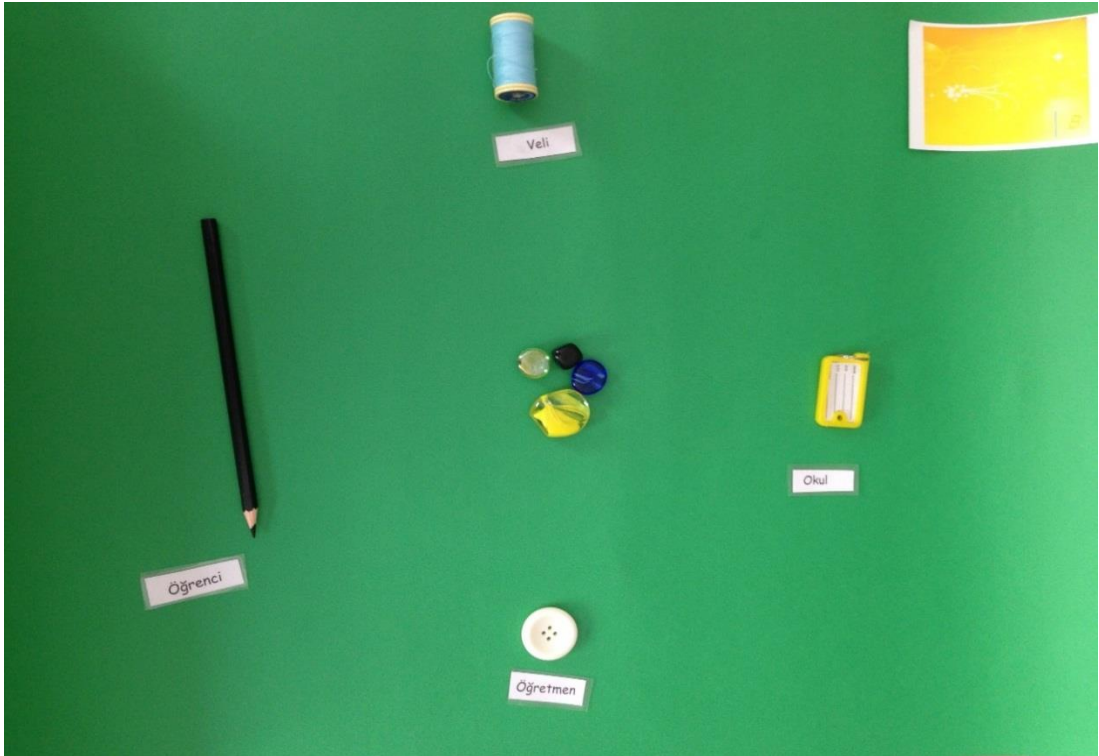
Resim 67. Ö.K¹, Bayan Öğretmen

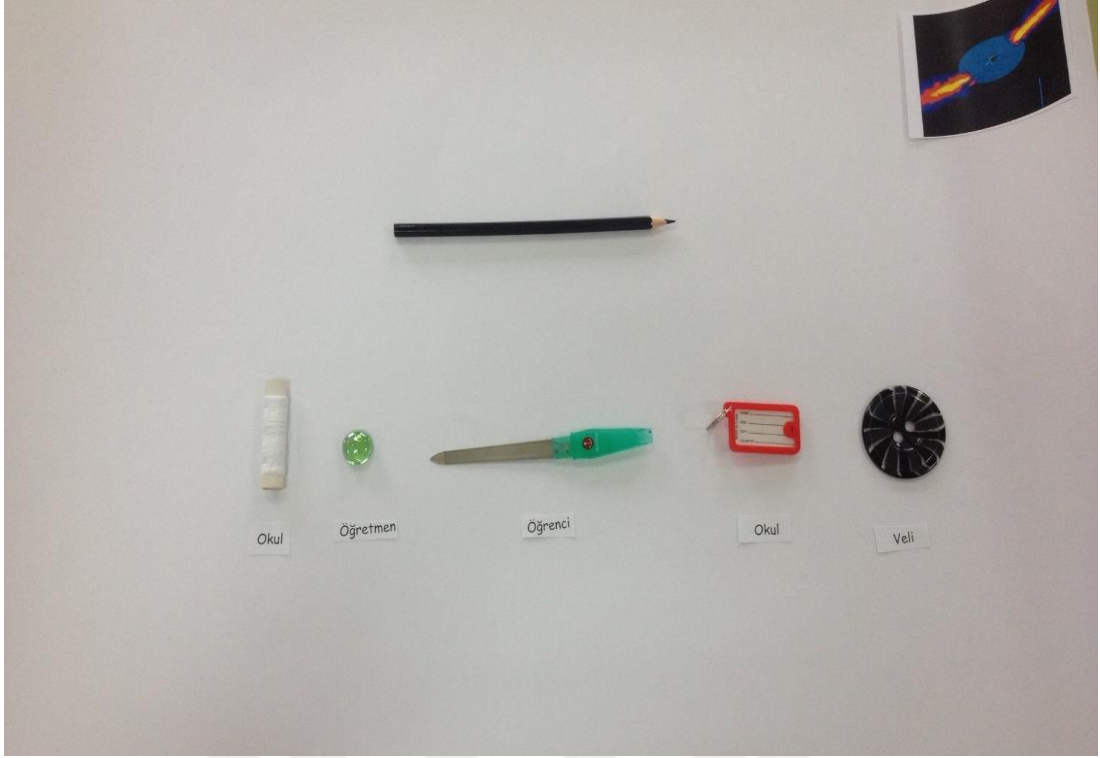
Resim 68. Ö.K², Bayan Öğretmen

Resim 69. Ö.K³, Bayan Öğretmen

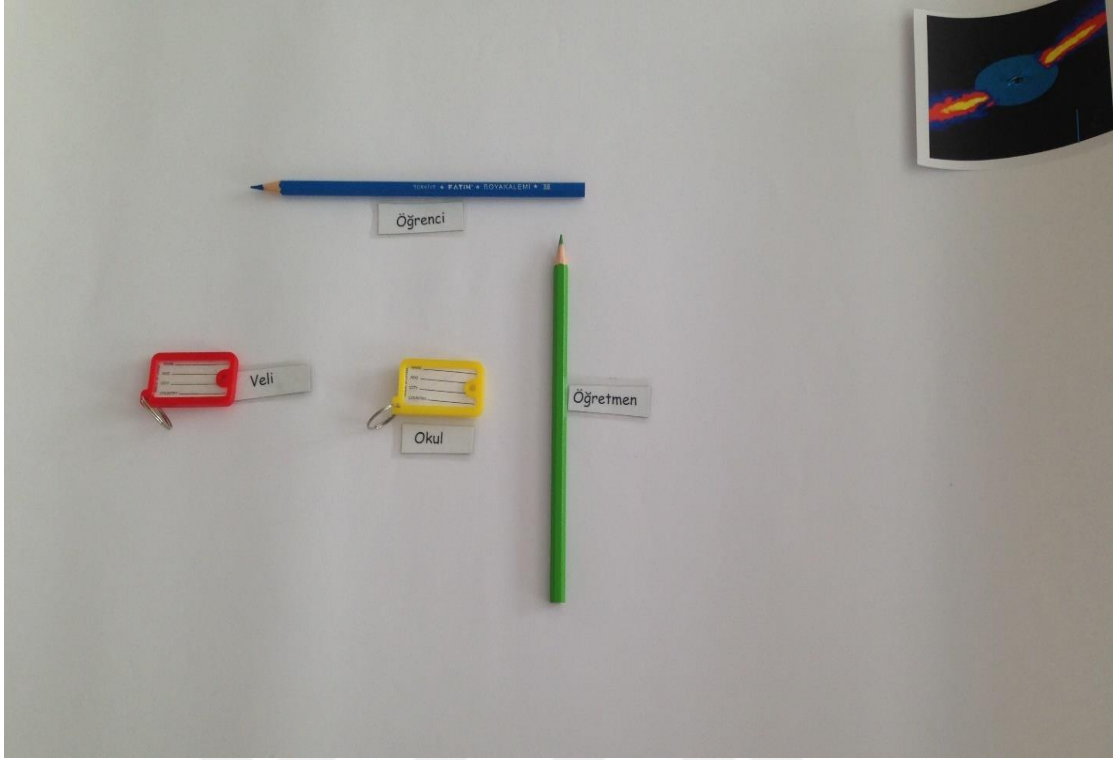
Resim 70. Ö.K⁴, Bayan Öğretmen

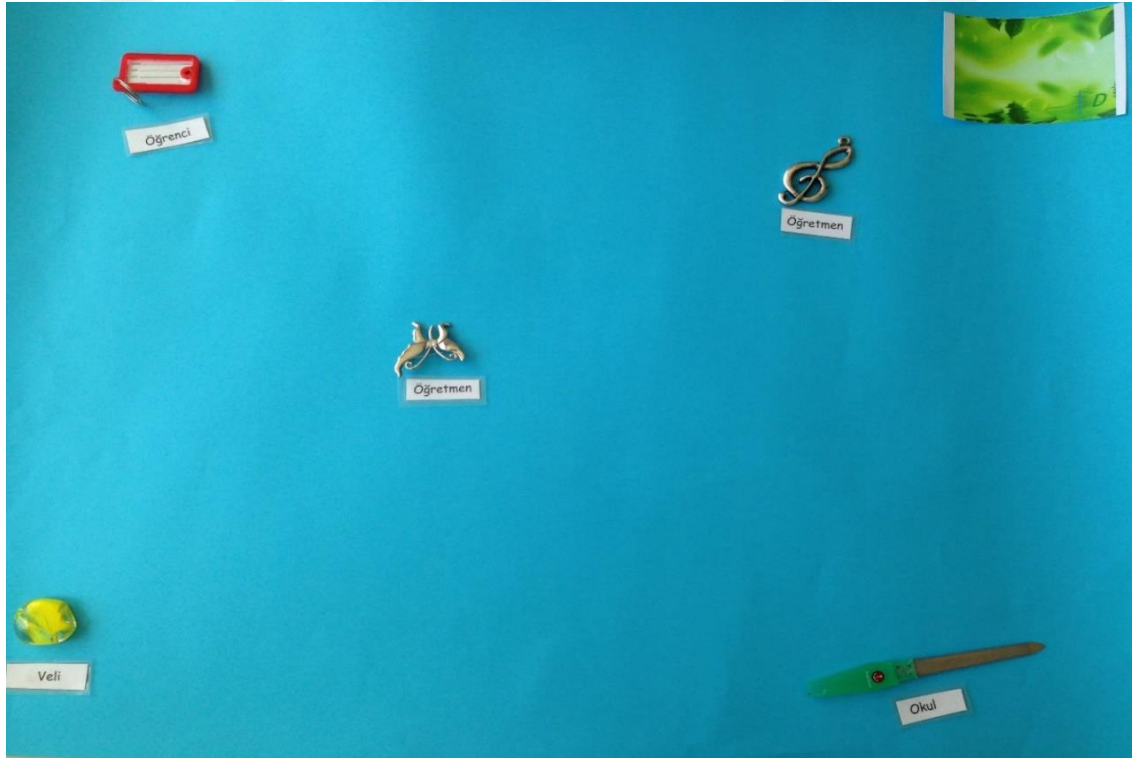
Resim 71. Ö.K⁵, Bayan Öğretmen

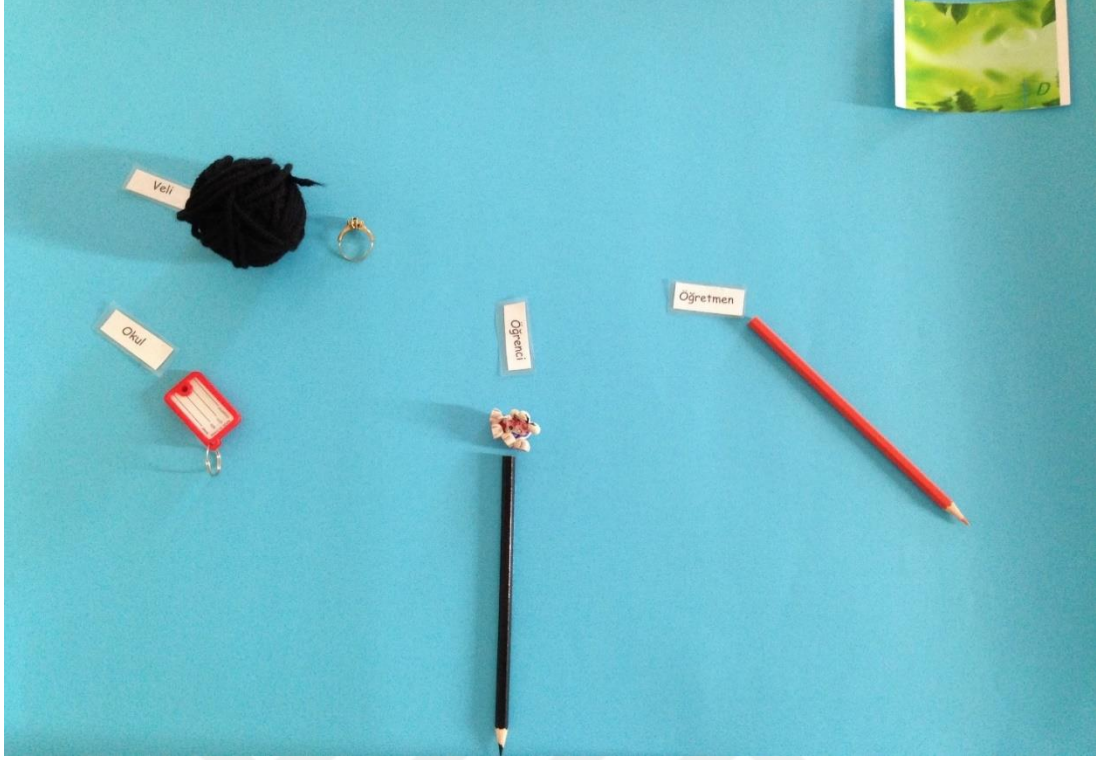
Resim 72. Ö.K⁶, Bayan Öğretmen

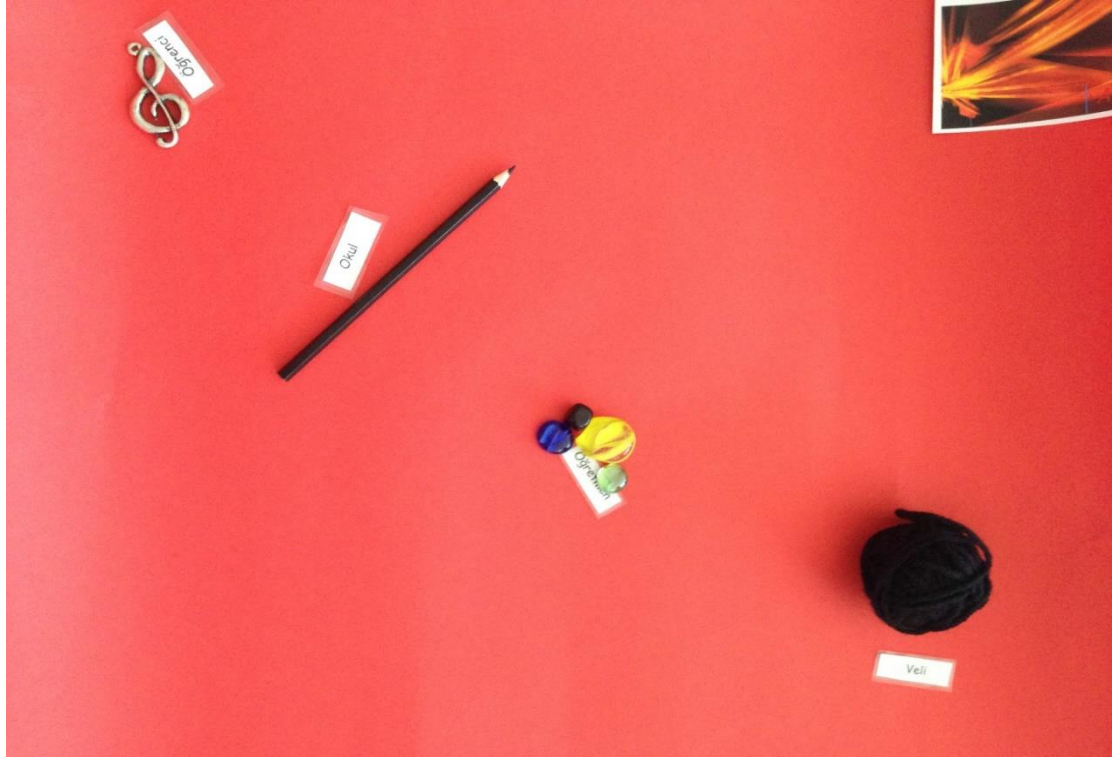
Resim 73. Ö.K⁷, Bayan Öğretmen

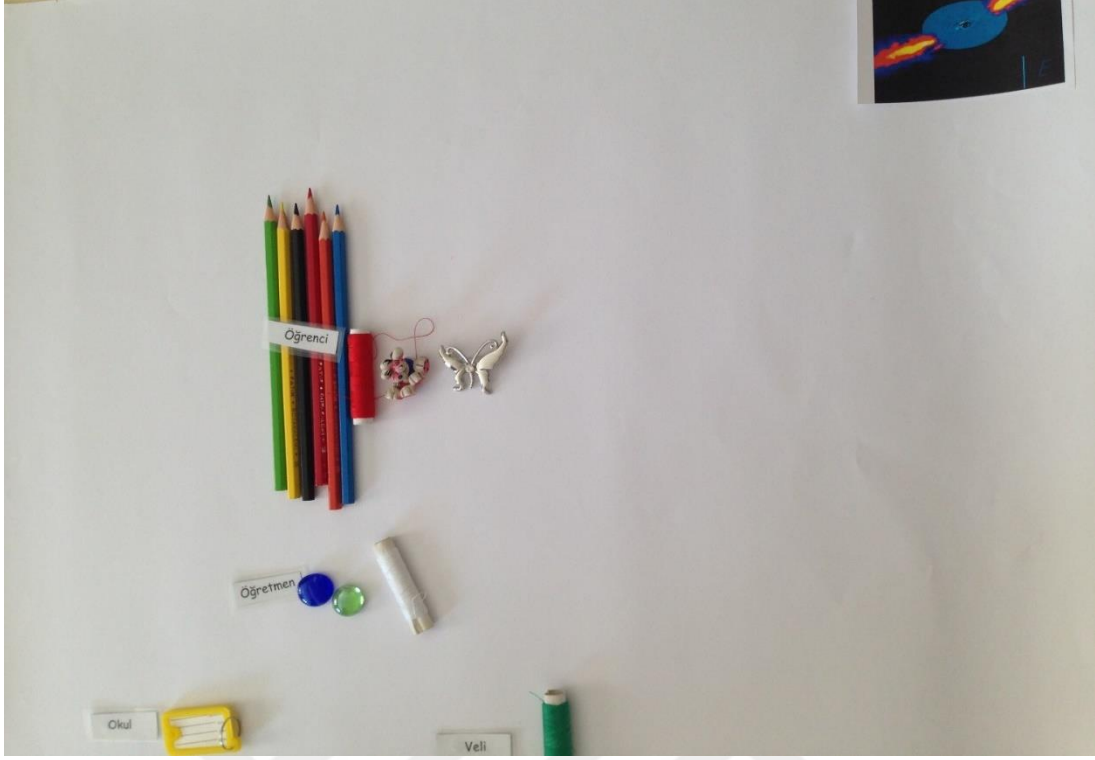
Resim 74. Ö.K⁸, Bayan Öğretmen

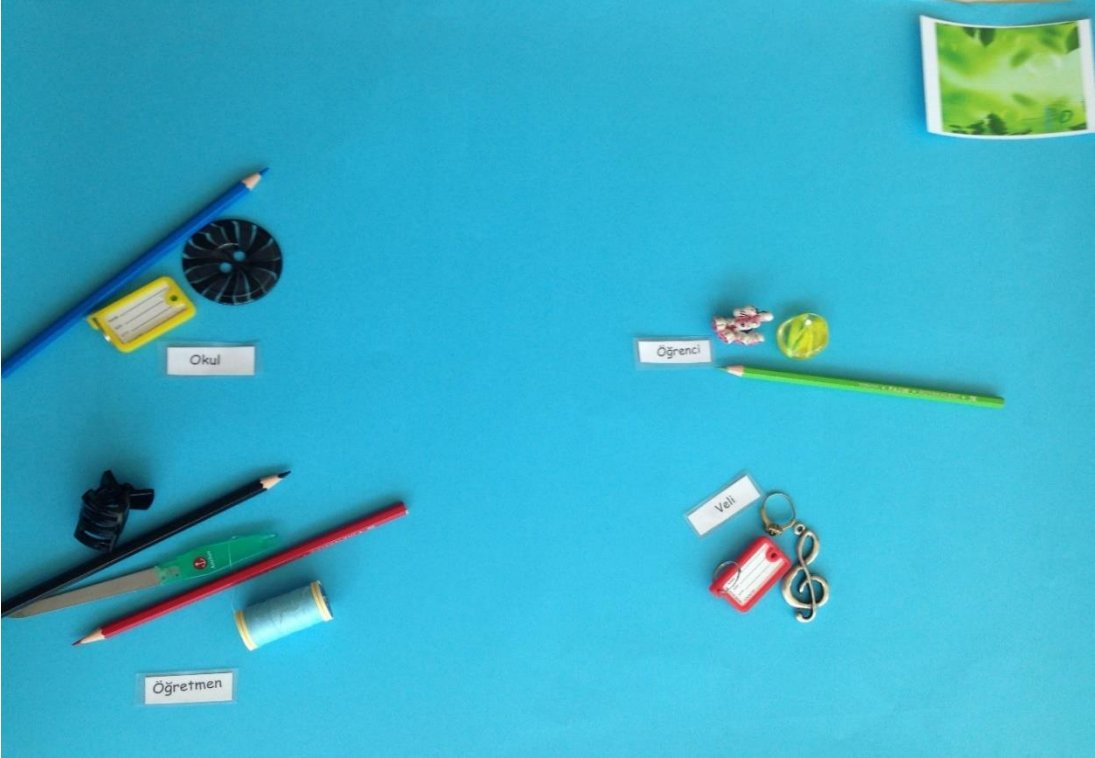
Resim 75. Ö.K⁹, Bayan Öğretmen

Resim 76. Ö.K¹⁰, Bayan Öğretmen

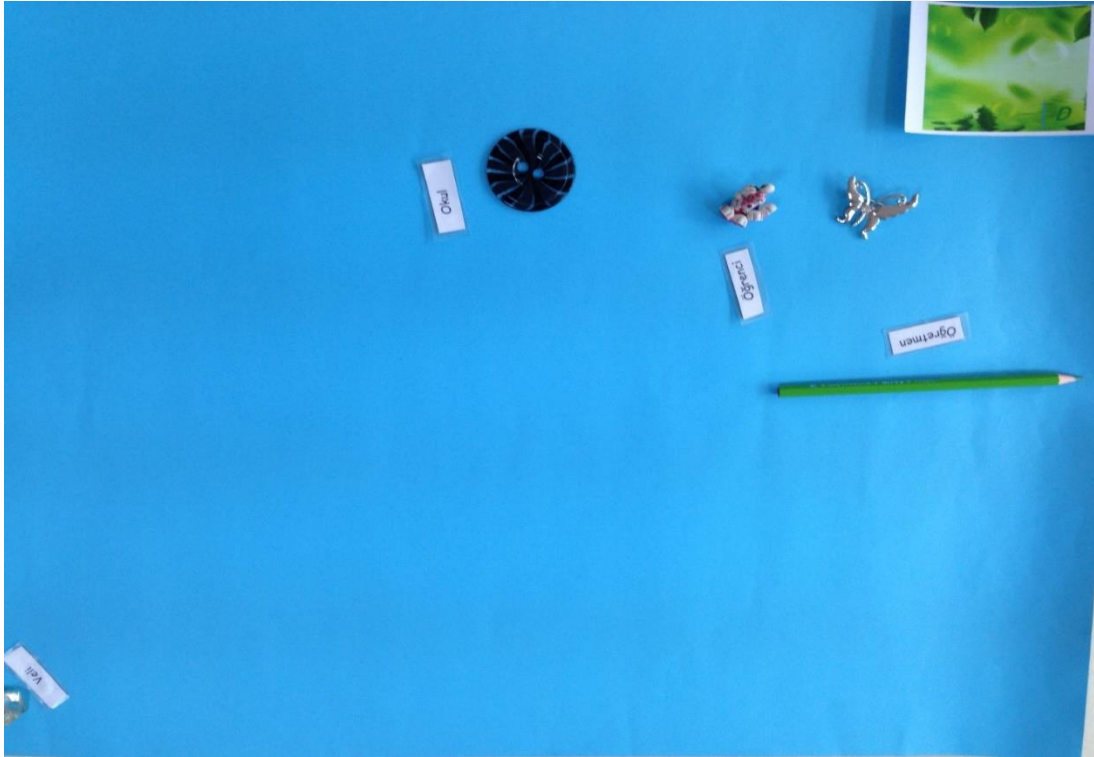
Resim 77. Ö.K11, Bayan Öğretmen

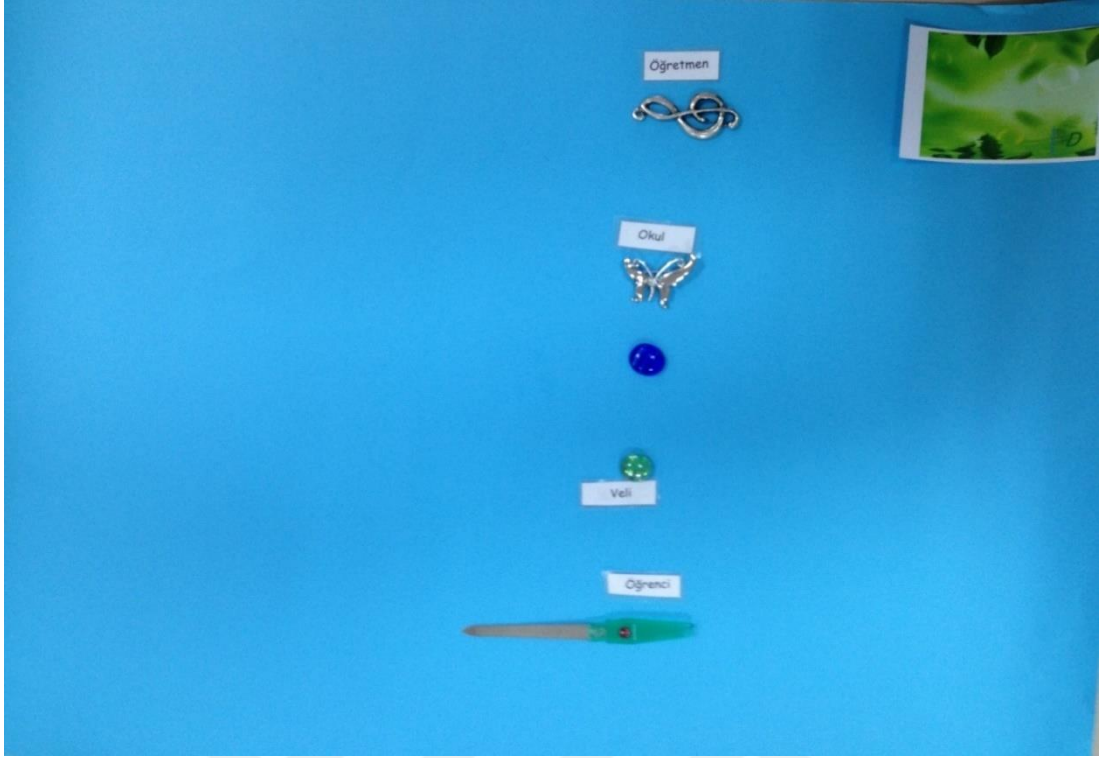
Resim 78. Ö.K12, Bayan Öğretmen

Resim 79. Ö.K¹³, Bayan Öğretmen

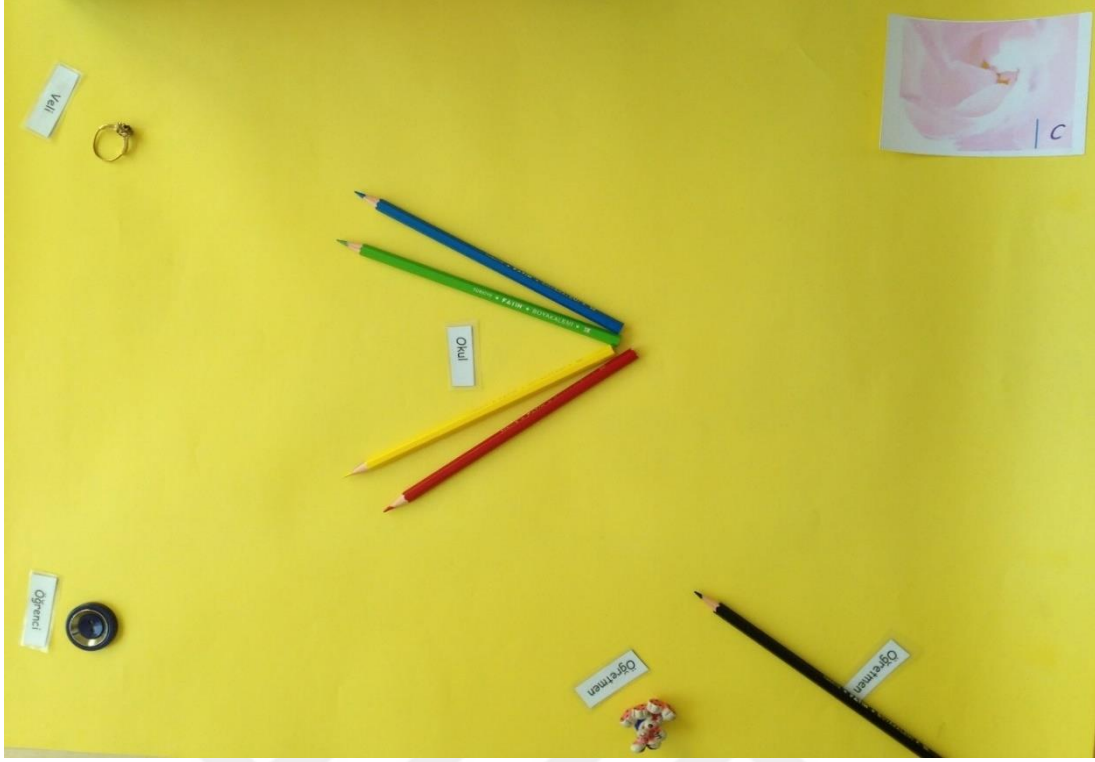
Resim 80. Ö.K¹⁴, Bayan Öğretmen

Resim 81. Ö.K¹⁵, Bayan Öğretmen

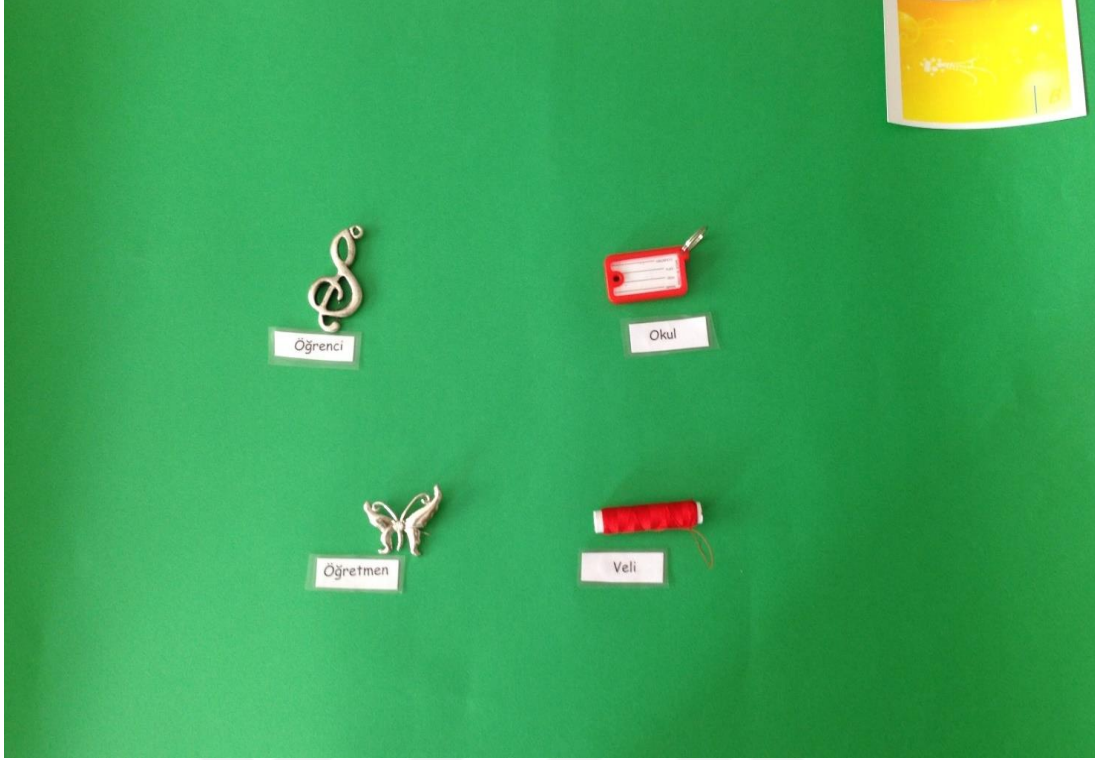
Resim 82. Ö.K¹⁶, Bayan Öğretmen

Resim 83. Ö.K¹⁷, Bayan Öğretmen

Resim 84. Ö.K¹⁸, Bayan Öğretmen

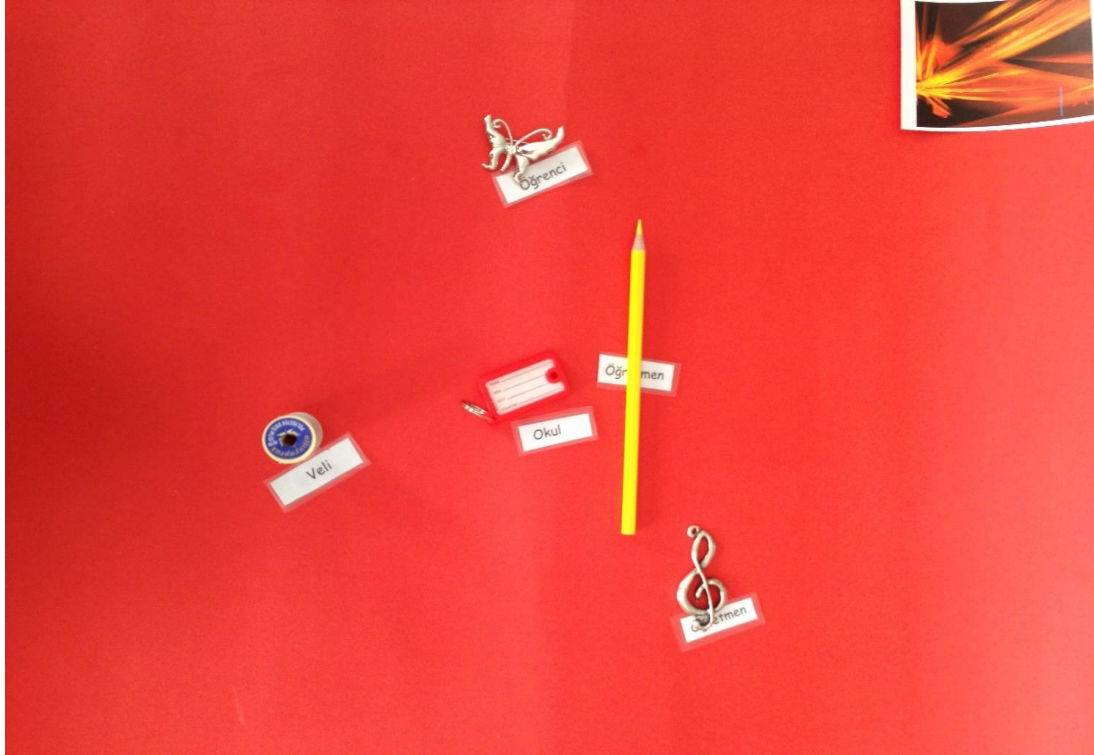
Resim 85. Ö.K¹⁹, Bayan Öğretmen

Resim 86. Ö.K²⁰, Bayan Öğretmen

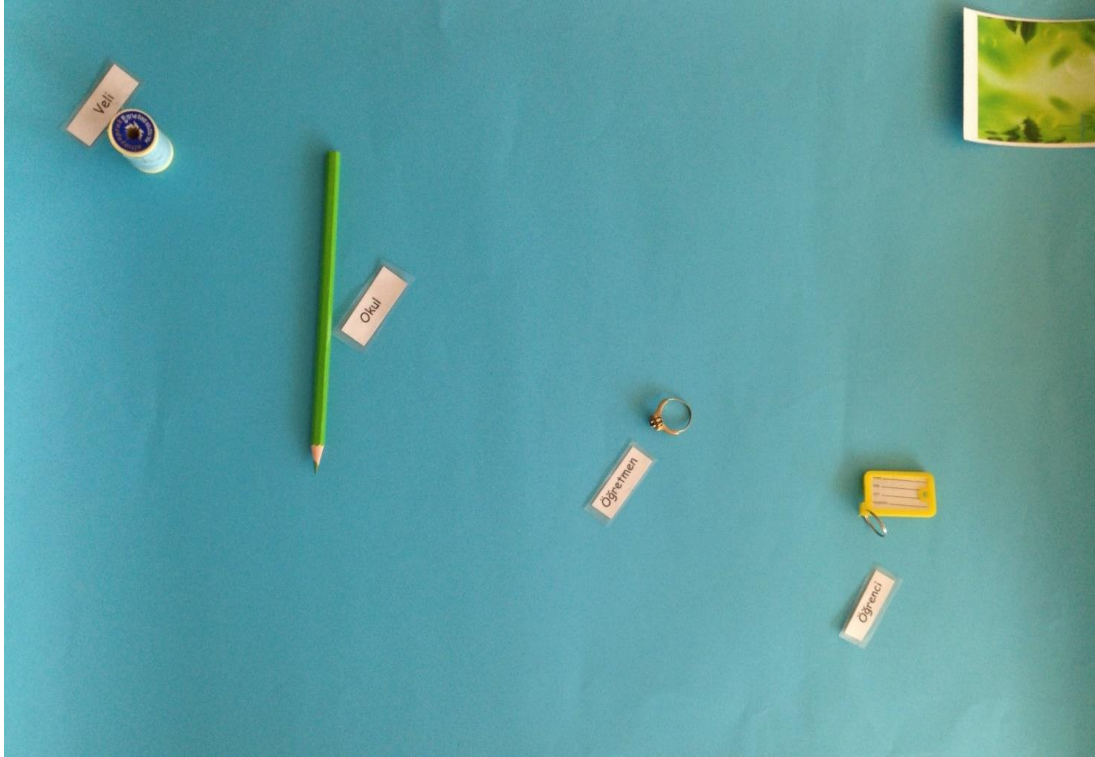
Resim 87. Ö.K²¹, Bayan Öğretmen

Resim 88. Ö.K²², Bayan Öğretmen

Resim 89. Ö.K²³, Bayan Öğretmen

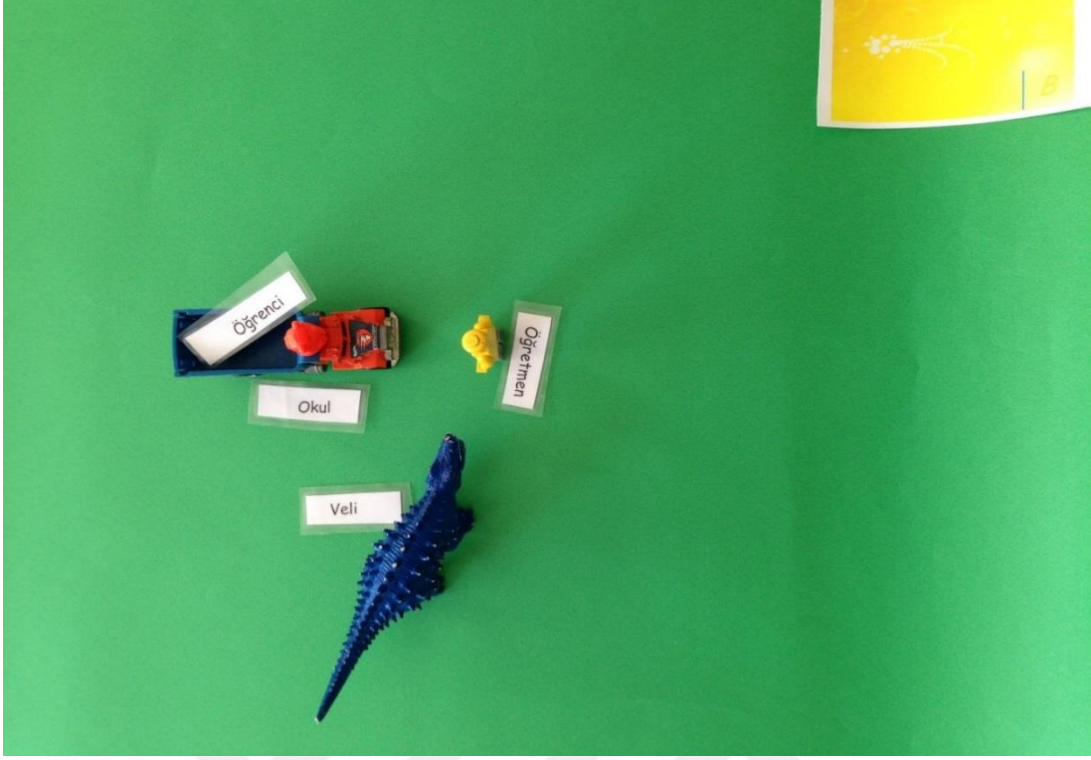
Resim 90. Ö.K²⁴, Bayan Öğretmen

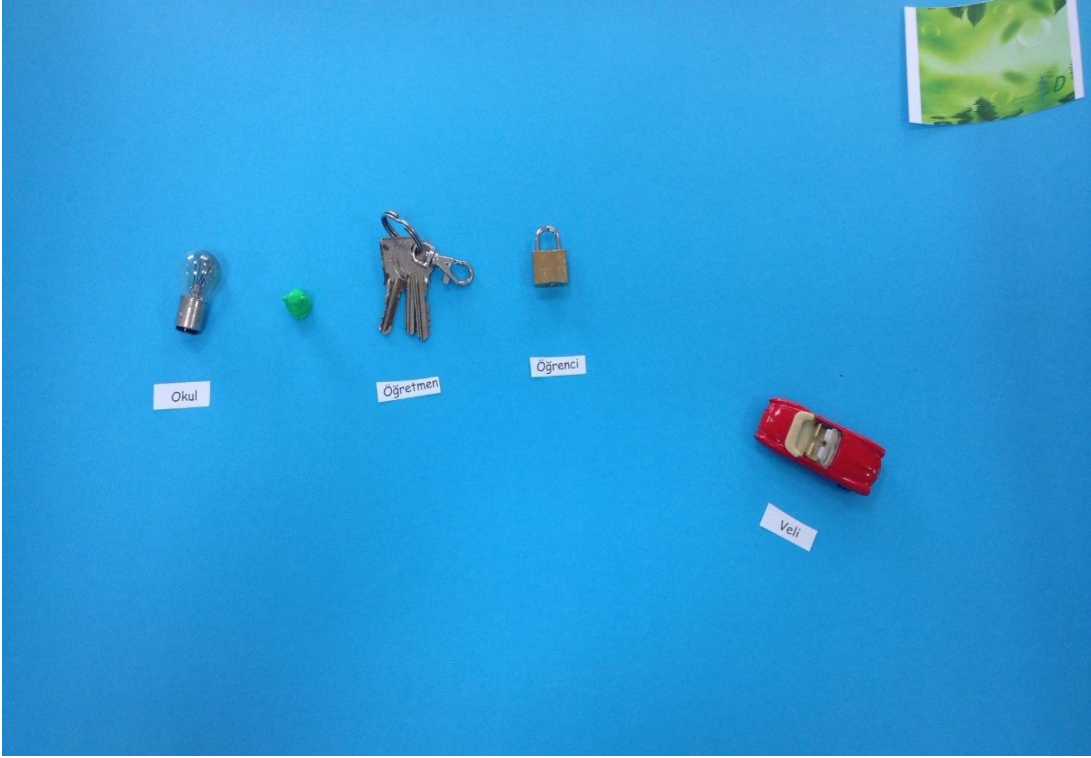
Resim 91. Ö.K²⁵, Bayan Öğretmen

Resim 92. Ö.K²⁶, Bayan Öğretmen

Resim 93. Ö.E²⁷, Bay Öğretmen

Resim 94. Ö.E²⁸, Bay Öğretmen

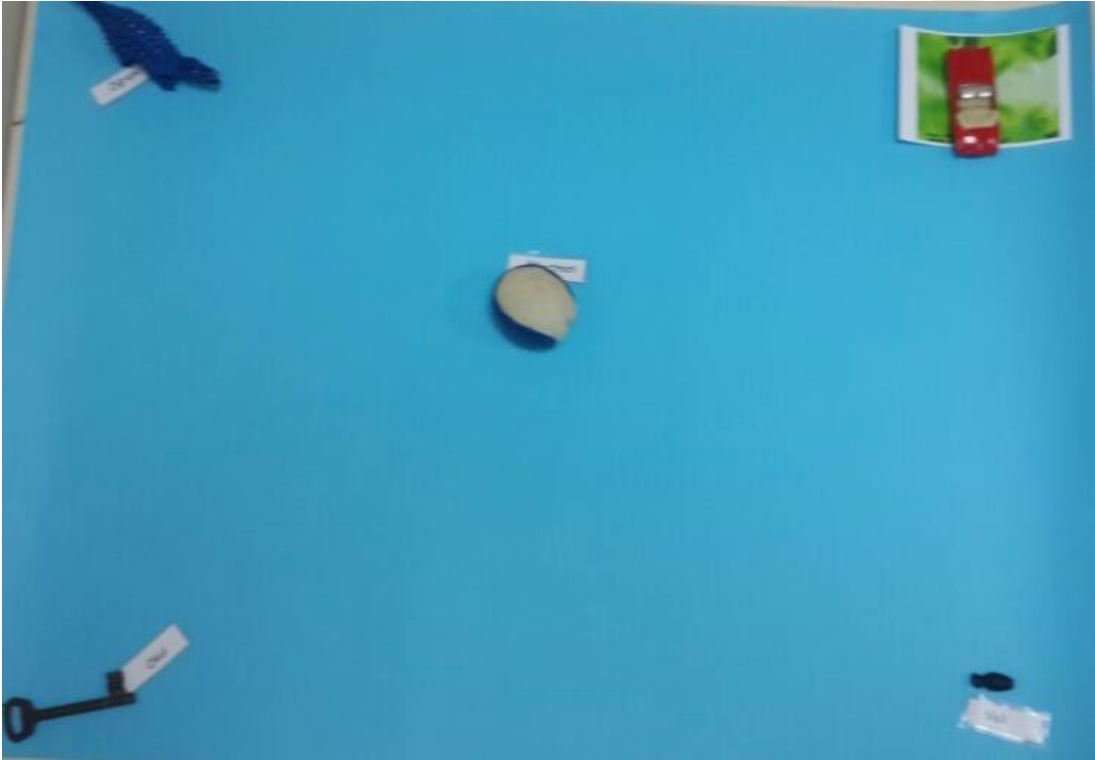
Resim 95. Ö.E²⁹, Bay Öğretmen

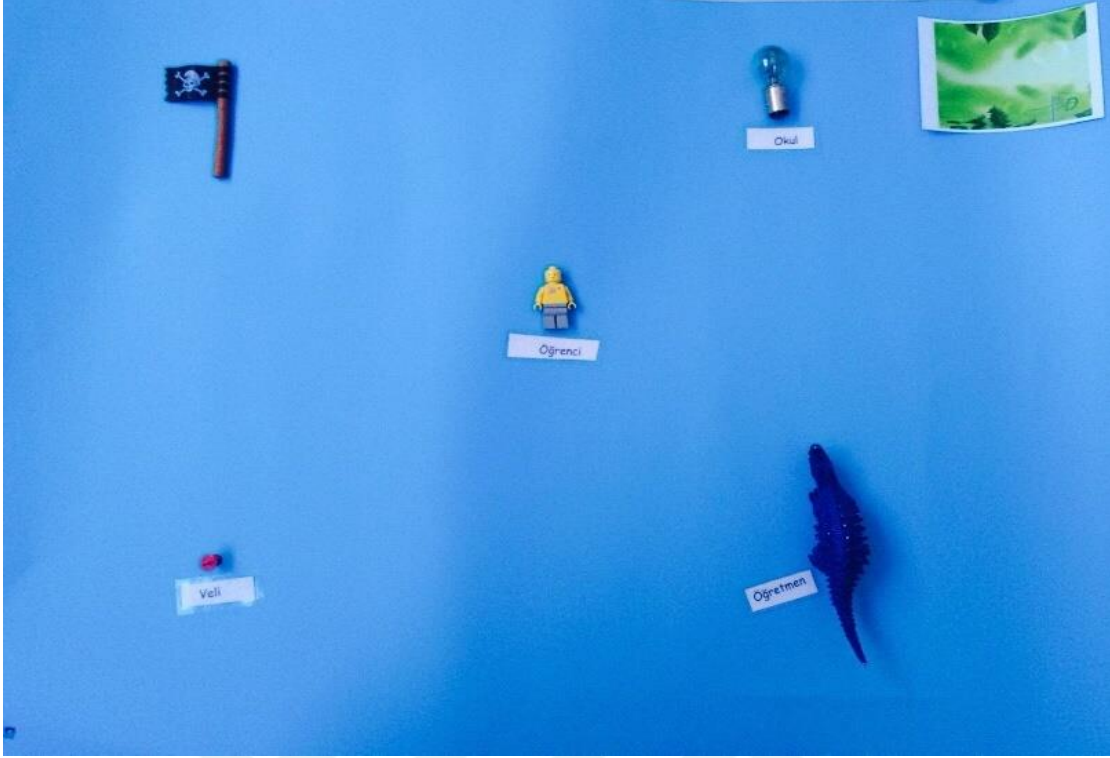
Resim 96. Ö.E³⁰, Bay Öğretmen

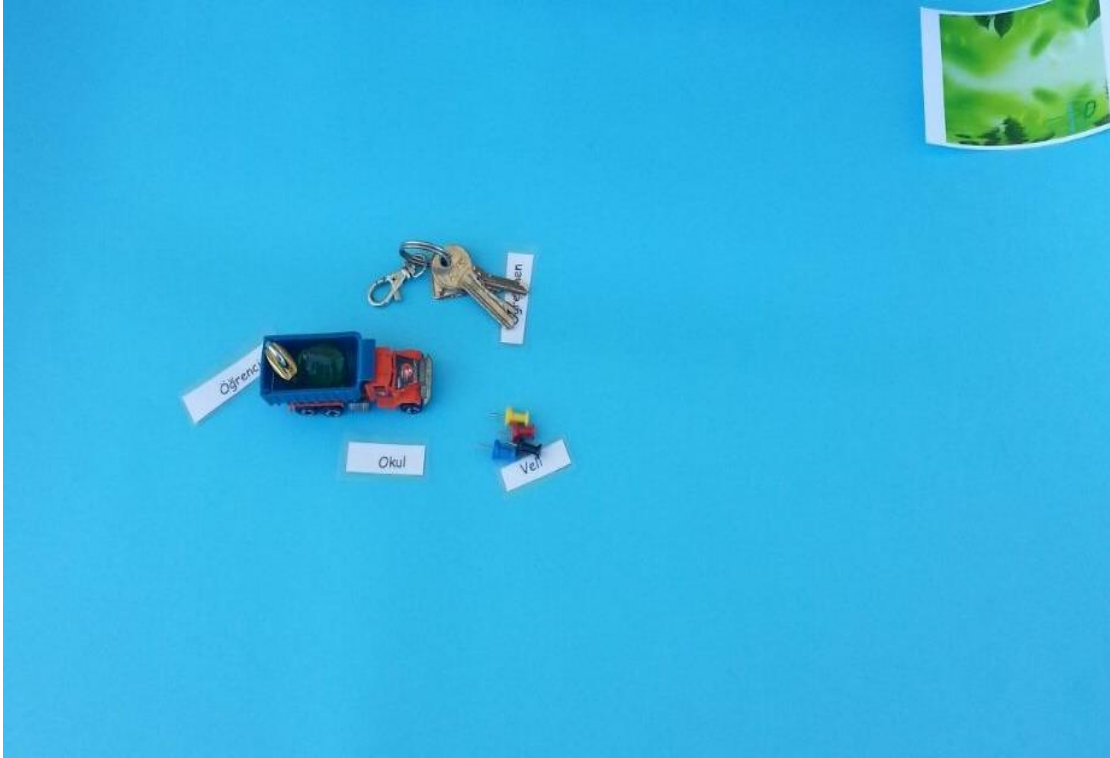
Resim 97. Ö.E³¹, Bay Öğretmen

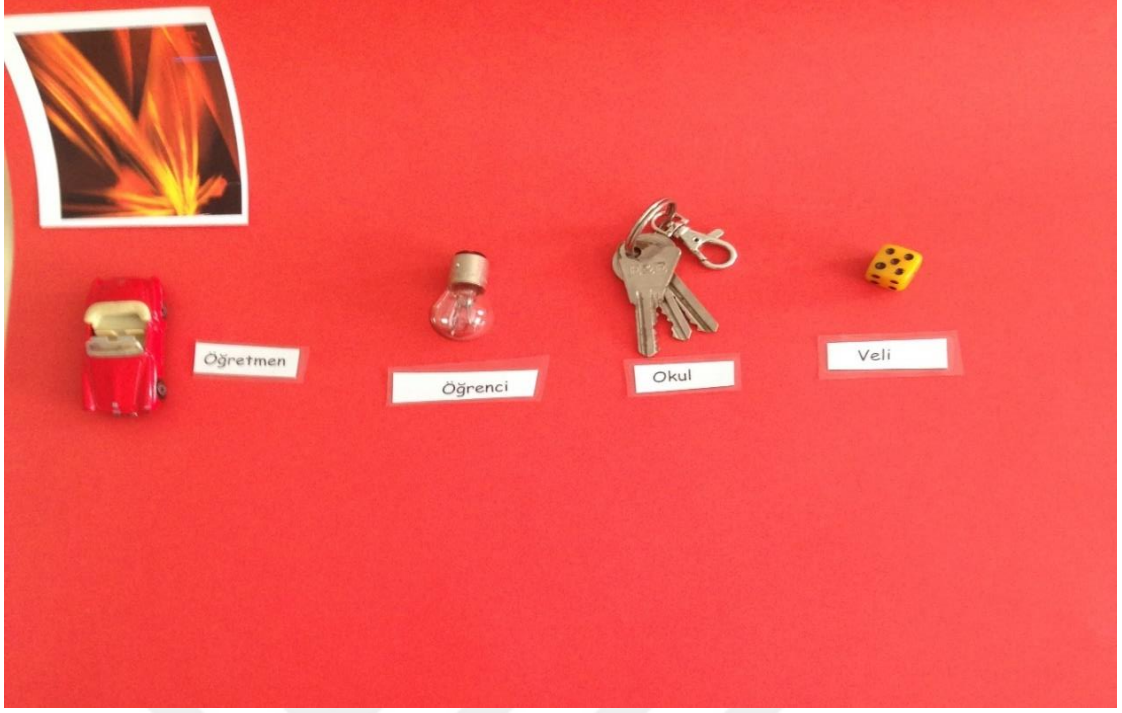
Resim 98. Ö.E³², Bay Öğretmen

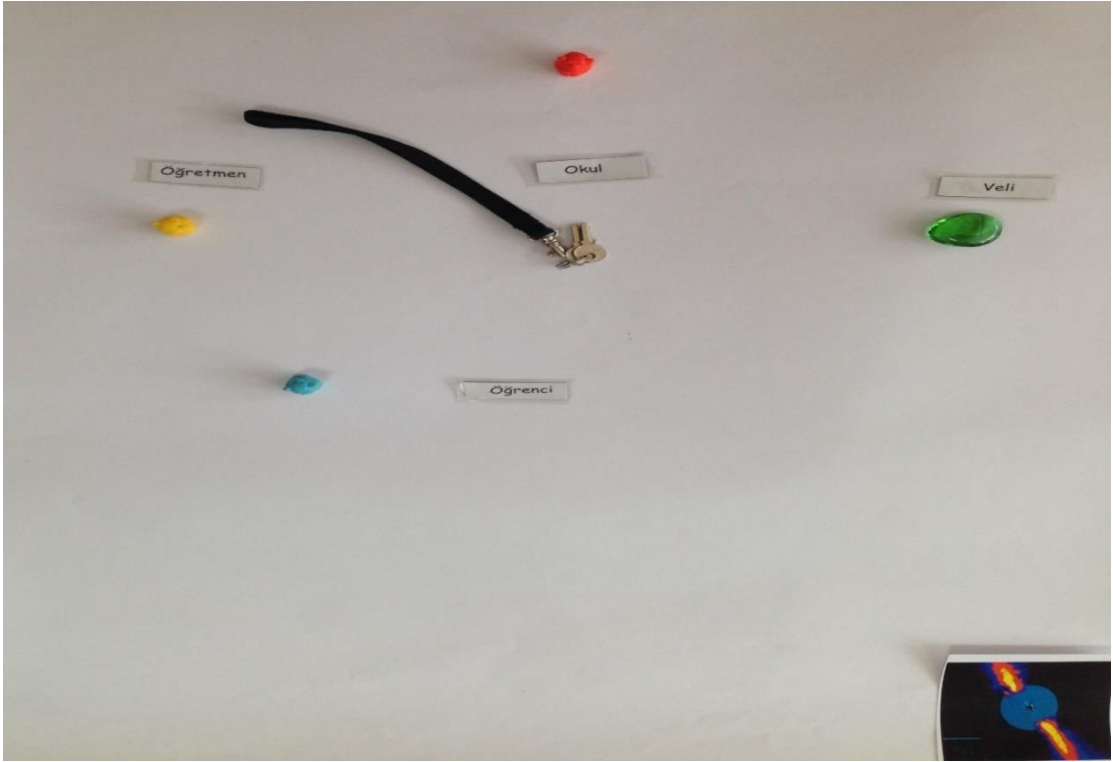
Resim 99. Ö.E³³, Bay Öğretmen

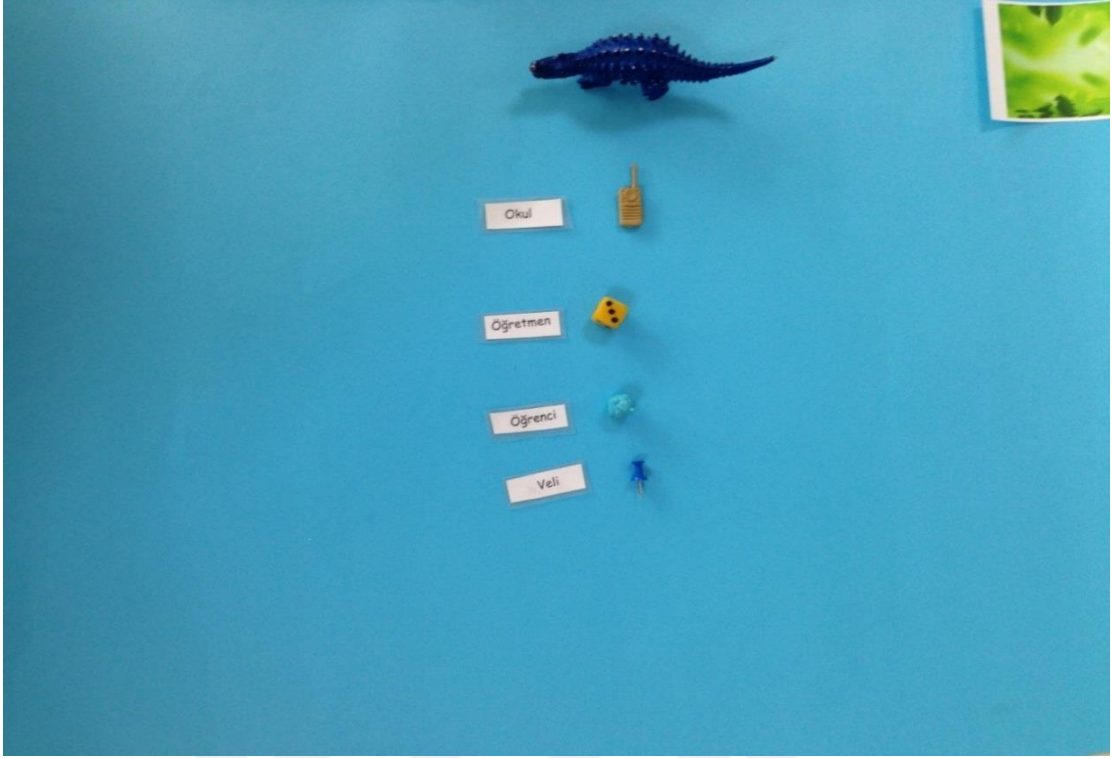
Resim 100. Ö.E³⁴, Bay Öğretmen

Resim 101. Ö.E³⁵, Bay Öğretmen

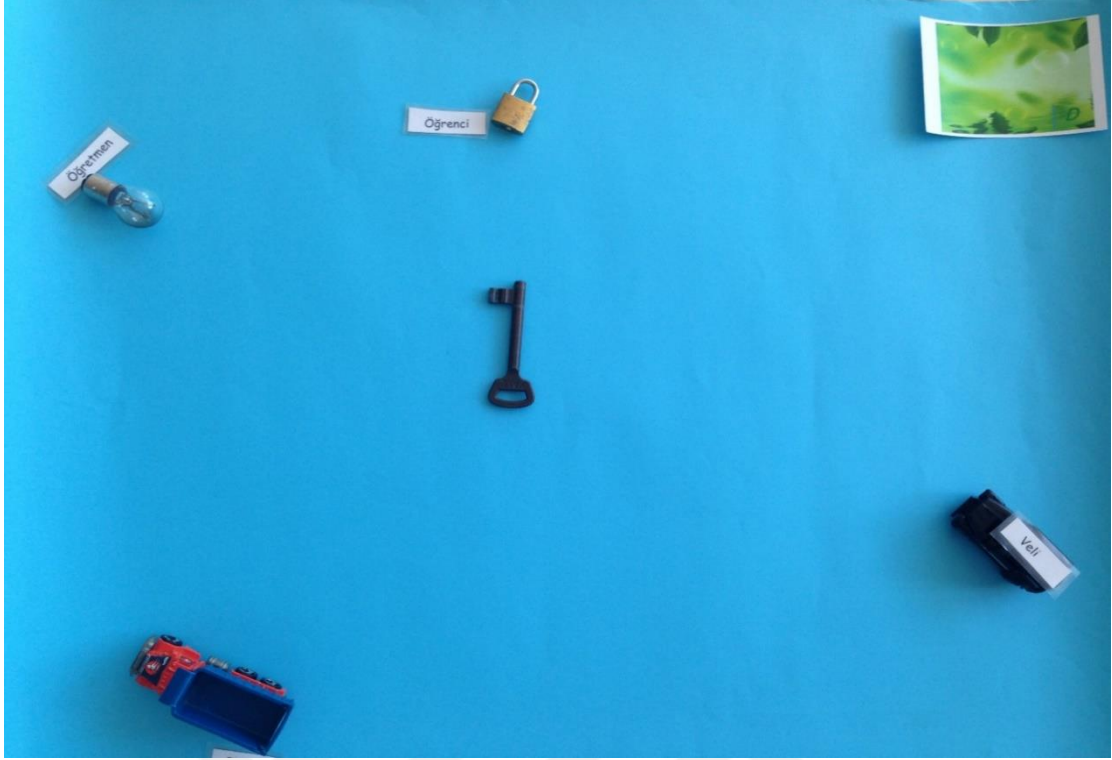
Resim 102. Ö.E³⁶, Bay Öğretmen

Resim 103. Ö.E³⁷, Bay Öğretmen

Resim 104. Ö.E³⁸, Bay Öğretmen

Resim 105.Ö.E³⁹, Bay Öğretmen

Resim 106. Ö.E⁴⁰, Bay Öğretmen

ÖZGEÇMİŞ

Tuba Tekin, 08 Kasım 1987 de Almanya'nın Köln şehrinde doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini yine aynı şehirde, üniversite eğitimini Türkiye'de 19 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nde (2011) tamamlamıştır.

Tekin, 2013 yılında, Avrasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yönetim Bilimleri Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Bunun yanı sıra bir vakıf okulunda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Drama Eğitimi Dersi vermiştir.

Şu an Köln Türkçe Eğitim ve Araştırma Enstitüsü'nde (TÜBİ) Türkçe ve Tiyatro dersleri veren Tekin Almanca ve İngilizce dillerine hâkimdir.

